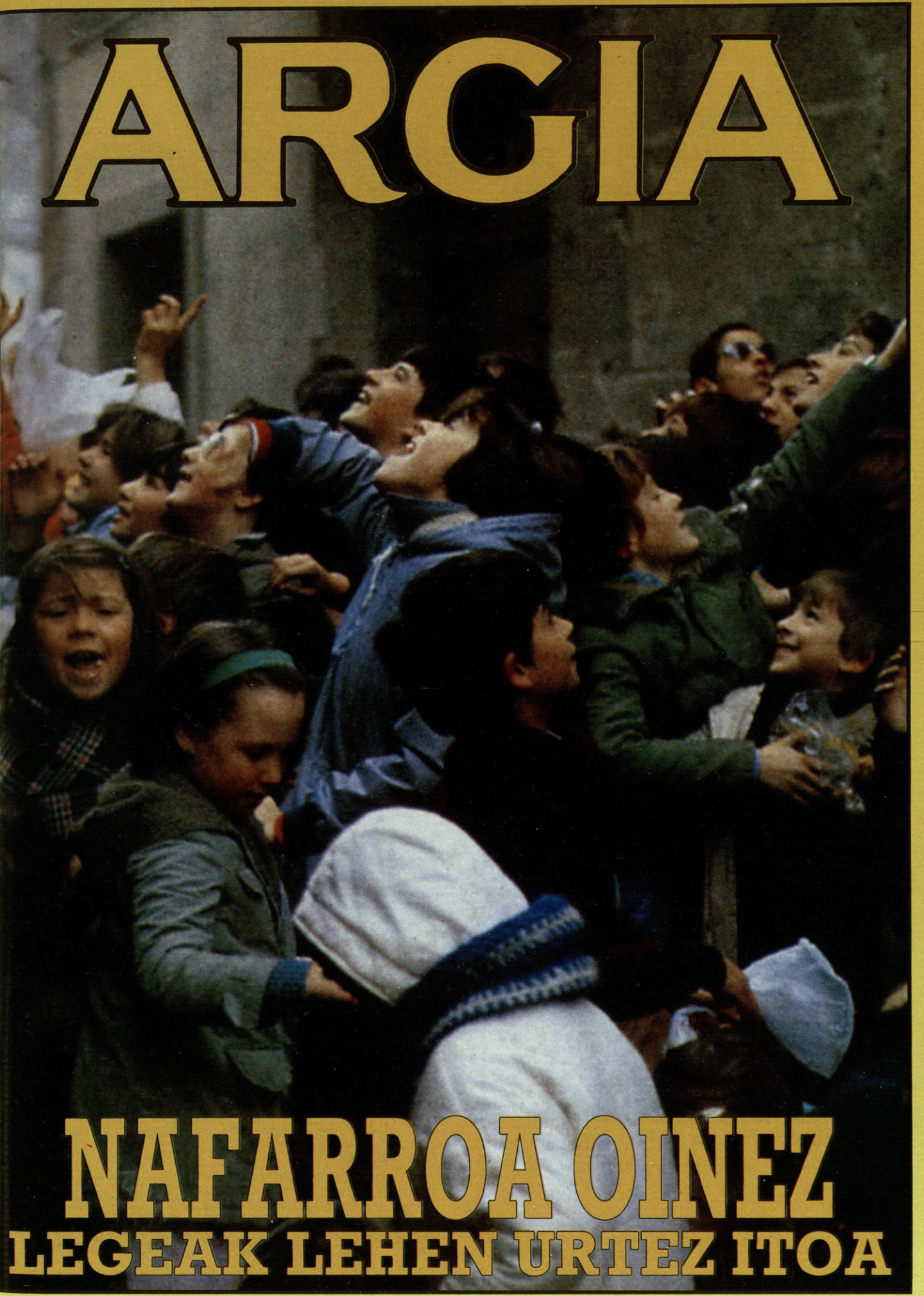

ARGIA

NAFARROA OINEZ
LEGEAK LEHEN URTEZ ITOA

EKO

SUPER AMARA

Isabel II.a, 16 zbk. Telf. 461177
DONOSTIA

EKO PASAI

PASAI ANTZO

S.JUAN

BAUTISTA

Kooperatiba

Villas auzoa. Telf. 550199
HERNANI

EKO ALTZA

Larratxo ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

BETI MERKEK

Loiola kalea 12.
DONOSTIA

EKO TOLOSA

TOLOSA

MERKEK

IGLESIAS

TRINTXERPE

EKO AIETE

Grupo Etxadi. Telf. 211488
AIETE.DONOSTIA

EKO ASTEASU

Keelavite poligonoa z/g.
Telf. 692526. ASTEASU

EKO URRETXU

Labeaga 1. Ipiñarrieta 9
URRETXU

AUTO SERVICIO

DURANGO

Retentxu kalea 30
DURANGO

1.215. zenbakia

4.— Astegiroa.

POLITIKA

13.— Kronika politikoa. **I. Zubiondo.**

17.— Diruaren hotsa. **B. Bakai-koa.**

NAZIOARTEKOA

18.— Aljeria: nola krisitik atera Europari amore emateke? **P. Sastre.**

20.— Akitaniatik Galizaraino, España iparraldeko Europaratzeko ardatza. **A. Biskarro.**

ERREPORTAIK

21.— Euskal Herriko historia emakumearen begietan. **E. Madariaga.**

22.— Aro glazial baten atarian gaude. **I. Murua.**

24.— Real Union-ek jokoz kanpo utzi nahi ditu bost gazte. **L. Aristi.**

35.— Kepa Junkera: «Eskatzen dudana bakarra gure lana errespetatzea da». **Artaso eta M. Harana.**

40.— Nafarroa Oinez legeak lehen urtez itoa. **I. Camino.**

42.— Dopinga, marka guztiak hausten. **I. Goikoetxea.**

KULTURA

45.— Kultur ataria.

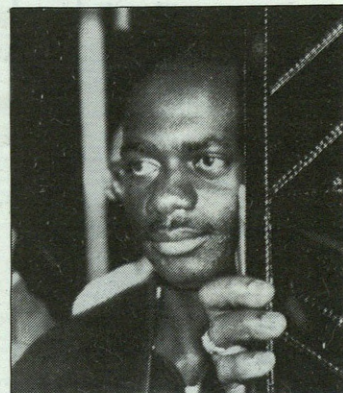
46.— Bideo filme amerikanoak merkatura euskaraz hedatu. **G. Arrese.**

50.— Maritxu Barriolaren oroime-nez. **D. Zuazalde.**

51.— Jaime Kortabarria: «Lengoaia fikzio bat moldatu dut, hizkuntzaren oinarrien bila». **P. Untzueta.**

52.— Kulturaren aste borrostea.

53.— Munduaren zabaletik kultura. «Hotel Terminus», Barbie nazia dokumental batean. **J.M. Heritz.**

NAFARROA OINEZ eguna datorren igandean burutuko da **LESA-KAN**, honez gero iragar daitekeelarik sekula baino euskaltzale gehiago bilduko dela bertan ikastolaren alde, **VASCUENCEAREN LEGEPEAN** ospatuko den lehendabiziko edizioa izango bait da. Egungo egoeraren berri ematen dizugu koloretako azalaz lagundutako erreportaiaren bitartez. Honen aldamenean dituzu kirolaren inguruan jorratutako beste bi: **FUTBOLARI GAZTE**en etokizunarekin espekulatzen ari den talde batek sortutako komeriak, eta markak hausten ari den **DOPING FAMATU**ari buruz medikuntza elkarte batek aipatu dizkigunak. Elkar hizketa nagusia, **TRIKITI** munduan musikorik eraginkorrena gertatzen ari den **KEPA JUNKERA** bilbotarrarekin lotu genuen.

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostia: Mikel Antza, Jon Mikel Arano, Gorka Arrese, Jon Barandiaran, Txumai Iturria, Josu Landa, Xabier Lekuona, Juan Jose Petrikorena, Pablo Sastre, Iñaki Uribe, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Jesus Artetxe, Arturo Izarzelai, Luis Fernandez, Ermife Madariaga, Laura Mintegi, Imanol Murua, Jon Sarasua, Iñaki Uriarte, Pello Urzelai.

Gasteizen: Txotxe Andueza, Irantzu Iriondo, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparraldean: Isabel Etxeberria, Tala.

Iruñean: Jon Alonso, Iñaki Camino, Marta Diez, Joxe Martin Gogortza, Imanol Haranburu, Iñaki Mendibe.

Kolaboratzaileak: Gemma Agesta, Xabier Agirre, Martxel Aizpuru, Itziar Alkorta, Joseba Alvarez, Enrike Amonarriz, Mikel Arrieta, Ladix Arrosagarai, Antton Azkargorta, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, M.J. Barandiaran, Amaia Elozegi, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Josean Gezalaga 'Zaldubi', Mielan-jel Harana, Mikel Hernandez, Ostaiska Irastortza, Iñaki Irazabalbeitia, Mikel Iribarren, Gure Irratikoak, Irulegi Irratikoak, Koldo Izagurre, Kanko Izpizua, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Asun Larrañaga, Lurdes Larrañaga, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Alfontso Martinez, Xabier Mendiguren, Mikel Mendizabal, Bego Montorio, Morau eta Martin, Josean Oiz, Eneko Olasagasti, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi 'Murumendi', Joseba Sarriñandia, Allande Sokarros, Joan Mari Torrealdei, J.L. Alvarez 'Txillardegui', Urederra, Aitor Zabalgoberria.

Diseinu eta montajea: Jon Barandiaran, Eneko Abrego.

Fotomekanika: Agus Barandiaran.

Azala: Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Maximo Aierbe, Joxe Mari Osetolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran.

Ardura teknikoa: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos, Xabier Agirre.

D.L.: 80-1963.

Helbideak: ARGIA, Mundaiz bidea z/g. 20012 Donostia./ Diputazio kalea, 3, 1-ezk. 48009 Bilbo.

Telefonoak: (943)283399, (94)4248012.

Inprimategia: ANTZA inprimategia.

1988. urterako harpidetza sariak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....	6.000 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....	400 libera.
Estatu Espainola.....	6.000 pezeta.
Beste atzerriak.....	8.000 pezeta.
Airez.....	12.000 pezeta.

URRIA
9
URRIA
15

urriaren 10ean ilberri

eguzkia: (urriaren 9an)
irten: 07.19
sartu: 18.44

mareak: (urriaren 9an)
gora: 03.32 eta 15.41
behera: 09.26 eta 21.44

LIBURUAK

DABID ZUAZALDE

Aldizkariaren izena: Literatura Gazeta.

Ezaugarriak: 10. zenbakia, 300 pzt.

Zenbaki berri bat atera du irailan Gazetak eta irakurleok poztu, 4 orri gehiagorekin dator eta oraingoa, eta edukiariari dagokionez ere badakar mamirik frango, zinez.

Zabaldur, Jon Kortazarren artikulu luze batez zabaltzen da. Zenbait hitzalditan jorratutako gaia idatziz dakar orain: «Etiopia» ondorengo poesia». Baliteke Baroja argitaletxearekin aterako duen liburuaren aurrerapen bat izatea. Bertan aipatzen ditu, besteak beste, O. Nabarro, J.A. Arrieta, X. Montoia, A. Iturbide, F. Juaristi, T. Irastortza, I. Aranbarri, L. Anselmi, P. Ezkiaga, J. Casenave... Kortazarren egitekoa oso gaitza da: lerro orokor amankomun batzuk edo marraztu nahi ditu, filosofiararen bidetik nolabait ere, estiloz —nola esango genuke— octaviopazista batez (zertxobait gutxiexago). Bibliografia

Literatur Gazea

Revista de Literatura y Arte. Fundada en 1961. Director: J. M. G. de la Cruz. Número 10. Año 1971.

«ETIOPIA» ONDORRENGO POESIA

Jon Kortazar

1. Etiopiar literatura eta artea...
2. Etiopiar literatura eta artea...
3. Etiopiar literatura eta artea...

4. Etiopiar literatura eta artea...
5. Etiopiar literatura eta artea...

landu ez delako edo, Espainiako literaturarekin egiten ditu paralelismoak, eta Jonen metodoa eta arrazoiak diskutigarriak iruditzen bazaizkigu ere —handik eta hemendik aiputxoak hartzea ondorio txit desberdineta irits liteke—, dudarik ez azken urteetako literatura aztertu egin behar dela, diferentea bait da, bere ezaugarriak zehaztea zail izan arren.

Txillardegiren «Exkixu» aurkezteko Joan Mari Irigoienek paratu zuen testua dugu hurrena, eta ondoren Felipe Juaristik Sarrionandiaren «Marginalia»z dioena: poesiarren eta munduaren aurreko bere jarrera azaltzen du berrirori ere Juaristik; tamala da benetako elkar hizketarik ezin sortua: errealitatea indar osoz agertzen bait da batzuetan poesiaren lekuan. Liburuei buruzko aipamenekin segituz, Inazio Mujikak Anjel Lertxundiren «Tobacco Days» goraiatzaren du, eta ondoren Patxi Iturriozek Saizarbitoriarren «100 metro»ren interpretazio bat egin nahi du; Yeats sinbolistaren denbora kontzeptzioa eta Jung psikoanalistaren 'azpikoziente kolektiboa' hartzen ditu abiapuntutzat, beldur baldin bagara ere gauza nahastoso eta ulertezain samar bat atera ote zaion.

Pako Aristik «Bezperan entregatu nituenak» liburuari jarri zion hitzaurrea ere hemen dator, eta azkenik Mikel Azurmendiren beste artikulu luze bat, ahoko literatura

eta bertsolaritzaz, azken aldian behin baino gehiagotan ukitutako gaia: Mikelek gaur egungo tekno-bertsoa kritikatzan du, eta hainbeste txapelketa, neurketa eta abarrekoekin ahozketasunaren kultura eta testuinguru naturala birrindu egin direla salatu. Uste dugunez «Oh! Euzkadi»koak hasi ziren bertso-eskolak perretxikuak bezala ugaltzen ari zirelako txistea egiten. Dena den, guzti honetan ez da ahaztu behar gizarte bera ari dela aldatzen, eta horrek batera mundu oso bat galtzen, bere bereizgarri kultural guztiekin.

Kritika lan guzti horien erdian, sorkuntzarentzako txokoa: «Lau Poeta» izenpean Patxi Perurena, Felipe Juaristi, Juan Kruz Igerabide eta Inazio Mujikaren olerki zenbait datoz. Kutsu intimista, orohar, etiketa zabalegi hori zilegi bada, tono eta erregistro ezberdinez: batoren bequerismoa, bestearen sinbolismoa, bestetzuen kolokialismoa.

Izenburua: Gaez euria ari duenean.

Egile / Marrazkigilea: Marta Balaguer.

Itzultzailea: Anjel Lertxundi.

Argitaratzailea: Erein.

Ezaugarriak: 24 orri, 325 pzt.

«Leiho Saila» du izena Erein ateratzen hasi berri den bilduma honek. Aurten bertan, «Titare magikoa» eta «Madame Kotxesi. Brigada eta Detektibe» sailak abiarazi zituen. Ea ondo funtzionatzaren duten eta segida ona duten. Gatozen gure honetara: Leiho izena, publikoa 7-8 urtekoa, marrazkiak koloretan, eta orain arteko lau tituluak katalanetik egindako itzulpenak.

Koloretan ateratzea errazago izaten da, hemen bezala, argitaletxe katalanen batekin edo koeditatuz, tirada haundi samarra ez bada garestiegi suertatzen bait da koloarea. Gauza bera egiten dute

haur literaturan dabilzan beste euskal argitaletxeek.

Argitalpengintzako xehetasunak utzita liburuak aipatuko ditugu. Orain arteko lau izenak, hauexek: «Dirdai faisaia», «Mozolo babalarearen balada», «Bost urte» eta «Gaez euria ari duenean». Bakoitzak bere egile eta marrazkigileak ditu, estilo desberdinez: bata moralejazale, bestea bertsotan ari dena... Guri gehien gustatu zaiguna Marta Balaguerrena da, amona batek ekaitz gau batean txolarre, katu, txakur eta krokodiloa jasotzen dituenekoa, baina 7-8 urteko seme-alaba edo lagunik baldin baduzu zera egin dezakezu, liburudendara joan eta begiratu aritu. Seguru bat edo beste zure gustokoa dela.

PIPI arrosa koloreko tximutxoa

CARLO COLLODI

ITZUL

Izenburua: Pipi, arrosa koloreko tximutxoa.

Egilea: Carlo Collodi.

Marratzkigilea: Daniele Colombo.

Itzultzailea: Pello zabaleta.

Argitaratzailea: Elkar.

Norbaitek ez badaki nor den Carlo Collodi, aski bedi aurkezpen txartel hau: Pino-txo —edo Pinokio— pertsonaiaren sortzailea. Ehun urte pasatxo dituen panpin hori bazter orotan dugu ezagun eta maite, baina egile florentziar horren bestelako lanik ez genuen ezagutzen. Aukera hori ematen digu Itzul sailleko 100 orritako liburutxo honek.

Protagonistaren izena, Pipi. Horrek gaur egun telebis-tako neskaxa bihurri bat gogorarazten digu, baina aintzinagokoa da hau: arrosa koloreko tximutxoa. Tximu bihurri honen abenturek —hau ere bihurri bait da— osatzen dute liburua: jaio orduko ibai batean krokodilo batek buztana jango dio, gero Alfredo izeneko mutil baten ediskide egingo da, honi emandako hitza jan eta zenbait gorabeheraren ondoren Zintzulehor gaizkilearen sakelera doa, Eulien ostatuan alde egin eta tximuen enperadore izendatzen dute, untxi bat ere topatzen du bere bidean eta azkenean Alfredorekin elkartzen da berriro.

Guzti hau azkar eta bizkorreran kontatuta. Bitartean hamaika bitxikeria eta kome-ria, irakurleak barre egiteko.

Txistek ez dira txorakeria ordea, Collodik halako irakaspén bat ematen bait du nobelan zehar, hots, emandako hitza ez dela jan behar. Bai garaian bai egilearen ezaugarri dugu erakuspen morala sortzearena, baina ez kezkatu horregatik, hau ez da sermoia eta. Irratilaria eta itzultzaile ezaguna den Pello Zabaletak egin du euskara-tzea.

Izenburua: Musikaren Historia BBB-1

Egileak: J.A. Antonio Martija, M. Iriarte Ormazabal, N. Muruamendiaraz Aranburu.

Argitaratzailea: Elhuyar, Elkar.

Hain funtsezkoa dugun euskarazko irakaskuntza duinerako, ezinbesteko tresnetako bat testu egoki eta onak izatea da. Lan horretan ahalgin eskerga eta eskertzea aipatu ari direnetako bat Elhuyar taldea dugu eta oraingoan pauso berri bat eman dute testugintzaren osatze bidean: «Musikaren historia». Honokoa BBBko lehen urtean irakasten da, eta ikasgai 'maria' horietako bat den arren, horrek ez dio liburuari baliorik kentzen, inondik ere.

Egileak, hiru. Bata, Arana Martija, gernikarra, Euskaltzaindiaren Azkue bibliotekakoa, eta lehenago, besteak beste, «Euskal Musika» izeneko liburu bat argitaratua. Beste biak, jakin ahal izan dugunez, bi musika irakasle

gazte: donostiarra Marian Iriarte, eta lazkaotarra Nerea Muruamendiaraz.

Liburuaren edukia —ikas-turtearen programazioari jarraiki— oso zabala da: sarre-ra, erdi aroko musika, errenazimentua, barrokkoa, nazionalismo europarra, nazionalismo espainiarra, musika europarra 1900tik 1950era, eta gaur arte, eta euskal musika. Zabaltsun horren ondorioa, gai bakoitzaren ezin sakontzea, liburuak 250 orri izan arren.

Liburu ilustrazio ugari hornitua dator, eta gai bakoitzaren ondotik —oso garrantzizkoa—, oinarritzako, diskografiaren berri ematen dute. Iruditu zaigunez, batxilergo hasierako ikasleez gain, musikaz interesatu eta zertxobait ikasi nahi duen edonorentzako baliagarria da (do-re-mi-fa aritu beharrik gabeko).

Izenburua: Erlezaintza.

Egilea: Iakakortexarena'tar Txomin apaiza.

Argitaratzailea: Euskera-zaintza.

Ezaguna da Euskerazaintzak hizkuntzarekiko duen kezka eta ardura berezia (gipuzkerari lotua kasu hone-tan), eta horrexen isladura lekuko, liburukote honetako 600 eta piku orrialdetan barrena oso gutxi direla gazte-lerezko eleak. Salbuespen bakarrak, bibliografiari eta beste hainbat xehetasuni eskainitako zortzi orrialdeeta-koak.

Kardaberaz bildumako 39. zenbakia egiten duen «Erlezaintza» liburukotea gainera erleei buuzko lehendabiziko entrega baino ez da, Txomin Iakakortexarenaren eskutik idatzia. Aipatu abadea Berastegikoa da jaiotzez, gerra garaian atxilotu eta Iparraldean Lartzailekin laguntzaile gisan ibilia, Montebideora joan zen bitartean, handik Buenos Aires aldera ere egingo zuela mudantza. Bere lanen artean aurkituko dituzu, esaterako, «Erdera-Euskera» eta «Euske-

IAKAKORTEXARENA'TAR TXOMIN APAIZA

I. ERLEZAINNTZA

ra-Erdera» bi hiztegi, «Martin Fierro» aberri eresolerkia «Matxin Burdin» bezala itzulia edo eta Garzia Bellosoren «Gernikako Arbola»rena.

Liburu honetan aurkituko dituzu erleei buruzko moeta guztietako azalpenak: munduan zehar, errialdeetan zertan den erlezaintza, erleoraldiei aipu egiten dizkienak, eztiaren gainean eginkoak, tresnei buruzkoak, erleen babesaz eta abar gehiago... hoguei atalidazpuru edo kapitulutan egituratuta, bakoitza bere azpisail desberdin eta zehaztuetan banatua.

Lan mardula bezain zaindua, makina bat irudi eta argazki hornitua. Ez makala burututako azterketa, ez eta egin duten aurkezpen itxurosoa.

Telebista

Pipiaak jotako tranpolin merkea

Jakin badakigu eskuarki kazetari profesional gehienek irratia tranpolin gisa darabiltela beren ospe eta ukaezinezko profesionaltasuna sendotzeko, ardura garrantzitsuak (uler soldata handiagoak) erdiesteko alegia. Eskuarki diot, juxtu alderantzizkoa gertatzen bait da gure ETB konpetentean.

Euskal Herriko komunikabideetan lanean ari diren kazetari ausartek irratitik ETBra pasatzeko saioa egin zuten, beste telebistetan gertatu ohi den fenomeno batetik zelakoan, baina hauen harriidura eta zorigaila ETBra iritsi eta pareta kontra jotzen direla ikusterakoan. ETB honetan ez dago sormena eta bakoitzaren asmoak gauzatzeko tokirik, bestelakoak dira bertan funtzionatzen duten erizpideak. Merkekeriak dira eguneroko ogi eta sormen gai-

tasuna duenak jai daukala aski frofatua dago. Espero zitekeen tranpolin izan bada, aspaldi behera etorri zen eta ETB honek beste irratia moeta batetara jauzi egiteko balio izan du. Galdetu bestela, kirol kazetari eta aurkezle zenbaiti.

Bertan sortzen diren kazetariak irratira doazen bitartean, PSOeren telebistan erretiroa edo lekuri ez duten aurkezle eta gainontzerako arduradun ez fidagarrientzako ETB-2 bilakatu da babesleku. Antza denez, politikan egiten diren mesedeak nolabait ordaindu behar dira eta, era berean, hobeto 'ezagunak' kolokatzeko kazetari konpetenteei aukerak ematea baino. Azken hauek ere, ETBren buru adimentsuak konturatzerako, pipiaak jotako tranpolin honetatik jauzi egingo dute.

Larunbatez, «Ifar-Mendebalderako iragan bidea». Gidoi entretenigarri bezain arina.

Adarra jotzen ala?

Hawaiko hondartzak, ferrari galanta, neskatilaren bat, noizean behin astinaldi bat eta hain pribatu ez den ikertzaile pribatu bat... Bai badakit, orain dela sei hilabeteko artikulua afusilatzen ari naiz (kuriosoentzat ikus. "ARGIA, 1.194. zkia."). Egia esan, ETBkoek detektibe latinezko abizenadunaren istorioak behin eta berriz pantailaratzen baldin badizkigute, ea zergatik ez daukat nik lizentzi santu hori pentsatzen hasia naiz, ze arraiol. "Baina zer esaten du txoro honek?", ze latinezko, ze jaguaiko hondartzak eta ze "behin eta berriz" ditxoso horiek? Jaun/andere agurgarri hori: "Magnum" telesaila berriro ere zuen pantailetan. Hori duk marka, txori!

Baina ez estutu, erraldoi bibotedunarenak marka olinpiko guztiak apurtzen baditu, bizkortu belarriak (begiak alegia): Edwindar nazkagarriok, astelehen honetan hasita, berriro ere gure artean (...!). Berriro ere zalantza kuasi existentziala: artikulua afusilatu? (Vid. 1.205. alea), ez, oraingoan ez. Beharbada afusilatu beharreko gauza bi hankadunen bat izan beharko litzateke. Ez dut ulertzen.

Egunerokoa bihurtu den errepikatze joera hori, nolabait, irensten badugu ere, bi azken txertaketa hauei gusto txarreko gehiegikeria derizkiet. Mesedez, utz ezazue errepikiak kirol saioetan, nazkatzen hasiak bait gaudel.

Luzeen zama antzesleen gain

Warren Beatty dugu aste honetako pertsonaia nagusia. Larunbatez, berak zuzenduriko eta antzesturiko «Zeruak itxaron dezake» luzea ikusteko parada dugu. Gai nontzerako beste hiru luzeek denborapasa erizpideari jarraitzen diote

Igandez, «Maite Beroa».

Asteazkenez, «Arrubioa». 1981. urtean buruturiko luze-metraia honetan Italiako politika zein finantzetako goi mailako jendearen arteko korapiloak ikusi ahal izango dira. Aristokrata neo-fasistaren hilketaren ondorioz, gerta-kizun harriagarri zenbait kateatuz etorriko dira. Zuzendaria: Peter Zimmer. Antzesleak: Franco Nero, Anthony Quinn eta Martin Balsan.

Larunbatez, «Ifar-Mendebalderako iragan bidea». Kolo-no-bihotzmindu batek, taberna bitxi batetan, gradu askotako ron-a edan, horditu eta esnatu ondoren, berak nahi ez zuen inditarren kontrako guda baten erdian kausituko da. Zuzendaria: King Vidor. Antzesleak: Spencer Tracy, Robert Young eta Walter Brennan.

Larunbat ilunabarrez «Zeruak itxaron dezake». Football-eko jokalaria batek istripua izan eta hil ondoren behar baino lehenago iritsiko da. hau honela, berriro ere, bizidunen tartera bidalia izanen da. Zuzendaria: Warren Beatty. Antzesleak: Warren Beatty, Julie Christie eta James Mason.

musika

■ Lakuntzako "Ilargi" musika aretoaren aurtengo musikaldiari hasiera emanez, igande honetarako, hilak 9, "Dr. Feelgood" taldea iragarritu dugu.

■ Bilboko Etxebarria parkean, urriaren 12an arratsaldeko 5ak aldera "Infussion" jazz taldea bertan izango dugu. Ostean, 7,30etan, "Moce-dades".

■ Hilaren 13an, iluntzeko 11k aldera Donostiako Komplot 'abernan egonez gero, "Tu and Tu" talde iruñearra kontzertuan ikusteko aukera izango duzue.

■ Datorren larunbatean, urriak 15, Arrangoitzen, "Minxoriak" eta "Delirium Tremens" taldeek kontzertu bat eskainiko digute.

■ Basauriko Arizgoiti plazan, hilaren 14ean "Zuentzat" taldearen entzunkizuna koxkorrenei zuzenduta arratsaldeko 6etan. Biharamunean eta leku berean baina ordu erdi geroxeago, "Loquillo" entzungai.

urria
8 Larunbat honetan, Larraitzen, arratsaldeko 7,30etan hasita, Endrike Zelaia, Altsasuko abesbatza eta dantzari taldearekin batera, "Amalur" izeneko ikuskizuna eskainiko digu. Ostean Martin eta Imanol trikitilariekin gau-pasa. Euriak ariko balu jaialdia Abaltzizketako pilotalekuan.

urria
11 Datorren asteartean, Altzako "harria" festagunean, "Ganbara" taldea entzungai izango dugu gaueko 10,30tatik aurrera.

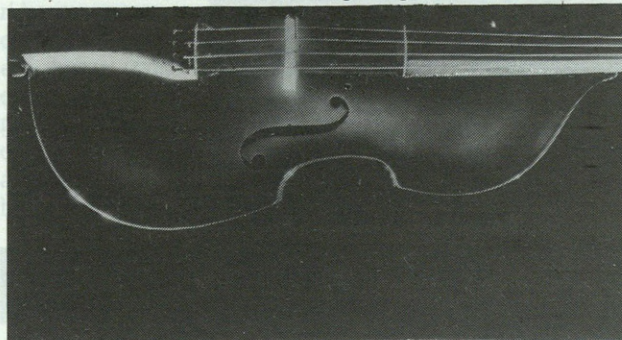
urria
14 Agi denetik Durango-ko Santana enparantzan, ostiralean eta gaueko 11ak aldera, "Delirium Tremens" rock talde pamosoak ustegabeko kontzertu ikusentzugarri bat eskainiko du.

Aiherran, hilaren 8an, larunbata, "Hertzainak" taldea entzungai izango dugu gaueko 11,30etan hain zuzen.

Mugak apurtuz edo.— Aste honetan txango bat egin beharrean bazaude edota, hortik, nonbaiten zonbi bat bezala bazabiltza, horra hor bi lagungarri. Alde batetik Germaniako erresuma konkistatu nahian, "Hertzainak" taldekoek zenbait kontzertu eman-goto dute aste honetan, hilaren, 8, 9, 12 eta 14ean hain zuzen, Berlin, Hannover, Hamburgo eta unibertsitatearen batean joko baitute. Pixka bat hurbilago berriz, "M-ak" taldeak Barcelonako "Celeste" aretoan kontzertuan arituko dira hilaren 8an, igandea.

Euskadiko sinfonikoa dagoeneko martxan.— Euskadiko Orkestra Sinfonikoak, aurtengo denboraldiaren ateak zabalduz, aste honetan lau kontzertu eskainiko dizkigu. Batetik Donostiako Victoria Eugeniaren arratsaldeko 7,45etan, hilaren 10 eta 11ean, Mattias Kuntzsch-ek zuzendaritzapean Egea, Bruch eta Tschaiowskiren lanak joko dute. Hilaren 13an berriz, Iruñeko Gaiarren arratsaldeko 8etan programa berarekin. Eta azkenik biharamunean, emanaldi eta ordu berarekin Gasteizko Guridin izango dugu.

Nikanor Zabaleta II. Nazioarteko Lehiaketa

Maisu trebeei zuzenduta dagoen musika lehiaketa honek, bigarren edizio honetan 14 naziotik etorritako hamasei "birtuoso" aurkeztzen ditu elkar lehiatzen. Nor baino nor arituko diren musikari hauek abenduaren 3an izango dute finala; horrela Victoria Eugeniako tauladian leku bat lortu nahian lau aurre saio ospatuko dira urriaren zehar. Aste honetan hain zuzen, bi saio eratuko dira, bata igande honetan, hilak 8, non Alberto Bocini kontrabaxu jolea, Emmanuel Feldman txeloa, Pascale Delache kontrabaxua eta Joaquín Palomares bibolin jolea arituko diren; bestea datorren larunbatean, hilak 15, non Piotr Arkadiusk poloniarra, Bettina Kuss germaniarra, Alvaro Campos espainiarra eta Raffaella Acella australiarra joko baitute. Emanaldi guztiak Donostiako Andia kaleko kultur aretoan arratsaldeko 7,30etan.

zinema

Paris, Texas, Bilbo

urria
10 Zinemaldi berriaren bigarren pantailarake-ta gisa eta "Grandes pelikulas" izeneko zikloari jarripena emanez, aste honetan, astelehenean ohi denez eta arratsaldeko 7,30etan, Bilboko Fas zine klubak Wim Wenders zuendariak, Sam Shepard-en "Motel baten kronikak" liburua argumentuz, 1984. urtean osatutako "Paris, Texas" izeneko filmea ikusgai izango dugu. Aipatu bestalde, 144 minututako luze hau Cannesen Urrezko Palmaren irabazle suertatu zela urte berean. Argi, kolore, rock eta leher zorian dauden errepidez osatutako pelikula honen estetikak egungo izpiritua-ren ideia bat islatu nahi omen digu.

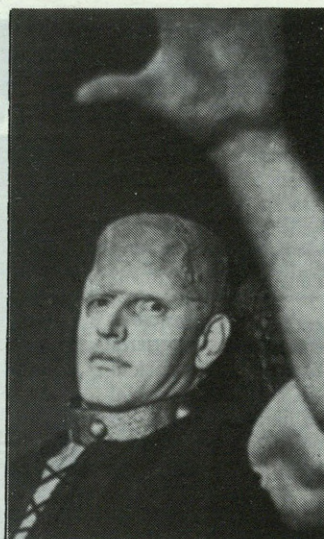
Donostialdean

Hauxe da, aste honetarako, Donostiako kultur etxeek zabaltzen ditugun zinema eskaintza. Alde batetik Okendokoak hilaren 13an arratsaldeko 7,30etan, "Mendia eta Natura" zikloaren esparruan eta Kasimiro Bengoetxearen eskutik, mendiari buruzko 8 mm-eko lau filme pantailaratuko dizkigu ("Arista NO del balaitus", "Pirineos: Cotiella-Posets-Eristes", "Tour de montaña al monte Viso" eta "Esqui de montaña" izenekoak hain zuzen). Bestetik Loiola auzokoan, Zuhaitz taldeak aurketuta, "Dos superdos" izeneko filmea haurrei zuzendurik, hilaren 11ean arratsaldeko 6etan. Intxaurrendoko Larrotxene kultur etxeak azkenik, batetik U.Z.Z. zikloan, Stanley Kubrick-en "2001: Una odisea del espacio" filmea hilaren 13an arratsaldeko 7,30etan eta bestetik biharamunean eta 'Haur zinea' sailan "Cazafantasmas" izeneko arratsaldeko 6etan, eskainiko dizkigu. Denak dohain.

Boterearen aurka

urria
9 Ertzaintzaren koartelaren aurkako bere jarrrera azalduz, Azkoitiko gaztetxearen zine klub taldeak "Boterearen aurkako" ("poliziaren aurkako" izeneko bat eratzeak nahikoa arazo 'teknikoak' sorrarazi omen dizkie) izenburupean aurkezten digu hil honetako filme bilduma. Igande honetan hain zuzen, S. Leroy-k zuzentutako "El cuarto poder" izeneko filmea pantailaratuko dute, arratsaldeko 8,30etan Azkoitiko kultur etxean. 150 pzt.

antzerkia

■ Datorren ostiralean, hilak 14, arratsaldeko 7,30etan hasita, Altzako Harri berri enparantzan, "Legaleon T" taldeak "Aspirantes" izeneko taularapena aurkeztuko du.

■ Donostiako Herrera auzoko udal pilotalekuan, "La fura dels baús" talde kataluniarrek "Tier mon" antzespina, hilaren 8 eta 9an aurkeztuko digu.

Pasaiko VII. antzerki ihardunaldiak.— Pasaiko Antzerki Eskola eta Udalaren eskutik, urriaren 13tik 16ra bitartean, Pasaiko VII. Antzerki Ihardunaldiak ospatuko dira non lau talderen lanak taularatuko diren. Ostegunean hain zuzen, "Kuronbo" taldeak "El secreto de Coloron" izeneko antzespina eskainiko digu. Biharamunean berriz, "Tortell Poltrona" taldeak "One Man Show" ikuskizuna tauladi gainean jarriko du. Larunbatean bestalde, Karra Elejaldek "Etc., etc.", izeneko bistaratuko du; eta azkenik "Markeliñe" taldeak "In extremis" lana taularatuko du, antzerki topaketa hauei amaiera emanez.

Enrique Herasen zuzendaritzapean, datorren larunbatean, hilak 15, Victoria Eugenia antzokian, "Centro Nal. de Nuevas Tendencias Escénicas" taldeak "Pasolini" izeneko lana taularatuko du.

bertsoak

■ Ordubata jota hasita, igande honetan, urriak 9, Ireneo Ajuria, "Elgetzu", Anjel Peñagarikano eta "Euskitze" bertsoan izango ditugu Lekeitiako plazan.

Aginagan eta gauean

^{urria}
[8] Larunbat honetarako saio mundiala antolatu behar omen dute Aginagan, halere bi izenen berri besterik ez dugu jaso. Halaz guztiz, aipatutako egunaren gaueko 10,30etan Iñaki Murua eta Xabier Amuritza ez dira bakarrik egongo.

Saio bikaina Tolosan.— Tolosaldeko Bertso Eskolak antolatuta eta iluntzeko 10,30etan hasita, datorren asteartean, Tolosako Beotibar pilotalekuak bertso saio bapoa gozatzeko aukera emango digu, izan ere, Millan Telleria, Jon Lopategi, Sebastian Lizaso, Joxe Agirre, Andoni Egaña eta Mikel Mendizabal bertsolariak bertanxe izango baititugu.

^{urria}
[11]

dantza

"Intxaur kraskaria" Bilbon

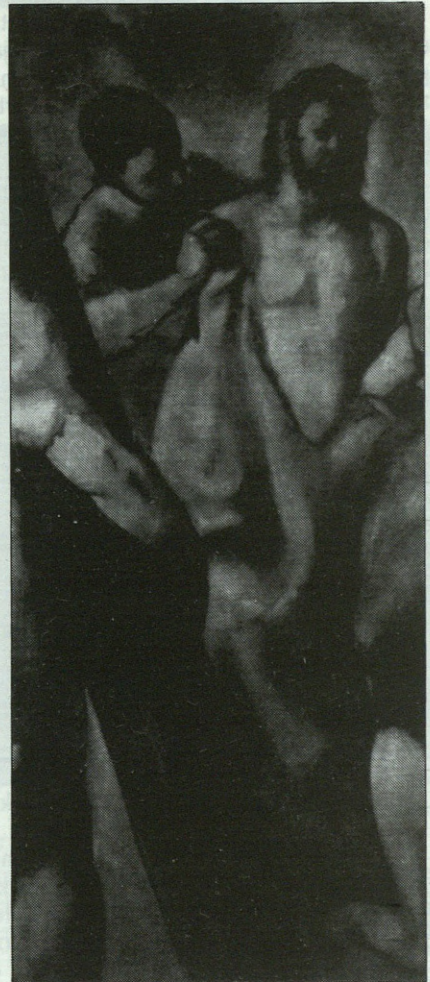
^{urria}
[9] Saio bikaina, Bilboko Arriaga antzokian, igande honetan, hilak 9, arratsaldeko 7etarako iragartzen zaiguna. Izan ere, Leningradotik "Mallegot Antzoki Nagusiaren Ballea"ren dantzariak, Kirov antzokiko zenbait dantzari gonbidatuak laguntzaz, Tschairowskiren "Intxaur kraskaria" muntai ospetsua tauladi gainean jarriko bait dute.

arteak

BERGARA- RRAK EIBA- RREN

Hiru margolari gipuzkoarren lanez osatutako bilduma aurkezten zaigu, Eibarko udaletxearen kultur aretoan, izenburu honen azpian. Erakusketa honetan hain zuzen, batetik 1958. urtean Bergaran jaiotako R. Azkargortaren zenbait lan erakusten zaizkigu, bestetik urte berean baina Elgetan sortutako Pello Alberdiren pintura batzu bistaratzen dira, eta azkenik, bi urte geroago jaiotako Bingen De Pedro margolari bergararraren obrako zati bat ere, ikusgai izango dugu. Hiru pintore gazte hauen lanak datorren larunbata arte, urriak 15, bistaratuko dira.

ihardunaldiak

Nafarroa Oinez 88.— Lehengo astean Iru-^{urria}
[9] nen Gipuzkoako ikastolen egun handia ospatu baldin bazen, aste honetan Nafarroako ikastolek, "Euskaraz eutsi, euskaraz hezi" lemapean beraien egun handia ospatuko dute. Egund honetako ekintzak goizeko hamarretan irekiko dira, ikastolako haurrak, Bitoriano Gandiagaren poema bat irakurri ondoren, zirkuitoa irekitzea joko dutelarik. Zirkuitoa sei zatitan dago banatua, eta hauetako bat umeentzako izango da, bertan jolas-toki ugari izango direlarik. Eguerdian, herriko bi frontoietan, 1500 pertsonantzako bazkaria eskainiko da. Beste ekintzen artean, urtero egun hauetan diren trikitilariak, txistulariak, fanfarreak, dantzariak... ez dira faltako. Antolatzaileek, ahal den neurrian autobusetan joatea eskatzen dute, hauentzako aparkaleku bereziak egongo direlarik.

Omenaldia Idiazabalen

Iurria
duardo eta Iparra gudarien omenez hainbat ekintza prestatu dira Idiazabalen. Aste honetan ospatuko diren ekintzei dagokienez, datorren asteartez, jaialdi bikaina izango da Igarondo pilotalekuan gaueko hamarretan; jaialdi honetan Lazkano, Enbeita eta Amuriza bertsolariak, eta Kepa Junkera, Imanol eta Zabaleta trikitilariak arituko dira. Asteazkenean, goizeko hamarretan, herriko enparantzatik Atxurbi gudari mendira ohizko igoera izango da. Erorien omenezko ekitaldia txalapartarien soinuarekin hasiko da, eta lagun arteko bazkaria aialatu bitartean, trikitilariak, bertsolariak, txistulariak, kantariak... izango direlarik.

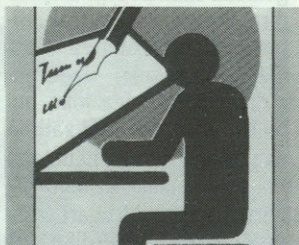
Kooperatibei buruzko topaketak

Datorren Azaroaren 14tik 18ra bitartean ospatuko dira Donostian Kooperatibei buruzko III topaketak, bertan "Ekonomi lokala-gizarte ekonomia: kooperatibismoa eta hiri-herri oreka" gaia aztertuko delarik. Aurtengo topaketetan Alemaniako errepublika

federaleko, Yugoslabiako, Britania handiko, Belgikako, Italiako, Frantziako eta Espainiako ordezkariak hartuko dute parte. Hitzaldiak arratseko 5,30etan izango dira eta ondoren etzabaida piztuko da. Ihardunaldien antolatzaileek, udaletxetako ordezkariak, sindikatuei, kooperatibei eta gai hauek interesaturik dauden guztiei dei zabala egiten die, bertara joan daitezen.

lehiaketak

□**Etxepe literatur lehiaketa.**— Gure artean ez da oso normala izaten, ekintza pribatu batek, kasu honetan lantegi batek, literatur lehiaketa bat antolatzea, baina honako honetan horrelako kasu baten aurrean gaude. Elgoibarko Etxepe lantegiak antolaturiko lehiaketa honetan, Elgoibartarrek ezezik, Elgoibarren ikasten ari den edonorrek har dezake parte. Hiru maila bereizi dituzte antolatzaileek: O.H.O.ko ikasleak, ikasketa ertainetako ikasleak, eta az-

kenik mugarik gabeko maila, guztientzako gaia libre izango delarik. Idazlanak Elgoibarko Izarra elkartera igorri behar dira, Ubitarte 4 Elgoibar, azaroaren 18a baino lehen, kartazalean III. Etxepe saria jarritz.

□**Tene Mujika literatur saria.**— Debako udaletxeak beste zenbait elkarten laguntzarekin "Tene Mujika" narrazio motzeko literatur saria zabaldu du. Sariaketa honetako gaiak libre break izango dira, jatorrizkoak eta argitaragabeak. Lanak lemapean aurkeztu behar dira, obraren izenburua eta Debakoa den ezarri; baina egilea nor den ezagutzeko bide eman dezaken sinadurarik eta beste inolako xehetasunik ez da jarriko. Kartazal itxi batetan, kanpoan lanari jarritako izenburua eta barnean egilearen izena, abizenak, helbidea, telefonoa eta egilearen sinadura eta N.A.N.ren kopia jarri beharko direlarik. Lanen hiru ale Debako udaletxera bidali beharko dira azaroaren 30a baino lehen.

□**IV Txistu musika lehiaketa.**— Segurako udalak Fandango eta Ariñ-Ariñ IV. txistu musika lehiaketa antolatu du. Lehiaketa honetan talde bakoitzak, bi txistu, silbotea, danbolina eta danborra erabiltzeko aukera izango du. Irabazle gertatzen diren Fandango eta Arin Ariñak 1989ko ekainean Seguran izango den Euskadiko dantza txapelketan joko dira. Lanak argitaragabeak eta oublikoan jo gabeak izan beharko dute. Bi sari izango dira, bata fan-

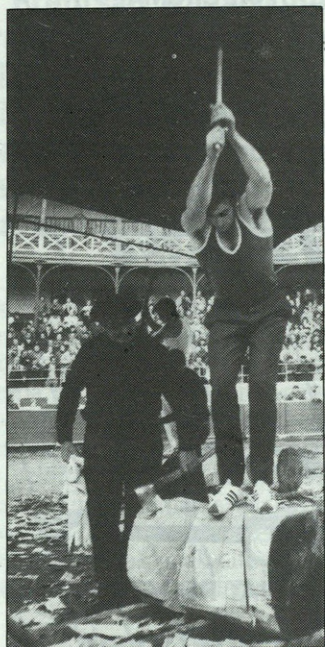
dangoentzat eta bestea ariñ-ariñarentzat, bakoitza 30.000 pezetakoa iznago delarik. Lanak, 1989ko urtarurilaren 31rako Segurako udaletxera bidali behar dira. Lanak ez dute egilearen izenik eraman behar, izenburua bakarrik. Aparteko zorrotxo itxi batean jarriko dira izen-buru horri dagokion izena eta zuzenbidea.

□**Manuel Lekuona ikerketa saria.**— Euskaltzaindiak herri literatura aztertu asmoz, ikerketa sari hau antolatu du. Sari honen gaia, herri literatura izango da, bere osotasunean edo zatika. Lanak euskaraz idatziak beharko dute izan, ehun bat foliotako luzera eduki beharko dutelarik. Lanak igortzerakoan, orijinala eta lau kopia bidali beharko dira, izenordepean, egilea nor den ager lezakeen aztarnarik gabe, jatorrizkoak eta argitaragabeak izanik. Idazlanak igortzeko epea, azaroaren 30ean itxiko da, hauek helbide honetara igorri behar direlarik: Euskaltzaindia, Arbieta, 3-3. 48008 Bilbo. Sariari dagokionez, hau 500.000 pezetakoa izango da.

kirolak

Mendizabalen bi desafio berri

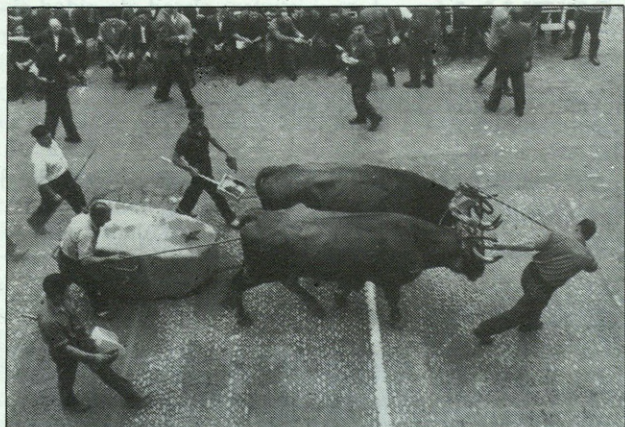
Berriro ere aizkora munduan desafio berriak dauzkagu. Oraingoan Jose Mari Mendizabal delarik desafioak botatzen ari dena. Bi desafio bota ditu: lehenengoari dagokionez, hau zortzi kanaerdikotara izango da, norbaitek onartuko balio, egurra erdibana jartzeko prest azaltzen da Mendizabal. Bigarren desafioari dagokionez, erdi aukerakoa izango dela azaldu zuen mendizabalek, baldintzen barruan, laguntzailea eta miloi batetako apostua sartzen direlarik. Desafio hau Jose Mari Olasagasti edo Mikel Mindegia zuzentzen die, guk hau idazten dugun bitartean zer erabaki duten jakin ez dugularik.

Bigarren mailako aizkolarien finala.— Urriaren 23 jokatu da Loiunen bigarren mailako aizkolarien finala. Izan dira bai istilu frango kanporaketetan, azaldutako egurra ez bait zen egokia. Dena dela erabaki zen, finala jokatu behar duten bost aizkolariak zeintzuk izango diren, eta hona hemen emaitzak: aki Azumendi, Gorriti, Nazabal, Jabier Aranbarri eta Fausto Mugarza. Finalean egin beharko duten lana hamabi kanaerdikoa izango da. Oraingoan ez dute pinua ebaki beharko, kanporaketetan bezala, pagoa baizik, eta espero dugu finaleko egurrak behar bezalakoak izango direla.

Idi proba bikainak Laukizen

Zenbaki hau zuen eskuetara aillatu bitartean, jokatuak izango dira Laukizko idi proben lehen emaldiak. Aste honetan, bi proba izango ditugu, Urriaren 9an, erratseko 6etan Jesus Elorduy eta Txauson izango dira aurrez aurre arituko direnak. Urriaren 10ean, gaueko bederatzietan, Andarakas elkarte, Dionisio Olabarrieta eta Jose Beitia izango dira indarrak neurtuko dituztenak.

mendi

ibilaldiak

URRIA

9

URRIA

15

□**Euskalduna:** Andoaingo mendigoizaleek, Bardeetara egingo dute irteeraldia urriaren 16ean.

□**Tabira:** Durangoko mendigoizaleek ibilaldi ugari izango dituzte aste honetan, 8an eta 9an Nagusien ibilaldia izango dute eta 9an berriz gazteena. 12an eta 13an berriz San Faustoko argazki rallya izango dute.

□**Miru gain:** Olanora egingo dute ibilaldia Otxandioko mendigoizaleek urriaren 16ean.

□**Uzturre:** Orduña-Txarlazo bira egingo dute Tolosarrekin urriaren 12an.

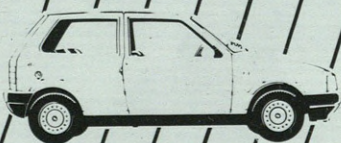
□**Pagoeta:** Zarauzko mendigoizaleek natur astea ospatuko dute urriaren 10etik 16ra bitartean.

□**Kresala:** Urriaren 17tik 23ra bitartean, Donostiako mendigoizaleek mendiaren astea ospatuko dute, bertan Donostia-Donostia bira egingo dutelarik.

□**Xabier-Aitzarte:** Donostiako mendigoizale hauek, Ainzoa-Larrogain-Nagore bira egingo dute urriaren 16ean.

FIAT-eko AUKERA

FIAT

FIAT UNO

FIAT UNO

FIAT UNO 45 BRIO.....	956.665
FIAT UNO 45 FIRE 3 P.....	1.021.835
FIAT UNO 45 FIRE 5 P.....	1.152.175
FIAT UNO 60 S 3 P.....	1.201.385
FIAT UNO 70 S 5 P.....	1.410.195
FIAT UNO 70 SX 3 P.....	1.360.985
FIAT UNO TURBO I.E.....	1.664.225
FIAT UNO 60 D.S. 5 P.....	1.428.815

FIAT CROMA

FIAT CROMA CHT.....	2.416.340
FIAT CROMA 2.0 I.E.....	2.853.910
FIAT CROMA 2.0 I.E. TURBO	3.400.540
FIAT CROMA TURBO DIESEL.....	3.130.550

FIAT

FIAT CROMA

FIAT

FIAT TIPO

FIAT TIPO

FIAT TIPO 1400.....	1.465.390
FIAT TIPO 1.400 DGT.....	1.575.780
FIAT TIPO 1.600 DGT.....	1.715.430
FIAT TIPO 1.900 TURBO DIESEL.....	2.055.910

FIAT REGATA

FIAT REGATA MARE.....	1.268.550
FIAT REGATA 70 S.....	1.470.710
FIAT REGATA 100 I.E.....	1.821.830
FIAT REGATA DIESEL SUPER.....	1.816.510
FIAT REGATA WEEKEND 100 I.E.....	1.868.380
FIAT REGATA WEEKEND D.S.....	2.014.680

FIAT

FIAT REGATA

**MATRIKULATU ONDOKO
PREZIOAK**

AUTO ADARRA BANATZAILE OFIZIALA

Txingurri pol. z/g. Tf.: 397241. HERRERA-Donostia. Gran Vía, 7. Tf.: 288983. GROS-Donostia.

Electricidad AYA. Zarautz. Tel.: 834618 / **IZARRA.** Ibarra-Tolosa. Tel.: 670070 / **GARAGE USURBIL.** Lasarte. Tel. 362463

SAN CRISTOBAL. Beasain. Tel.: 883908 / **NIETO ANAIK.** Beraun-Errenteria. Tel.: 525290

TALLERES ACHAGA. Hernani. Tel.: 557232 / **TALLERES JOSE-RA.** Pinar kalea. Irun. Tel.: 613217.

FIAT

PUNTA KO TEKNOLOGIA

PSOEren kalkulo politikoetan ofentsibarako garaia heldu da

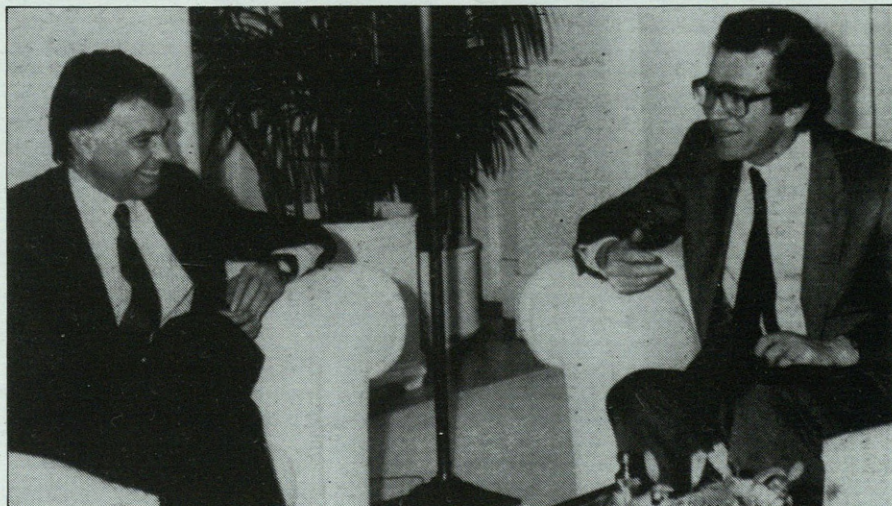
Prentsan iragarri denez, gobernuak Aljeriako markoan irekitzen saiatu zen prozesua amaitutzat jo daiteke eta inziatiaba gobernuarena da, 'neurri teknikoak' inziatiba alegia. Hau da, neurri polizialak nahiz diplomatikoak dira iragarri direnak. Gobernuaren indar erakuste horrekin erakunde armatuaren irudi ahul eta iheslari bat hedatu nahi da. Beste etapa bat erre da.

ETAk negoziatzeko borondaterik ez omen du. Hauxe da egunotan prentsa zati batek eta PSOEko buruzagiek, neurri handi batetan bederen, airatu duten berria eta mezua. PSOEren negoziatzeko (inolako adjetibaziorik gabeko negoziatzioa) inziatiba guztiak bertan behera gelditu omen dira, honen zio bakarra erakunde armatuaren jarrera dela bide, eta ondorioz, Madrilgo gobernu jokurako kartak onak dituela erakusten —nahiz zeharka— ahalegintzen ari da.

Neurri teknikoak bultzatuko gobernuak

Barne Ministeritzarako Corcuera eta Justiziarako Mujika Herzog izendatu zirenetik gobernuan aldaketaren baten jarrera soma zitekeen. Mujika bezalako politiko bat presoen esparruarekin harreman estutan lotzeak ez dio kasualitateari erantzuten. Bestalde, orain Gerraio Ministeritzan dabilen Barrionuevo ministrariak erretzeko beldur gutxi duela behin eta berriz erakutsi izan du. Beraz, Euskal Herria jasaten ari den egoera politiko honetan bi kartera hauetako buruak kontrol pean izateak izan dezakeen garrantzia ederkiz ulertu du Madrilak.

Antza denez, gobernuaren iturrietatik edaten duten kazetek zein irratiek, erakunde armatuaren kontrako ofentsiba baten arestian gaudela iragarri dute eta ofentsiba honen ardatzak zeintzu diren ere bai: presoen egoera larritzea, Aljeriara eraman zituzten errefuxiatuak bidaltzea eta Estatu Frantsesean lur pean kausitzen diren errefuxiatuak giltzaperatzea. Diario 16eko iturrien ara-

Pierre Joxe eta Felipe González. Lehenak laguntza osoa eskeini dio erakunde armatua errendi dadin.

bera, Justizia Ministeritzak, presoek dituzten ekonomato eta sukalde eskubiderik gabe utziko lituzke, era berean, patio-orduak eta bisitaldiek murriztapen bat jasango luketelarik. Eta preso komunekin nahastuko lituzkete gainera.

Nazioarte mailako 'neurri teknikoak' polizia frantsesek Aljeriara eramandako errefuxiatuak hauen eskuetan berriro uztean eta Estatu Frantseko poliziak ETako ustezko buruzagien kontrako sarea estutzean datzate.

Estatu Espainolaren nazioarteko politika

Hain epe motzean honelako jarrera aldaketa eman dela sinesten dutenak Madrilgo gobernuak Aljeriakoari egi-

niko presioak eta eskeiniko laguntza ekonomikoetan oinarritzen dira. Frantziak ere, ekonomia moduan kobratuko luke mesedea.

Iturri hauek diotenez, Chadly Benydid-en gobernuak ETA eta Gobernu Espainolari eginiko proposamenean, HB eta PSOEek esku hartuko luketen politika mailako neurriak Estatuan lotuko li-

rateke eta preso eta errefuxiatuen kale-ratze eta itzuleratzea europar herriren batetan. Laburki, politiko-militar hizkuntza bat erabili beharrean, politiko hutsean mintzatzea zen asmoa. PSOE hain onartu ez duenez, eta herri afrikar honek ETArenganako duen begikotasunez fio ez denez, alderdi honek etena aukeratu omen du. Aljeria —jarraitzen dute iturri hauek— errol hori ezin betetzeaz nekaturik omen dago eta euskal errefuxiatuak ekarri zituzten poliza frantsesen esku beretan uzteko erabakia hartu du.

Hau honela, PSOE, Corcueraen eskutik 'Pacto Antiterrorista' sinatu zuten hainbat alderdirekin, Estatuko nahiz Hego Euskal Herriko alderdiekin, elkar-tu da. Aljerian gertatzen ari dena eta, bide batez, ETaren kontrako neurriak izan dira elkargaita. Euskadiko Ezkerra-

ko Juan Mari Bandresek, bertan aurkitzen diren militanteak erakundearen zuzendaritzan zama astunegirik ez dutenez, Aljeriakoa hautsi eta Estatu Frantsesean beste moeta batetako kontaktoak has daitezkeela iragarri zuen Corcuerearekin izandako bileraren ondoren.

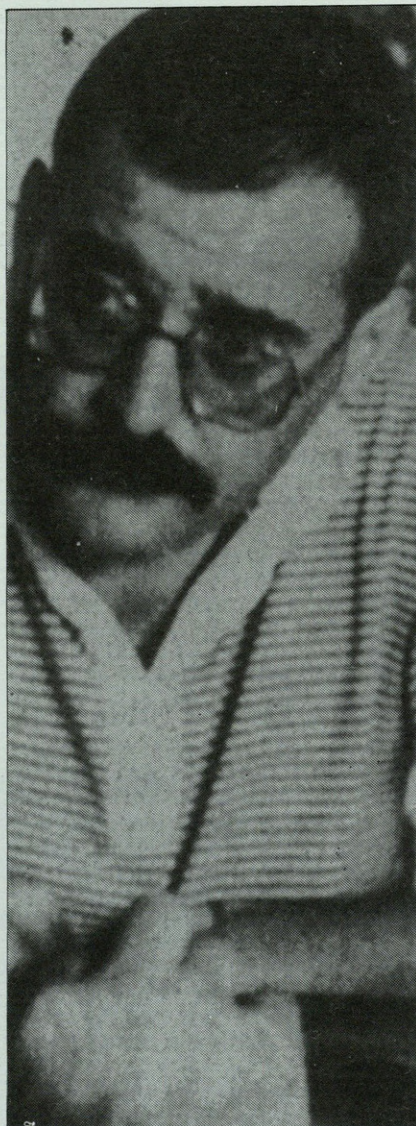
Alderdi sozialistaren kalkulo politikoak

Baina analista politikoek jakin badakite Txomin Iturbe, Eugenio Etxebeste, eta beste hainbat errefuxiatu Aljeriara eramanez izan zirela, marko hori PSOEek aukeratu zuela alegia. Beraz, lojistikoki marko horretan hasi eta bukatu dutenak (zerbait amaitu badute) ez dira errefuxiatuak izan.

Alderdi sozialistaren ekipoak egin duen kalkulo politikoaren arrastoa agerian geratzen ari da: PSOEren ustetan, une honetan erakunde armatua larri dabil ekonomikoki; horretarako «Espa-

Guerrak parte zuzena izan du Aljeriarekiko tratu ekonomikoetan.

Eugenio Etxebeste polizia espainolak eraman zuen herri horretara.

ña Económica» aldizkariak dakarren Barne Ministeritzako txosten bat leku-ko, Revillaren bahiketa superbibentzia arazoa bihurtu delarik talde honentzat. Bestalde, presoak nekaturik omen dau- de eta errefuxiatuak lur pean izkutatut- rik. Alderdi honek besteen kontsentsu eta kobertura lortu duen unetik ofentsi- ba polizial eta diplomatikora pasatzeko bidea irekia dauka.

Baina, aldiz, Herri Batasunak egin duen berregituraketarekin eta egiten duen azterketa politikoaren arabera, Nazio Askapenarako Mugimendua inoiz baino sendo, trinko eta argiago dago. Presoak beren erakundearen zuzenda- ritzarekin bat datoz eta herri mogimen- duaren dinamikak eman behar eta emando den negoziaketa edukin politiko hutsez suertatzea eragingo du. PSOEek saltzen duen irudia kalkulo erra- tu baten ondorioa besterik ez litzateke eta, berant baino lehen, atzera egin be- harrean izanen da. Bitartean, ETA leku eta herri guztietan iheska eta inoren la-

guntza ez duela eta Herri Batasuna inoiz baino isolatuago dgoelaren globoa puzten ari da gobernua.

Hau honela, Aljeriako diplomatiko bizkorren agiria itxaroten den bezala- tsu, erakunde armatuaren azterketa eta jarreraren zain dago bat baino gehiago.

Nork dauka presa?

Egoera ez dela batere samurra na- barmena da eta, inplizitoki nahiz esplizitoki, udazkena bero datorrela guztiek adierazten dute. Datorren ekainerako dira iragarriak Europako parlamentura- ko hauteskundeak eta data horrek go- bernuarentzako erreferentzia puntu da. Eginiko diplomazi ofentsiba hau Herri Batasunari duen parlamentaria kentze- ko beste ahalegin bat bezala uler daite- ke eta horretan ari da.

Hari honi helduz, Felipe González andaluziarrak deklarapen bat egiten duen bakoitzean presaren aipamena ez du isilerazten. «*Denbora bukatzen ari da*» aipatzen du behin eta berrir. Nori bukatzen ari ote zaio? Gonzálezek adi- tzeraz eman ohi duenez, gobernuaren asmoetara makurtzen ez denak bukae- ra gertu dauka, hots, gobernuak dituen 'neurri tekniko' guztiak bere kontra erabiliko ditu. Ezker abertzaletik bede- ren, gobernuak da etapak erre eta erre ari dena, guztiak epe motzean gainera; antza denez, 1992. urteko erreferentzia zehatza ez izan arren, EEEko presio za- matsuak Estatu Espainolaren izan dezakeen eraginak Estatu honen jarre- ra baldintza dezakeela pentsa daiteke.

Prentsaren lan bikaina

Gonzálezek dioenez, gobernuaren ja- rreraz eta pentsatuak dituen neurriez ez mintzatzea omen du hoberen, «*ez bait zaie inolako armarik eman behar terroristei*», hau da, ez bait zaie borroka honetan abantailarik eman behar. Bai- na, aldiz, gobernu inguruko kazeta eta komunikabide guztiek zein neurri, xe- hetasun eta guzti aditzera ematen dute. Filtrazioak ote ala alde aurretik presta- turiko programa bati erantzuten diote? Gobernuak borrokan noraino iritsi daite- keen eta zein nolako lagun garrantzitsu dituen erakutsi du; bide batez, ETAre- n ustezko egoera larriaren mezua hedatu du.

Neurri tekniko horiek preso eta erre- fuxiatuen kontra direla aipatu da soilik, baina, behin eta berriz, ETAre- n esisten- tzia duen base sozialari esker dela ziur- tatzen bada, honen kontrako neurriak ez dira inondik ere agertzen. Agian sa- soi honetan prentsa egiten ari den lana neurri tekniko horietako bat da.

INAKI ZUBIONDO

Euskal preso politikoak isolamendutik atera gosez

Igande honetan betetzen dute ilabete gose greban Ipar Euskadiko hamahiru preso politikok. Hautetsi abertzaleetatik Baionako apezpikura, erreazioak zabalduz doaz gai honen inguruan, eta larunbat honetako manifestaldian iritsiko dira punturik beroenera.

Gose-greba katedralean, aspaldi entzun ez zen berria. Kantonamenduetako hauteskunderen emaitzen beroan, larunbat honetako bazkalondoa Baionan egingo den manifestaldiak markatuko du hilabetez euskal preso politikoei luzatu duten gose-greba. Ehun lagun zerratu ziren joan den larunbatean Baionako katedralean eta geroztik bost gazte gelditu dira bertan.

Tortura zuriaren hatzaparretan

Baionan zirenak irailaren 26an eraman zituztenetik, Estatuko hiriburuko gartzetean bildu ditu Pariseko Gobernuak gose greban diren euskal preso politikok. Urriaren 10ean hilabetea osatuko dute egoera horretan, eta jadanik beren soinetan goseak markak eragin dituela adierazi dute beren senitartekoek. Tentsio jaitsiera handia jasan duen Arrutiren egoera hartu dute aitzakiazat agintariei bera eta Eyherabide, Cazaré eta Angevin ere Pariseratzeko. Solidaritatez greban hasi zen preso sozial bat, Michel Bruisson, Poitiers-a eraman dute.

Presoen familiartekoei hainbat jesteri burutu dute konponbideren baten bila, baina Gobernu frantsesak bere itxitasunean gauzak okerragotzen utzi nahi dituela dirudi. Argigarria Justizi Ministeriozako kargu inportante batekin, Zerbitzu Judizialeko zuzendari Vérice-lle-rekin, irailaren 24ean Miarritzen gertatua. Abeberri abokatua eta Urrunako kontseilaria den Daniele Pilotte buru zituen batzorde batek mintzatu nahi izan zuen berarekin, familiartekoen kezka agertzeko, baina batzor-

dean preso-ohi bat zegoela eta ez zituen hartu nahi izan.

Egun horretan bertan, grebalariei ahaideek bere ahotsa entzunerazi zuten Miarritzeko Zine latinamerikarren azken jaialdian. Hurrengo asteburuan Baionako katedralean itxi ziren hogeitalau ordutako gose-greba eginez ehun lagun, eta harrez geroztik bost lagun geratu dira bertan, gutxienik larunbat honetan egiten den manifestaldia bitartean.

Administrazioa entzungor

«Egunaren 24 orduetatik 22 zeldan nago, bakarrik», idatzi du urte bete isolamendu erabatekoan daraman Gabi Mouesca-k. Bera bezala Amnesty International erakundeak «tortura zuri»tzat jo duen egoera honetan diren Filipe eta Babi Bidart anaien egoerari ere aplikatu dakioke berea. «Gero eta zailago egiten zait irakurri eta idaztea, ezin naiz lan intelektual batean zentratu, ene pentsakizunak nahasiak dira. Telebista eta irratia ditut lagun, baina irudi eta arrabots horiek haserterazi egiten naute».

Hegoaldeko presoek garai latzenetan jasan dituzten antzekoak kontatzen ditute. «Familiartekoei hitzegitera doanean, detenitua miatzen dute; baina itzuleran, biluzirik jartzen dute, ileetan aztertzen, ahoa miatzen, jazketan kontu handiz arakutzen...» Eta aurreraxeago idatzi du Gabi Mouescak, isolatuta bederatzi ilabete zeramatzala: «Iluntzean, ene zelda erdian sagu bat edo bi ikusten ditut, beldurrik gabe eni begira, eta enbidia ematen didate».

Isolamendu errejimenaren kentzearekin batera, Ttotxe Etxebestteren kanporatzea eskatzen da egunotan. Detenitu zutenean bizkarrean zaurituta, gorputz erdia paralizaturik dauka, eta kli-

nika egoki batera eramatea eskaten da, Garches-ko eritetxean egin zituen aurrerapenen ondoren berriro Fresnes-en okerragora egin duelako.

Hemiplejiko baten hondamendia

Totte Etxebestek ere egia garratzik kontatu du frantsesek eskaintzen dioten tratuaz. «Ene zelda hain da txikia ezen karrotxoarekin bertan ibiltzea ezinezkoa bait dut. Komunera ezin naiz joan bakarrik, eta aldi bakoitzean akrobazia bat egin behar dut eta lagunduta. Aldi bakoitzean deitu egin behar eta ordu betez edo erdiz itxaron behar: ezertarako ez du balio maxkuriaren reedukazioak».

Ez du laguntzailerik goiza bitartean, eta orduan ere deituta. «Irailaren 5eko goizean, ordubete pasa eta inor ez zetorkidanez karrotxoari neronek eusteko saioa egin nuen. Urruti zegoen ordea, eta zango bat ohean eta gorputz guztia aidean geratu naiz». Eskuineko zangoa ezin du doblatu, blokatuta dauka, bere garaian sendatu ez zioten kaltefizioak bat dela medio. Arnasa hartzeko arazoak ere baditu, beste bala batek birika zulatu ziola eta, baina gela ertsi batean uzten dute.

Holako hainbat xehetasun ezagutzen da isolamendu errejimenaz, funtzionarien tratu berezia barne, eta azkenean Baionako apezpikuak berak ere tortura zuriaren neurriek merezi dioten gaitzespena adierazi nahi izan du. Euskal kulturarekiko duen jarrera aurrerazalea lehendik ezaguna bazen —AEK antolatutako ikastaro batean aritu zen joan den udan— presoen egoera alde humanitariotik hola salatzean aspaldi Euskal Herriko eliz-jerarkiak ahaztutako jokabide bat erakutsi du.

Iparraldeko abertzaleek elkartuta hauteskundeetan lortu dituzten emaitzen giroan, euskal presoen eskubide oinarrikoen defentsan batzeko une egokia dirudi. Abertzale guztiok hunkitzen gaitu haien isolamenduak.

I.Z.

1992ko Europa

1 992 badatorkigu. Uste genuen baino fitiago. Halere, aurretik datoren ekaineko froga igaro beharko dugu, EEKko legebiltzarrerako hauteskundeak burutuko bait dira data horretan eta berauek oso garrantzitsuak bait dira euskal abertzaleentzat. Garrantzitasun hau ez da ematen Parlamentu horrek edukin handia duelako, oihartzuna baino gehiago ez bait du; baina termometro bat da.

Zenbait jenderen ustetan, 92aren amaieran EEE osatzen duten estatu burujabeek beren ahalmen politikokoak ente gainestatalari uzten hasiko dira; nola-bait aitortzeko, gaurregungo estatuen ahultze bidea azeleratuko da, 1957tik gaur arte alderantziz gertatu den bitartean; badirudi, era horretan, 180º norabide-aldaketa egongo dela. Honela agertzen digute behintzat.

Horren aurka aitortu behar da merkatu batu batek ez duela suposatzen behar bera osatzen duten estatuak desagertu behar dutenik. Ekonomi arloan zenbait ahalmen berdinduko dira, baina horrek ez du esan nahi politikoki estatuak iraungo ez dutenik. Hor dago Benelux-eko estatuen kasua eta oraingoz behintzat, Belgikak, Holandak eta Luxemburgok hor diraute eta ez dut uste ahuldu direnik estatu horien aparailuak.

B IGARREN arrazoia, esplikatzeko duena EEE politikoki bat berehala ez dela egingo zera da, alegia, gaurregungo Legebiltzarra ez duela lejislatzen eta duen "boterea" aurrekontuan onartzeko edo gaitzesteko duela. Beraz, pentsatu behar da zenbat denbora igaro beharko duen, inoiz heltzen bada behintzat, estatuetako ahalmen lejislatibo garrantzitsuenak EEKren Legebiltzarrera. Luze joango da noski.

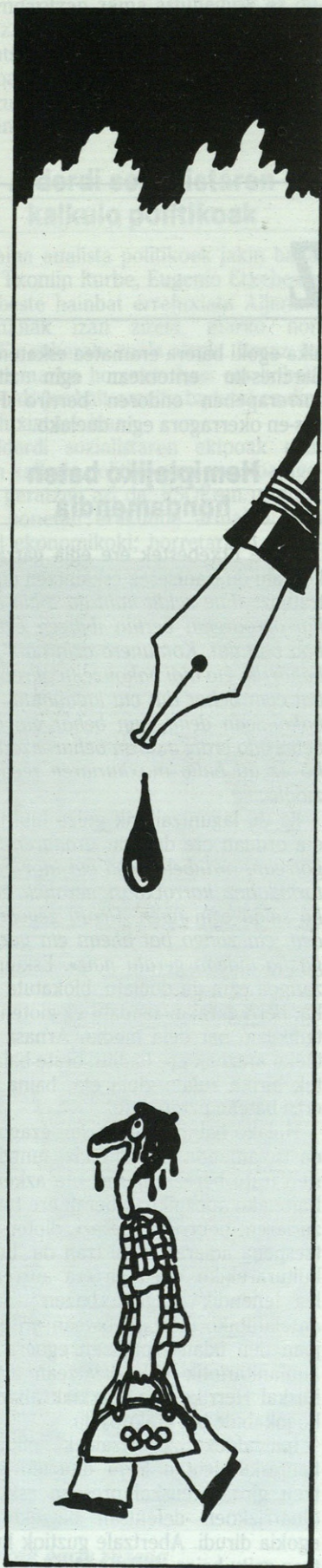
Halaber, Batasun politiko hori oso urrun dagoela ikusteko hor dago EEKren aurrekontua. Berau finantzatzeko estatu partaide bakoitzak BEZaren (IVA) kontzeptupean biltzen den %1 ekartzen dio EEKri eta kopuru hau da garrantzitsuen sarrera guztietatik, erdi inguru suposatzen bait du. Beraz, kontutan izan zenbat dirutza falta den transferitzeko, estatu baten sarreraren zati oso apala bait da BEZaren %1a.

H AUEK dira, hain zuzen, gainbegirada bat eman eta ikusten dira, oztupo batzuk batasun politikoa ez dadin gerta. Hortik aparte, politikokoak daude: Nola utziko du Bretaina Haundiak, Frantziak edo beste edozein estatuk, bere burujabetasuna kanpokoekin konpartitzen? Pentsa al daiteke Espainiako Estatuak Euskal Herriaren gain duen botere politikoa Bruselasi transferituko dio-lako? Zaila.

Bestalde, EEKtik kanpo dauden inperioburuak daude. EEBBri ez zaio batere gustatzen lehiakide berri bat ateratzea munduko botere politikoa eta merkatua banatzeko; are gutxiago ere. Gauza bera pentsatzen dute japoniarrek, hauek ere ez bait dute nahi lehiakide berriak agertzea eta beraz bi super-botere hauek eginahal guztiak egin dituzte batasun politiko hori ez dadin eman. EEBB esaten dudanean, hango multinazionalak ere sartu nahi ditut eta EEK oinarritutakoek ere abantailak izatetik at, batasun honetan, desabantail frango ere izango bait dituzte.

Beraz, oso urrun ikusten da EEKren batasun politikoa eta 92ak ez du hainbesteko aldaketarik suposatuko. Denbora lekuko onena.

BALEREN BAKAIKOA

Seigarren LARRUN, jadanik salgai

Txomin Iturbe,
bere belaunaldia,
bere herria *

Askapen nazionala
eta sozialismoa

Euskadin * Jean

Ziegler * Jokin

Apalategi *

J.M. Gogorza * Beltza *

Bikila * Antton

Azkargorta eta Nikolas

Xamardo * Joseba

Tobar-Arbulu * Pablo

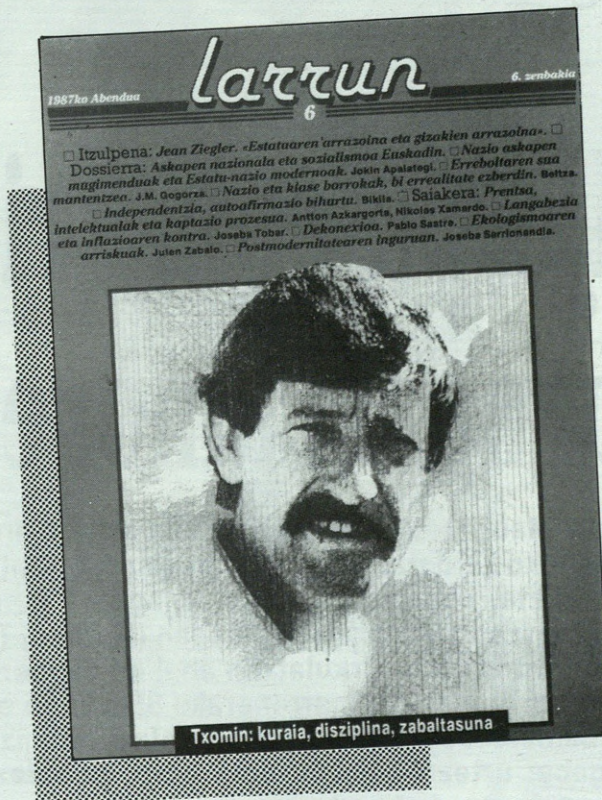
Sastre * Julen

Zabalo * Joseba

Sarrionandia * Baleren

Bakaikoa * Anjel

Rekalde.

**Euskal nazio proiektu bati buruz,
zu ere LARRUNen harpidedun.**

IZEN-DEITURAK.....

HELBIDEA.....

HERRIA..... HERRIALDEA.....

KOBRAKETARAKO DATUAK

BANKU/AURREZKI KUTXA.....

SUKURTSALA..... KONTUAREN ZENBAKIA.....

LARRUN

Ametzagafia 19 behea. 20012 DONOSTIA. Tlf.: (943) 293 613

Maghreb-en batasuna dukete esperantza

Aljeria: nola krisitik atera Europari amore emateke?

Aljeria: Mauritania, Maroko, Tunisia eta Libiaren mugakide, Maghreb-eko ardatz. Arestian pausu garrantzitsu batzuk eman dituzte, batasunari buruz. «Maghreb handia» (bostak) bideratu artean «Maghreb ertain»-ean (Maroko, Tunisia eta Aljeria) bisadork gabe zirkulatzen ahal da dagoeneko. Denetara, 60 milioi lagun, 2000garrenerako 85 izango ei direna; Aljeriaren belozidadea ikusiz gero behintzat hala izango dira du-darik gabe: urtean 850.000 ume berri, populazioaren %65a hemezortzi urtez beherakoa.

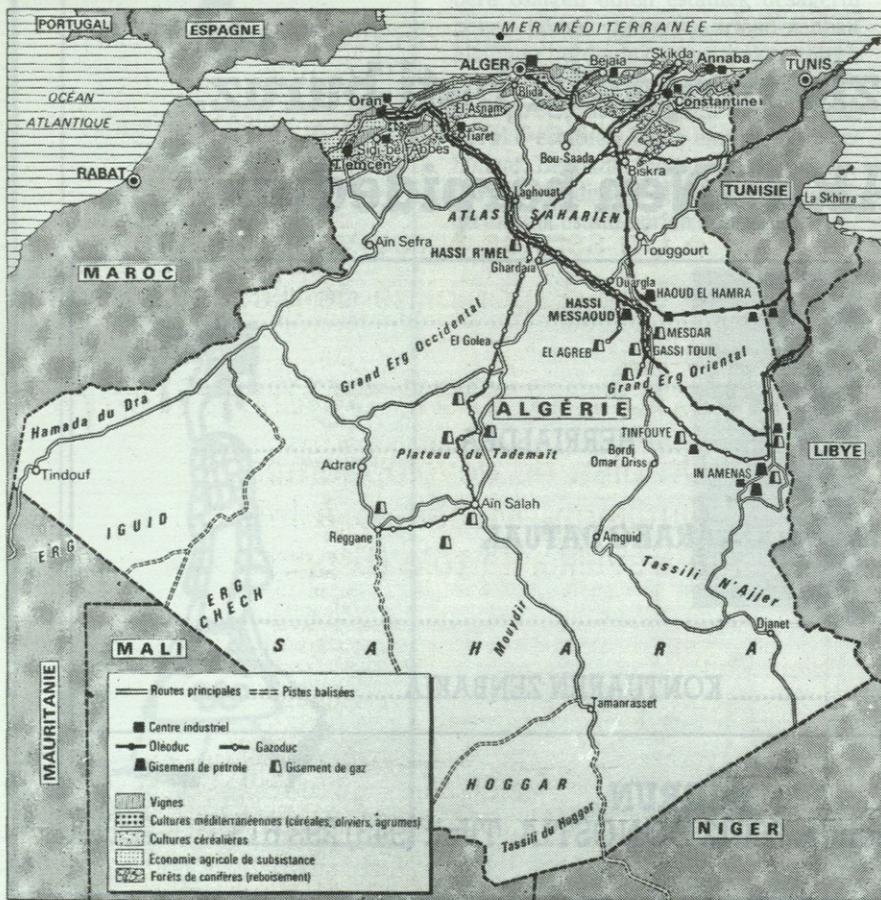
Orain artean, oztopoak besterik ez da izan batasunari buruz. Estatu bakoitzak bere aukera politiko-ekonomikoak egin eta horien arabera jokatu izan du maila denetan. Populazioz behinik-behin estatuturik indartsuenak direnak berriz —Maroko eta Aljeria, 22na milioi bizilagun— Saharako gerrak berezi zituen, orain dela dozena bat urte.

Europako Ekonomi Elkartea batzeko bidean jarri dela eta Maghreb-en hasi dira presak. «Europarekin buruz buru hitz egiteko bildu beharra daukagu», esaten zion Chadli Bendjedid aljeriar presidenteak 'Arabies' hilabetekariko jurnalista bati arestian. Bere ustez «*batasunaren giltza bertoko ekonomien konplementaritatean datza*», nahiz hezkuntzaz eta bestez ere arduratu: «*eskola aukietan hasi behar dugu maghrebier gizonaren formatzen*». Bi baldintza batasun horretarako, Bendjediden aldetik: iraunkor izan dadin, eta ez-lerrotua, munduko agintza-gune nagusiei buruz.

Maghreb: ekonomia konplementarioak

1962an independentzia eskuratu zutenetik Aljeria ez-lerrotuen bide horretatik saiatu izan da beti. Baina oso zaila da, harreman kapitalistek meneratzen duten inguru batean. Erreferentzia iparraldean izaten da, hegao-hegoa harremanak berriz ahulak izaten dira; 1980an, Aljeria, Maroko eta Tunisiaren beren arteko ekonomi trukaketek hiruren kanpo-komertzioaren %3a iristen zuten soilik.

Frantziaren pisua dextente ahuldu delarik —1986an Maghrebeko esportaketetatik %21,7a absorbitu zuen, 1970ean %45,6a absorbitzen zuelarik—, EEK segitzen du izaten derrigorrezko parte-

nairea: inportaketetatik %65,3a Europatik jasotzen dute, eta beren esportaketetatik %65,4a Hamarren Europara datoz.

Industrializaturiko estatu kapitalisten konjuntua hartuz gero berriz, Marokok lortu du merkatua pixka bat dibersifikatzen, Tunisia eta Aljeria berriz guztiz «menpeko» dira, alde horretatik, azkena bereziki: Aljeriaren esportaketetatik %92a zuzentzen da konjuntua horretarantz.

Aljeria eta Libia hidrokarburoen produktore dira, Marokok eta Tunisiak aldez gehienbat manufakturak egiten dituzte. Aljeria manufakturen inportatzailer izanik, eta Marokok ez ukanik batere errekinik, alde horretatik zekusan bati-pat Chadli presidenteak aipaturiko konplementaritatea.

Esfortzuak ordea desbideratzen dira maiz, eta hor dugu 1987an Hassan IIk EEERi berorren baitan sartzeko egin zion eskakizuna, sinbolikoa izanagatik ere dependentzia ia organikoaren eza-gutzea zena, aparte Maghreb batuaren idearen porrota adierazten zuena. Hala-baina, geroztik Rabat eta Aljerek izan dituzten kontaktoek fruitu hobeagorik eman dute nonbait, hala baieztatzen zuten behintzat batzuek eta besteek ekai-naren 8ko tontorraren ondoren.

Orainsu artean, Aljeriak, hidrokarbu-roen prezio politak zirela medio, Euro-parekiko harremanetan aldeko balan-tza zeukan; 1987an 3.884 milioi ECU-Sen balioagatik inportatu zuen, esporta-tu berriz 5.383 milioi ECUSengatik es-portatu zuen. Ordea margenak gutxitu baizik ez dute egin azkeneko urteetan.

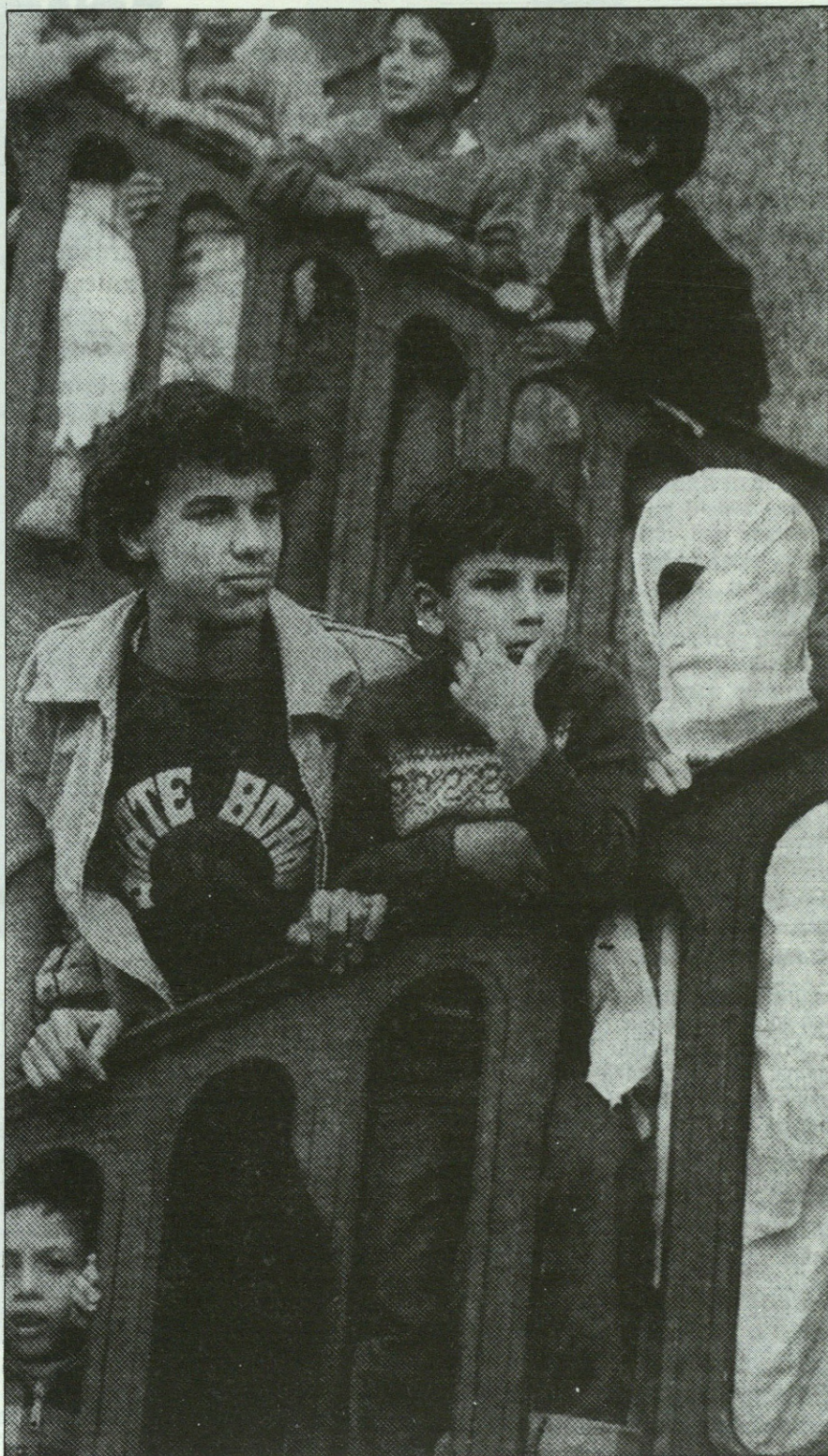
Aljeria ito beharrez ipintzen du krisiak

Norbere aldetik joaki, Maghrebeko estatuak ezin izan dute munduko eko-nomian integratzearen prozesua kon-trolatu.

Hirugarren munduko ekonomia ge-hientzat, oraingo hamarkadak krisi sakonaren zeinua ekarri du: produktu energetiko eta lehengaien prezioen be-herapena, merkatu aberatsak iristea-rraren ekonomia pobreen arteko lehiake-ta... Ondorio triste bat: egun hainbat he-rri itotzen duen «zorra». Maghrebiar es-tatuak ere ukitzen ditu errezesioak.

1986an, Aljeriak planifikatu zuen bai-no 25 mila milioi dinar gutxiago eskura-tu zuen (dinar 1 = 1,6 FF): prebenitu baino heren bat gutxiago. Izan ere as-palditik heldu zen krisia 1985ean larria-gotu zen lanjeroski. 1986an ere, popula-zio aktiboaren %17,5a zegoen langabe-zian —eta subenpleoa, auzo estatueta-n bezala, masiboa omen da.

Aljeriak berebiziko ahaleginak egin ditu, irteerarik gabeko zorraren zirkuloan ez sartzeagatik, ez zintzurreraino zorpetzeko alegia. 1980tik apal —«erra-lista», deritza— jokatzeko du gobernuak,

Presio demografiko oldarkorrek larriagotzen du krisia.

orden-hitzok erabiliz: «Lana gogotik» eta «Geure bizkar».

Hegoaldeko lagunak: Palestinatik Namibiarraino

Aljeriak sozialista segitzeko duen izenez izaten, haatik ekonomiaren berregitura-ketan (ez hain estatuala, efektibotasuna helburu) bezala nazioarteko politikagintzan ere anitz aldatu da. Estatu Batuetara urreratu da, orobat Egipto bezalako

arabiar estatu moderatueta.

Arabiar munduan —eta ez hantxe ba-karrik— jokatzeko duen bitarteko papera txit estimatu diote, hala arabiarrek be-rek, nola irandarrek, europarrek eta iparramerikarrek ere bai (gogora bahi-ketak, gogora palestindarren auzia). Chadlik, 1986an, honela zioen: «Zuzen iruditzen zaizkigun printzipioak eta kausak ez ditugu sekula baztertuko». Palestindarrak, namibiarrak, saharia-rrak aipatzen zituen, eta «beren inde-

Hassan II eta Chadli Bendjedid: behar-beharrezko lagunak.

pendentziaren alde borroka egiten duten gainerantzeko herriak».

Arabiar eta afrikar bokazioa nabarmena da. OLPrentzat Aljer euskarri ezinbestekoa bilakatu da, eta Saharari buruzko jarrera ez du, oinarritz, batere aldatu urte guzti hauetan: «*bake zuzen eta betiko baten alde*»... —Berri-berriki berbaieztaturiko jarrera honek Hassan II biziki haserratu omen du, halere ez omen du bien arteko harremanik galaraziko.

Aljeriarrek Afrikan inbertitu duten dirutza ez da txantxetakoa, proportzioz estatu aberatsek inbertitu dutena baino aise gehiagokoa: Tanzania, Mauritania, Niger, Mali...

Norainoko dependentzia Europatik?

Frantziarekiko erlazioetan —gera eta gero noski— gora-behera asko dago. Frantziaren aldetik 1968an aljeriar ardoaren inportaketak gutxitu ziren; Aljeriak 1971an frantsesek hidrokarburoetan zituzten interesak nazionalizatu zituen; aljeriar langileen kontrako agresioak, Frantzia; Parisen Txadi buruzko jarrera eta «tontor franko-afrikarrak» beti kritikatu izan ditu Aljerek; Saharari buruz ere munta bateko diferentziak izan dituzte...

Halaz eta guztiz ere, interesak direla kausa, harreman onak dituzte, globalki. Etxe eraikuntzan, dozenaka milaka edizio altxatu dituzte enpresa frantsesek. Aurki hasiko omen diren Aljereko metroaren obrak ere enpresa galiar batek eskuratu ditu. Frantziak, momentu batean, euskaldun errefuxiatu batzuk edukitzen, eska diezaioke Aljeri, eta honek edukiko ditu, gero berriz kontrakoa eska diezaioke, eta ez dago Aljerek uko egin dezan agiriko arrazoirik —aljeriarrek sarri erakutsi duten erabaki autonomia ezpaian ipini gabe.

Frantzia diogunean Europa diogu, Alemania, Italia eta Espainia batipat. Alemaniak askotan finantzi baldintza hobeagotan eskaintzan ditu bere ekipondasunak; Italian barrena —Tunisia-Sizilia gazoduktoa bidez— gaz salmentetatik %35a egiten ditu Aljeriak egun; Espainiarekin berriz oso luze gabe beste gazodukto batek elkartuko du.

Maghriben espezialduriko Mohsen Toumi-ren ustetan, Aljeriak EEEn batasunaren aurrean «positiboki erreakzionatu behar du»; batetik «*heurek bezala eginez*», hau da, Maghreb barneko lokarriak estutuz, eta bestetik «*EEEn barruko kontraesanak gure alde profitatuz*».

PABLO SASTRE

Akitaniatik Galizaraino

España iparraldean Europaratzeko ardatza

Gure erregioetako nagusikiak preokupaturik dabilta, Espainia-iparraldeko komunitate autonomoak Europako ekonomiaren ardatz handietatik kanpo samar gertatzen ari omen direlako. Europaren itxuratze berriari begira azpiegitura egokirik gabe gaude nonbait «cornisa»tarrok. Bilbo zentro gisa garrantzia galtzen ari ei da, eta alderdi guztietatik Rhin-Mediterraneo ardatza nagusitzen ari ei da. Orain «*área económica norteña*» bat potentziatu nahi bide dute, batera Portugal eta bestera Aquitania aldera irekiko dena, ahalik eta zuzenen Europa ertaineko bideak bilatuko dituen (gonbarazione, A-68 errepidea, Toulouse eta Baiona hurbilduko dituen), Mediterraneorekiko lotura «*naturalak*» deskuidatu gabe (Zaragoza-Barcelona: Nafarroako autobidea...) Abiadura handiko trenak ere planteamentu horietan koka dezakegu, eta orohar gurean suertatzen ari diren aldaketa ekonomikorik inportanteenak. Bilboren deskongestionatzea ere onuragarritzat jotzen da, eta European «*agresibitatez*» «*gure*» interesak defendituko dituen lobby edo presio-talde baten sortzea proposatzen da. Saltsa horietan dabilzan enpresari eta ekonomiariek ez dute desarroilo kapitalista basatia dudatan ipintzen. Beren herrien mesedetan ari ote dira, ala heuren probetxu zitalean? Euskaldunoi behintzat, inork ez zigun galdetu, Europako elkarteetan sartu nahi genuenetz. Bestalde ezezkorik alferrik esango genuen, OTANekoan bezalaxe noski. Europa mailako «*eskualde desorekak*» aipatzen dituztelarik, ezpainetara irribarre sangrantea datorkit. Munduko ekonomiaren oroharra begiratu behar, desorekak non demonio diren, erreparatzeko. Ez, vascoak vasco, guk, definitiboki, gure aliatuak, ez dakit non, eta European ere bai, baina Europaz kanpo ere bilatu beharko ditugu.

A. Biskarro

I PES-ek antolatutako ikastaro honek egundoko jakin-mina piztu du

Euskal Herriko historia emakumearen begietan

Sekulako desafioa hartu dute bere gain Ipes-eko historia-ko emakumeek. Bilbon hasi, Donostian segitu eta Iruñean bukatuko diren ihardunaldiak antolatu dituzte irailaren 26tik hasita urriaren 7ra bitartean. Antolaketa erraldoi honetan datza emakume hauen adore eta ausardia batetik, eta orain arte ikutu gabe geratu den alor bat -historia emakumeen ikuspuntutik- planteatzeari bestetik.

Ipes-en hamaikagarren ikastaroa bada ere, honek inoiz baino jakinmin haundia-
goa sortu du, ehun eta larogei bat matri-
kula lortu bait dute Bilbon, gehiengo
emakumezkoa eta irakasle jendea bildu
delarik. Entzulego mailan kuriositate zo-
rrotza antzeman da ikastaroan zehar eta
alde horretatik, antolatzailerik erdi-erdian
asmatu dute emakumea Euskal Herriko
Historian gaia jorratzeko orduan.

Alor berri baten sakonketa

Orain bi urte inguru bururatu zitzaien

gai hau. Antolatzailerik Itziarrek
dioen bezala «helburuen artean, guk erre-
flexio-kolektibo bat historioari buruz sei-
nalatzaren genuen historia irakasteko era
kritiko bat». Horretaz gain, emakumea-
ren zapalkuntzaren azterketa zen beste
helburua. Ikastaroa irakaslegoari batez
ere zuzendua izaki, historian zehar
emakumearen rola aztertzea izan du hel-
burutzat iharduera honek azken batean.
«hutsune baten betetzea nahi genuke. Eta
gai berri honi nolabaiteko oinarri batzuk
eskeini, edo abiapuntu bat markatu bede-
ren».

Maila haundia erakutsi

Ikastaroen maila altu samarra dela ez
dute soilik onartzen baizik eta espero du-
te hala izatea. Antolatzailerik arabera jen-
dea horretaz jabetzen da, Irailean ematen
diren ikastaroak eredu hori markatuz
joan direlako. «Bagenekien hemengo pu-
blikoa erdi-mailakoa zela, unibertsita-
ria, batez be ICE-ren onarpena daukala-
ko» gogoratzen digu Itziarrek. Bestalde
femenismoaren inguruan dagoen jendea-
ri ere interesatzen zaio gaia. «Oso pozik
gaude ikastaro honek izan duen harre-
raz», dio Itziarrek, «badirudi horrelako
gai bat azaltzen denean emakumeok go-
sez gaudela».

Hizlarien artean denetarik dago euskal-
dunik, erdaldunik, frantsesik. Helburua
ez da izan kanpoko jende ospetsua ekar-
tzea, mintzaldi interesgarriak biltzea bai-
no, gertatzen dena ikerle euskaldun asko
eta asko kanpoan diharduela lanean. Bi
hizlarien solasak entzunez gero, Lola Val-
verde eta Maite Lafourcaderena adibidez,
Hego Euskal Herriko emakumeek eta
Iparraldeko emazteek izugarritzko antz
haundia zeukaten, legeetan eta usadioe-
tan bederen hala isladatzen zuten, nahiz
itzelezko nortasuna eduki beti geratzen
ziren bigarren mailan. Lurdesek eranstean
diola «hemen eta gaur egia da emaku-
mearen papera oso garrantzitsua izan de-
la, baina historian eta gizartean ez da
errekonoiztzen. Emakumea izaki bat da.
Produktio eta gizarte estrukturan ga-
rrantzitsua da, baina ez da onartzen».
Itziarren iritzia definizio zehatzean datza:
«emakumeak egin duen guztia beti men-
pekotasunean izan da. Alde horretatik ez
dut uste Euskal Herriko emakumea des-
berdina izan denik, emakumearen egoera
funtsean desberdina izan denik. Aldeak
baldin badaude Euskal Herriari dagokion
historioan aurkitu behar dira, ez emaku-
mearen egoera desberdinean. Isabel del
Valek emandako mintzaldian argi gera-
tzen zen, honen arabera Euskal Herrian
eta erdi-aroan, emakumeak inguruetako
lurraldetan baino sarriago heredatzen
zuen. Baina honek ez zuen suposatzen
oinarritzko edo funtsezko desberdintasun-
dik inguruetako emakumeengandik».

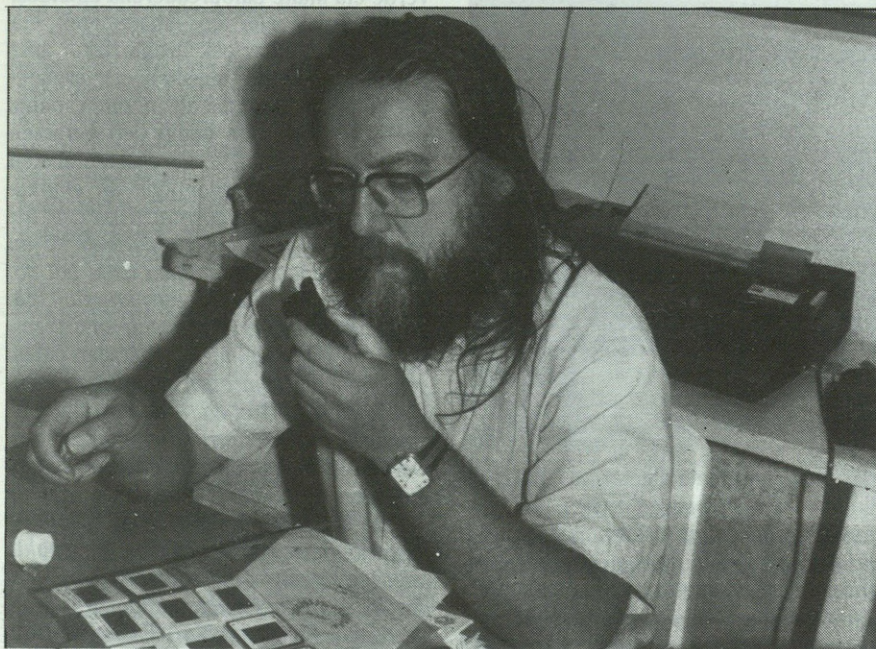
Eztabaidak zabalik dirau.

ERMINE MADARIAGA

Euskal itsasaldean eragin berezia izango duen...

Aro glazial baten atarian gaude

Mende bukaera orotan bezala izotzezko aro ttipi bat ezagutuko omen dugu European datorren hamarkadan, eguraldiak nola itsasoko tenperaturek beharakada garrantzitsuak jasango dituztelarik. Hozte orokor honek euskal itsasertzeko uren tenperaturaren eragingo du zuzenki eta, ondorioz, gure itsasoko bizidunetan. Jadanik nabaritzen hasia den aro glazial ttipi hau gogorki pairatuko duena, esate baterako, antxoak izango da, ur beroetako arraina izanik hartzaldia dela eta izugarri urriratuko baita.

Migel Ibañezek dioenez, orokorrean garbi dago gauza hozten joango dela.

Donostiako INSUB(urazpiko ikerketen elkarte kulturala)-eko Miguel Ibañezek eman digu aldaketa klimatikoaren eta hauek gure itsasoan izango duten eraginaren berri. Miguelek azaldu digunez, eguzkitik jasotzen dugun energia-

ren indarra ziklotan indartu edo ahuldu egiten da, eguraldiaren berotze edo hozte ziklo orokorrak eraginaz. Hamar urtetako ziklo txikiak ere gertatzen omen dira, baina garrantzitsuenak ehun urtetik ehun urtetara suertatzen dira.

Eta XX. mendeko azken urte hauetan, hain zuzen ere, hozte orokor baten gailurrera heltzen ari gara.

Mende bukaeran hotz handienak

Hozte joera hauek mende hasiera eta bukaera aldera gertatzen dira beti, eta berotze joerak, aldiz, mende erdialdeira. «1940-60 urteetako izan zen, hain zuzen ere, XX. mendeko aro beroena, eta urte hauetan, berriz, hotzera bizi-tzen hasiak gara. Aro hotz honek 2020-2030 arte iraungo du, tartean berotze prozesu ttipi batzuk ezagutuko ditugun arren». Ibañezek adierazi digunez, tarteko ziklo hauek hamar urteetako epean izaten dira. «Esaterako, 1990 inguruan berotze bat emango da, 1985an hoztea gertatu zen bezalaxe; Azaro honetan ere beroaldi bat espero da».

“Ur beroetakok
bizitza dago euskal
itsasaldean,
Mediterraneoan edota
afrikar kostaldean
kausitu daitekeenaren
antzekoa”

Eragin berezia euskal itsasaldean

“*Hozte joera
hauek mende hasiera
eta bukaera aldera
gertatzen dira beti,
berotze joerak, aldiz,
mende erdialdera*”

Aipaturiko izotzezko aro ttipia kontinente osoan biziko dugu, eta lurrazalean bezala itsasoan ere eragingo du. Goian esan bezala, eragin hori euskal kostaldeko itsasoan nabarituko da beste inon baino gehiago, itsas gainazalean bereziki. Zergatik ordea?

Miguel Ibañez ikertzaileak azaldu digun legez, euskal itsasaldea, Atlantiko-ko beste inongo kostaldeak ez bezala, kontinentalizatua dago, hau da, bertako urak inon baino beroagoak dira udaberri eta uda partean, eta beste itsasaldee-

dira. Gainera, kontinentalizazioa dela eta, tenperatura aldaketak handiagoak direnez, hozte prozesua beste inon baino gehiago nabarituko da, itsas gainazaleko hotzberoa 2°C tan jeitsiko delarik, Galizan, adibidez, gradu bat baino jeitsiko ez denean.

Antxoa pikutara?

Uren hoztea udaberrian nabarituko omen da batipat, azken finean, arazoa urak dextente beranduago epelduko direla baita. Beraz, antxoa, ur beroetakoa eta udaberrian agertzen dena izanik, izugarri urrituko da datozen urteetan. «Udaberria da aro hauek markatzen dituen sasoia, eta oraingo honetan ere udaberrian eragingo du, itsasoari dago-kionean, aro hotz honek. Honela, antxoa arriskutan izango da, eta atuna, aldiz, ez, uda partean etortzen baita».

Euskal itsasaldean arrunta izanik uren hoztea gogorki jasango duen beste espeziea *gelidium* alga gorri txikia da. «Tenperatura hotzekin batera interes komertzialik gabeko alga marroi handiak agertzen hasiak dira gure kostaldean, eta gelatinaren ekoizpenerako funtsezkoa den alga gorria urrituz joango da. Ondo ordaintzen den landarea da eta ur beroetan ugari izaten da». Miguel Ibañezek esaten digunaren arabera, uren hozte hau beste mila espeziek ere pairatuko dute baina, bere hitzetan, «interes komertzialik ez-izatean ezezagunak dira».

Dena de, kontuan izan behar dugu, ehun urteetako epeak izanik epe laburrak direla espezie hauen iraupena arriskuan ipintzeko. «Antxoa eta alga gorria bezalako espezieak kaltetuak izango dira baina neurri batean bakarrik. Izan ere, garai hotzak medio espezie hotzen konpetentzia nabaritzen hasten direnerako tenperatura epelak itzuliko dira. Beraz, itsas erkidego handiak arriskuan ez jartzeko bezain laburrak dira aro hauek».

Itsasoa alde batera utziaz, bertan dugun aro glazial ttipiak lurrazalean izan ditzakeen eraginez aritu zaigu IN-SUB-eko Miguel Ibañez. «Eskuarki baino elur gehiago egingo du orokorrean, eta elurte handiak gertatzeko posibilitatea ere handia da. Honek zenbait ugaztun, hegazti eta sugeentzat arazoak suposatuko ditu, baina zaila da kalte hoienei neurtzea». Amaitzeko, aro hotz hauek suposatu izan duten arlo positibo bat aipatu digu gure solaskideak: datorrenaren gisako aro glazialak garapen kulturalerako aroekin bat egin ei dute historikoki, «hotza dela eta jendea etxean geratu eta idaztera edota margotzera dedikatzen da». Hala bedi!

IMANOL MURUA

Aro glaziala kontinente osoan nabarituko dugu, bereziki itsas gainazalean emango delarik.

Aurreikuspen hauek, jakina, ez dira ez zehatzak ez eta ziurrak ere, baina joera orokorrak definitzeko balio dutela ziurtatzen digu Miguel Ibañezek. «Orokorrean garbi dago gauza hozten joango dela, eta mende bukaera XIV. mendetik deskribatuak izan diren aro glazial ttipien parekoa izango dugula». IX. mendeko datu batzuk ere adierazten ari garena frogatzen omen dute: izan ere, garai hartako islandesen heriotz tasak izugarri igotzen omen ziren mende hasiera eta amaieran, eguraldi hotzek euren ogibede bakarra zen arrantzarik gabe uzten bait zituzten.

Ziklo hauen gorabeherak eguzkia dute eragile nagusi, eguzki mantxak zehazki. Baina hori baino askoz konplexuagoa dela diosku Miguel Ibañezek, faktore gehiago sartzen direla jokuan alegia. «Gainera, kontuan izan behar dugu aldaketak ez direla gradualki gertatzen, saltoka baizik, katastrofikoki esan genezake».

tan bezain hotzak neguan. Itsas gainazalaren uren tenperaturak, beraz, gora-behera handiak ditu kostalde atlantiarren ondoan. Galizako itsasaldeko urekin konparatzen ditu hemengoak Ibañezek, argibide gisa. «Galizako itsas gainazalak, Udaberri aldera, 17°C ez ditu gainditzen eta euskal itsaldekoa, aldiz, 21°C ra heltzen da. Ondorioz, gure itsasoko fauna eta flora oso bereziak dira, atlantiar kostaldean beste inon bizi ez diren arrain eta algak aurkitu ditzakegu hemen, eta Galizan arruntak diren espezieak oso arraroak dira hemen. Ur beroetako bizitza dago euskal itsasaldean, Mediterraneon edota kostalte afrikarrean kausitu daitkeenaren antzekoa».

Beraz, gure itsasaldearen kontinentalizazio berezia dela medio, datorren aro glazial ttipiak, itsas gainazaleko uren hotzberoa igotzean, bizitzeko ur beroak behar dituzten hainbat eta hainbat arrain eta landare nabarmenki urrituko

Hernaniko futbol ekipoan jokatzeko askatasun txartela ez dietelarik ematen

Irungo Real Unionek jokoz kanpo utzi nahi ditu 5 gazte

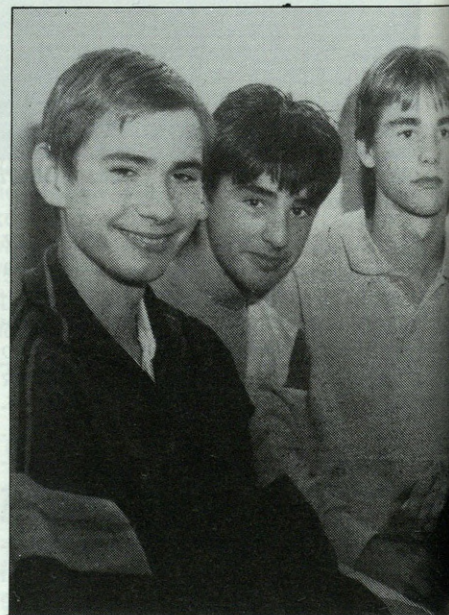
Iraileko azken astean eman zen ezagutzera afera. Angulo, Zugasti, Larrea, Retegi eta Gorostiaga, 15 eta 16 urtetako gazte futbolariak Real Unionen gustora ez eta Hernanirako bidea hartu dutenean ate guztiak itxi dizkie Irungo klubak, transferiezinak direnaren aitzakiz ez dielarik askatasun txartela eman nahi. Adingabetuak izaki, inongo kontraturik ezean... baseko futbola deritzotenean zer nolako aldrebeskeriak suertatzen diren adierazten saiatuko gara kasu honen zehaztuz.

«Guri segitzeko esan ziguten» diote kasik aho batez bostek, Angulo, Larrea, Zugasti, Retegi eta Gorostiagak, Anzaranen (edo San Marcialen) jokatu ostean Real Unionek jubentiarako ekiporako bereganatu zituenean. Soka luze batez lotu nahi zituen horrela irundar talde honek gazteok, 5 urtetako fitxa batera behartuz hain zuzen. Atzetik Errealaren itzala. Esposito interesaturik zegoen bosteko honetan. Eta dirua tartean. 15-16 urte dituzte. Eta ja hainbat interes ezkutuko antzematen dute heuren bizkarrean. Guzti honen atzean as-

paldiko afera baten egia latza: baseko futbolearen ematen den adingabetuen komertzio higuigarria.

Hernani nahiago Errealara baino

Halaxe eutsi nahi izan diogu gaiari: «susmo txarra hartu genien klubeko ordezkari berrak, diru baten atzetik bait zebiltzan alegia, eta hau honela, giro triste antzematen genuenez Hernanira joatea erabaki genuen», bota digute. Hernanin, sasoi batean heuren

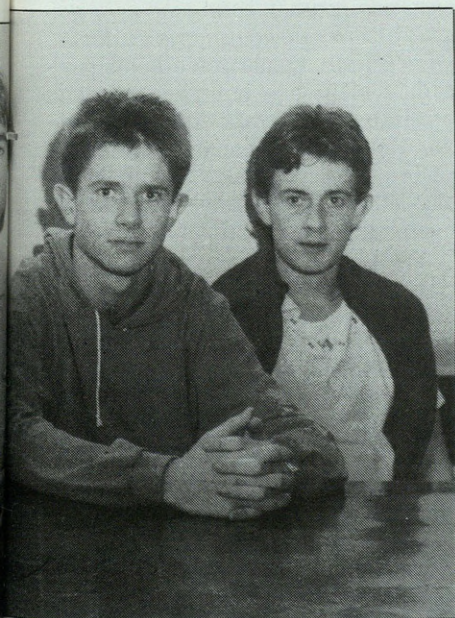

Horra hor bostak. Hainbat interesetan erakusten jakin dutenak.

entrenatzaile izandako Jose Mari Ostolazaren babesa aurkituko zuten, berarekin futbolaren artean frango ikasiak izaki, aurrera begira ere aukerarik onena berarekin segitzea zelakoan. «Guk nahiago dugu Hernaniko giroa Errealaren jokatzeko baino, hemen gehiago

Gol polita sartu nahi die Real Unioneke gazte hauei, adingabetuak izaki, inongo kontraturik gabe, heuren etorkizunaz erabakitzaile bakarria bilakatuz.

Tako baseko futbolari hortzak

ikasteko aukera izango bait dugu».

Gauzak argi dituzte beraz, eman beharreko pausoak bezala. «Aurten posibilitateak izan baditugu Errealera joateko pentsatzen dugu hemendik urtebete edo bi urtetara posibilitate berdinak izango ditugula, —diote—, edo gehiago

ze hemen askoz ere hobeto ikasiko dugu. Errealean berriz, jendea barra-barra eliminatzen dute, eta hortxe galtzen dira alferrik». Ezbairik gabe, nahiago dute Errealerako salto horretan trabaturik geratzea baino Hernanin gustoko lekuan topera ikasi, gozatu. Horretarako lizentziarik ez die luzatu nahi ordea Real Unioneke. Ez die askatasun txartela (carta de libertad deritzotena) eman nahi.

Gurasoak atez ate

Ekainaren azken egunetan eman zitzaion sua afera honi. Infantiletan San Marcialen aritu ostean, Mikel Angulo, Mikel Zugasti, Iñaki Larrea, Hur Gorostiaga eta Mikel Retegi transferiezintzat jotzen ditu Real Unioneke. Gazteok halere, Hernanira etorri nahi zuten, Irungo zuzendaritzaren erizpide komertzial —mutilon esanetan— eta interesetatik hurrin antzematen zituztelako heuren buruak. Gurasoek egokitzen eman zuten erabakia eta halaxe joan zinen Klubera baja eske. «Hasiera batetik aipatu zitzaigun ez zutela deusik jakin nahi», mintzatu zaigu Josema Angulo gurasoa. Errealarekin gauzatutako hitzarmen bat zela medio ukatu zitela dio semearen askatasun txartela, Expositorenga-

na bidali zutelarik guzti honen argitze-ko. Expositorekin hitzegitera joan zen beraz eta hauxe esan zion: «errespeta-tzen genuela gure semeen Hernanira joateko erabakia eta aldiz, ez genuela argi ikusten Errealerako saltoa, heldutasun faltagatik batetik eta entrenuek eta eskatzen zien esfortzuagatik». 15 urtetako gazteen inguruan dirurik mogitu ziteenik ere ez zitzaion burutik pasatu sekulan Josema Angulori ordura bitartean. Expositok zehaztuko zizkion kontuok. Berak esan bezala diru bat emana zegoen, klubari alegia. «Ni guzti hone-taz jabetu nintzen hain zuzen ere, Fernando de Leon Real Unioneke bozera-maileak tontoa baino kabroia izatea nahiago zuela aitatu zidanean. Zer nahi duzue ba, diru guztia Hernanik zurru-pa dezan? esan zidanean». Geroago ere beste bilerarik izango zuten Real Unionekekin askatasun txartela noiz emango zai zeudela, baina oporrak zirela, ez zirela, ez zieten erantzunik ematen. Real Unioneke zuzendaritzak, bien bitartean, jokalaria hauen gordetze-ko erabakia garbitu nahiez, etorkizunari begira plangintza bat prestatu zuela aitatu zuten sasoi hartan. Fernando Larreak ere ondtxo gogoratzen du afera konpondu asmoz zuzendaritzarekin izan zuten solasaldia justu liga hastear zegoela: «Aldageletako bidean bildu ginen eta hantxe aipatu zigun Legorburu zuzendaritzakoak nahikoa zela, bukatu zela eta bazela garaia gurasoak sufritu zezaten sortu zuten arazoaren errudun zirelako». Ernesto Isarch, Real Unione-ko lehendakariarekin ere hitzegingo zuten Fernando Larreak. Harek botake-ta bat egin behar zutela esan zion abuz-tuaren azken partean, bere botoa gaz-teen askatasunaren aldekoa zela ziurta-tuz gainera. Zientoka dei egin beha-rrean aurkituko ziren halere, batzuen eta besteen hitzek ez zutela ezer kon-pontzen ikusirik. Batak besteari 'baloia' pasa besterik ez zion egiten. Berandi-xeago sartuko zen afera honetan Koldo Gorostiaga, Hurren aita, «ez nintzen si-nesteko gai ere! Nola da posible 1988. urtean, inongo kontraturik gabeko adingabetuak klub batetik bestera joa-ten ez uztea? Pentsa ezina iruditzen zait». Azkenez, eta ibili guztiak errome-ri, klubak ezezkoa emango die.

«Esku zabalik hartuko ditugu»

Fernando Leon Real Unioneke boze-ramaile denak aitatu digunez, aurrera begira interesgarriak zitzaizkien jokala-riok eta, ezin ba utzi. Hau honela, argi-tu nahi izan du futbolarien hautaketara-ko erabili ohi dituzten erizpideen non-dik norakoa. «Maila altuagoko ekipora-ko bidea hartzeko aukera dutenei ez diegu inongo oztoporik jarri orain bi-

Horra hor Galeko estadiuma Irunen. Ez dute hango belazerik zapaltzeko asmorik gazteak.

tartean. Muguruza eta Sarasuari kasu, 3. mailako jokalaria hauek, Eibar eta Barakaldora joaten utzi zaie inongo dirurik jaso gabe trukera gainera». Gazte txoekin berdin: «mailaz gora egiten badute ateak irekita dituzte baina kategoria berdineko ekipotara joateko... Hernanira kasu, ez. Hernani gure taldean dago eta pentsa elkarrekin tokatu eta haiek gu irabaziz gero».

Bere eritziz, arrazoi puskat badute gazteok halere, %50ean behintzat, beste ekipo batera joan nahi eta ez uztea ez du oso ondo ulertzen, baina beno, bera Federazioaren hitzetara jartzen da, eta argitu nahi izan duenez, bi milioi gastatzen dituztenez baseko futbola laguntzen urtero, ezin ba nolabait utzi interesgarritzat kontsideratzen dituzten jokalariai, noizbait Erreala edo Bilbora joan daitezkeenak, eta urtetan gastatu den dirua amortizatze bidea bilakatu daitezkeenak. «Ni pertsonalki ez nago oso konforme jokabide honekin. Klub bezala halere, bestela ikusten dut, ez badugu nahi baseko futbola pikutara bidali bederen».

Ofizialki ez dutela inongo dirurik jaso jokalaria hauengandik esan digu Fernando de Leonen. Argi ikusten du bestalde egungo posturaz jarraitzen badute gazteek agian urtebete jokatu gabe geratu-

ko direla, «eta denbora gehiago agian». «Gu jakalariai artaldera bildu zitezen saiatu gara —dio—, eta badakigu horrelakorik eman beharrea Hernanirekin entrenatzen aritu direla uda osoan, Federazioak argi uzten duelarik horrelakorik ezin dela egin». Jarraian zera bota digu: «Hernanik ez du ezertaz jabetu nahi izan. Garbitu zituzten eskuak bere garaian eta orain berriz zer? Nola konponduko diren gauzak? Guri ez dizkigute galtzak bitan jaitsi eraziko. Etor daitezela, esku zabalik hartuko ditugu...».

Urteak kontuarekin bueltaka

Patxi Gabilondo, Gipuzkoako futbol federazioko idazkariak aitortu digunez, ez dago heuren eskutan retentzio eskubidea konstituzioak onartzen duen hala ez eztabaidatzea. «Erabakitzeko orduan ikuspuntu subjektiboak erabiltzen bait dira». Espainiar estatuko futbol federazioak aprobaturik daukan legediaren arabera futbolaria gorde ahal izateko eskubidea antzematen da. «Urteak daramazkigu retentzio kontuarekin bueltaka eta orain bitartean ez zaigu klub bakarra ere etorri guregana alda-

tu behar dela esatera, inoiz ez». Kategoria guztietan gertatzen dela berdin argitu nahi izan du, eskubidea hor dutela ekipoei eta bere ustetan «hain ilogikoa da lege hau Irungo gazte batzuk urtean zehar Hernanira entrenatzera joatea den bezalatsu. Ez badugu nahi gazteak ikasketak galdu ditzan, ez dadin gehiegi profesionalizatu eta beste...».

Ez du ondo ulertzen gainera esku artean Errealera joateko aukera izan eta uztea Hernanira joateko. Berak dioenaren arabera ezin du azken batean Federazioak bere erabakien aurka joan, eta gertatzen bada heuren hartutako erabakiaren ondoren jokalariek Real Unionen jokatzeko asmorik ez dutela hortxe neurtu beharko dituzte arautegiak. «Real Union gainera prestigioa galduta geratu da, urteak gazte hoiekin lanean, dirua gastatuz, mimatuz... orain klub bat etorri eta eramateko ez dakit noren kapritxoagatik». Gurasoen postura ulertzen duen Patxi Gabilondok era berean klubarena ulertu beharra azaldu du, zainak defendatzen dituen ororen gain.

Beste batzuri bidea irekitzen

«Gu oso gaizki pasatzen ari gara —diote bostek—. Ez dugu jokaterik ze Federazioak Real Union-en alde egin bait du berriki, gurekiko dituen eskubideak onartuz, eta horren aurrean urtebetez, edo hiruz, jokatu gabe gera gaitzke, atzera egiteko asmorik ez daukagun neurrian». Epailearen eskutan jarriko dute afera hau oraintxe, lehenago Gasteizko Jaurlaritzara ere zuzendu direla, Herriaren defendatzailearengana bezala beste zenbait erakundetara, hain latz bilakatu daitekeen borroka honen irabazteko itxaropena frango antzematen bait dute.

Baseko futbola halako erizpideetan oinarritzen denean, esan nahi da gaztearekin espekulatu besterik ez denean egiten helduetan ematen den profesionalen ereduak errepikatuz gaizki egingo du aurrera kirolak, benetakoak, ez bada kasu honetan egiten ari den ahalagin sendoaren bidez bezala halako kontu zikinak ausardiaz haizatuz, jakinda gainera federaziotik hasita erakunde asko aurka altzako zaizkizula, inongo legedia zehatzik ez badute ere betire bi aurpegiaren erakutsiz. Askok eta askoren laguntza eragingo du ezbairik gabe mogida honek bestalde, halaxe erizten dute bederen futbolari trebeok ere. «gurea argitzen badugu beste jende askok ere libertatea hartzerik izango du, hau dela eta, ari gara saiatzan. Beste batzuk ez dira ausartu gure bidea jorratzen eta hor gabilta...».

LOREN ARISTI

BOKARTA

-MORAU TA MATIN-

AZTARNA ARRISKUTSUA

13. ATALA: BOKARTA NEJA BATERA
ERDRI DA ETA BASERRITARRAK BE-
RE ATZETIK DOAZ...

HAMAHA TAKOREN ONDOREN...

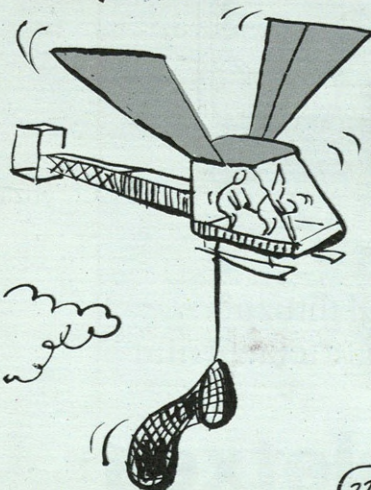
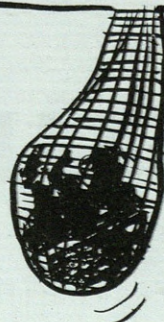
ARF...
ARF...

AI ENE!!
BAI KOSTATU ZAITELA
ALU HORIEK ATZEAN
UZTEA! UF!!

?

TXIRRINGOPTERO
AREKIN. ERRAZ
HARRAPATU
DUGU! JE, JE.

NI NOR NAIZEN
IKUSIKO DU POTOLO
HORREK...
JA JA JA JA...

..ETA HI, PETALEI
ERAGIN! ALFERRONTZI!

ZER PRESTATU DU ORAINCOAN?
NOLA GELDITUKO DA BOKARTA?
EZ GALDU HORRENGO ATALA!

ZINKUNEGI
O P T I K A

HERNANI, 4 - 20004 DONOSTIA - Telf. 42 06 24

**kirolzaleen
zerbitzutan**

m

miner

donostia

☎ 271050 eta 270447

EZ UTZI IRAKURRI GABE

LITTLE NEMO
WINSOR MCCAY

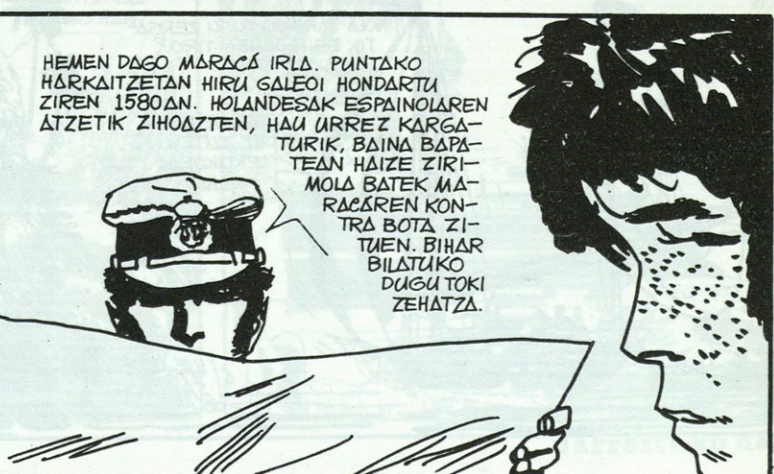
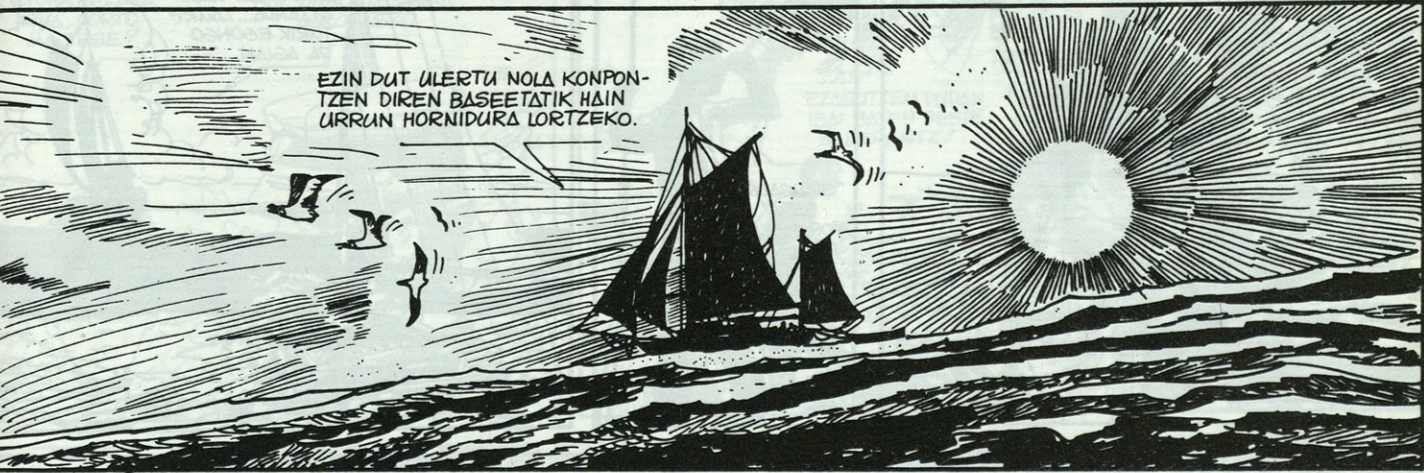

LITTLE NEMO
WINSOR MCCAY

NEMO TXIKIAREN ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

TTARTTALO Argitaletxea

AZALDUKO DIDATZU NOLA
ARRAIO EGITEN DUZUN
300 URTE PASA ONDOREN
TOKI ZEHATZA AURKITUKO
DUZULA SEGURO EGOTEKO?

SEVILLAKO KATEDRALEAN,
"ARCHIVO DE INDIAS" EKO
LIBURU ZAHAR BATETAN AUR-
KITU NUEN HORREN BERRI
ETA TOKI ZEHATZA.

SEVILLAKO KATEDRALEAN?...
EZ NEKIEN HORREN ERLIJO
ZALEA ZINEKIK!

ETA ERRATURIK ZABIL-
TZA. OSO ERLIJOSOA
NAIZ.

BAINA OSO KUSKUSEROA
ZARELA DAKIDANEZ EZ
DIZAT ESANGO ZERTAN
SINISTEN DUDAN.

BEGIRA!

"CHANGADA"
BAT!!!
NORAEZEAN
DABILELA
EMATEN
DU.

BATEN BAT DAGO
ETZANDA... ZAURI-
TURIK EGONGO
DA AGIAN.

TIRO EGIN
DIOTE?

BAI, ZAURI ITXUSIA
DU... NORK EGIN
DIZU HORI,
GAZTE?

ATZO ARRATSALDEAN, ITSA-
SUNTZI BAT... MARJA-KO
KANALETIK HURBIL, EZ
DAKIT ZERGATIK!

ITSASUNTZI
BAT? ARRAROA
DA? NOLAKOA
ZEN?

HANDIA... BURNIZKOA...
MERKATALUNTZI BAT,
TXIKINIA BATEKIN...
BI MASTA...

MUTIL HONEK EZ
DU GABIERAR-
TE AGOAN-
TATUKO.

NOLA JAKINGO DUGU ZERGA-
TIK EGIN DIOTEN TIRO?

BEHAR BADA
EZ ZUTEN
LEKUKORIK
NAHI!

HORIXE BERA! LEKUKORIK EZ BADUTE NAHI KONZIEN-
TZIA LASAI EZ DUTELAKO IZANGO DA. ENTZUN
STEINER, LURRERA JEITSIKO NAIZ TRISTANEKIN
INGURUA BEGIZTATZEKO. LASAI EGON!

SAIATUKO NAIZ
ZAURITUTAKOA-
REN ALDE ZER-
BAIT EGITEN.

TRISTAN, BOTA
AINGURA.

EDERTO, CORTO
JAUNA.

BIBAKEATZEKO TOKI ON BAT AUR-
KITU BEHAR DUGU ETA KONTUZ
IBILI NON JARTZEN DITUZUN
HANKAK.

ZERGATIK?

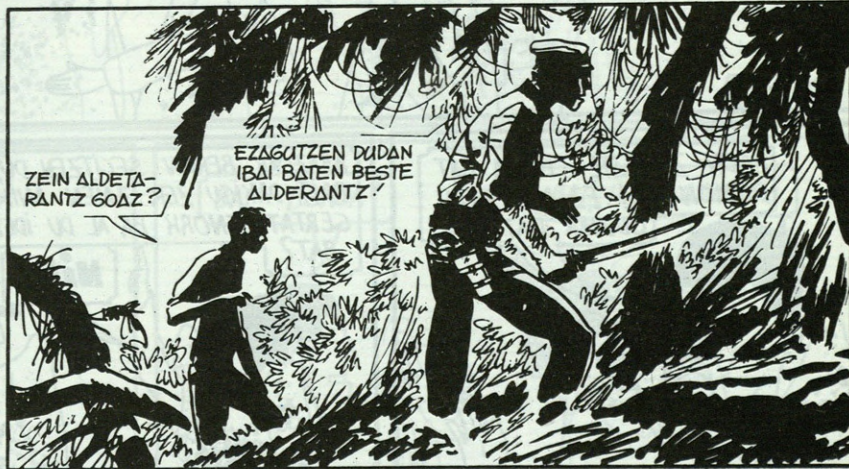
SUGEAK, ESKORPIOIAK, ARMIARMAK... DENETATIK PIXKAT
EGON DAITEKE...

ARRAIOA! DAGOENeko POZOIN-
DURIK NAGOELA EMATEN DIT.

BESTE INOIZ
ETORRIA ZARA
HONA, CORTO
MALTESE?

BAI, DUELA DENBORA
ASKO, ASKO.

ZEIN ALDETA-
RANTZ GOAZ?

EZAGUTZEN DUDAN
IBAI BATEN BESTE
ALDERANTZ!

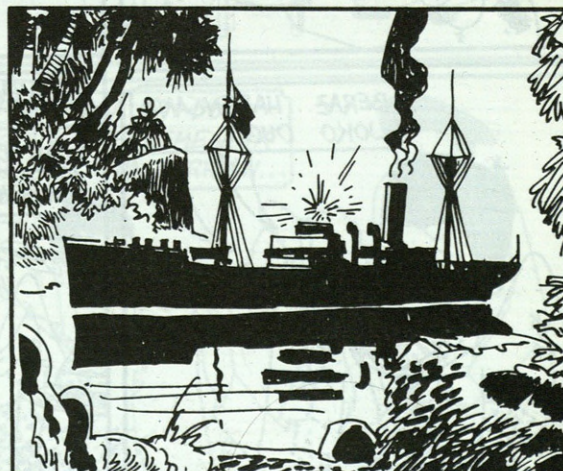
IBAIK BERE
BAITAN DARAMAN
OIHANAREN
HEZETASU-
NA DA.

HARA !?

ITSASUNTZI BAT
DAGO HAN!

Jarraituko da.

BATZARREAN BERRIZ...

EZ DA POSIBLE HOLA SEGITZEA...

BAI, EGIA DA...

...LEHENGOAN ERORI
EGIN NINTZEN ETA
EZIN JEIKI...

HARA!

BAI! NERI BERDIN
GERTATU ZITZAIDAN...

...ETA HEMEN BAR-
NEAN EGITEN
DUEN BEROA?

EGON ZAITEZTE PIXKA BAT
DEMONTRE! EZ MINTZATU
GUZIAK BATERA!

ARAZOAK BERDIN SEGITZEN DU, EZ
BAIT DAKIGU ZER ZAIEN ANIMALIEI
GERTATU. INORK BA AL DU IDEAREN
BAT?

Nik!

ERRAN ZAK, BA!

ZERGATIK EZ GAITUK
TELLEGIKO INEXAREN-
GANA JOATEN?

BAI! INEXAK GAUZA AUNTIZ
BAIT DAKI! ANIMALIEN ARRAS
LAGUNA DA ETA!

HAIERIN MINTZATZEN PE-
LA DIOTE BATZUK

SAIATU
BEHAR BEDEREN!

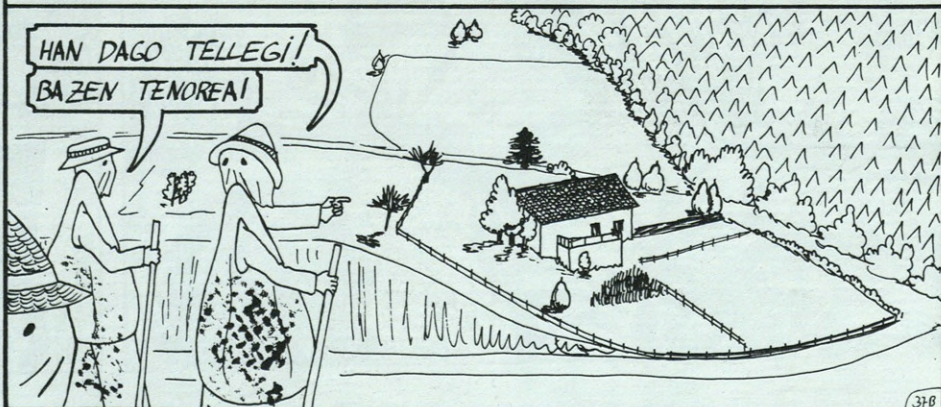

BERAZ... HARENGANA
JOKO DUGU.

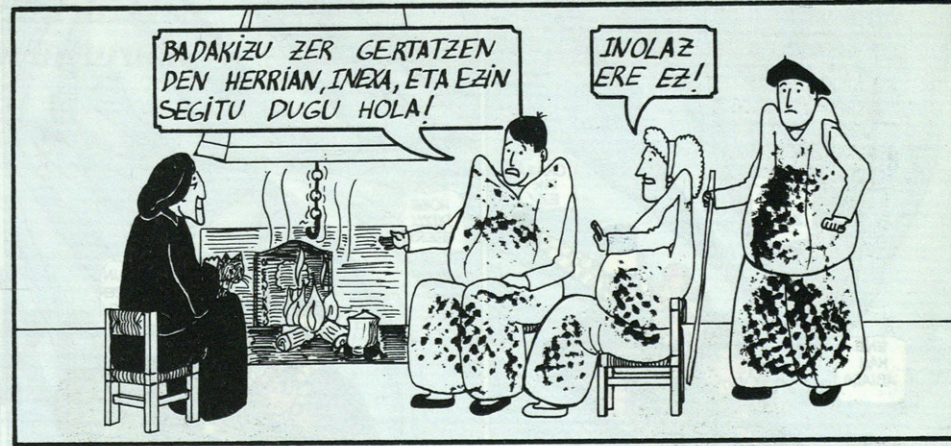
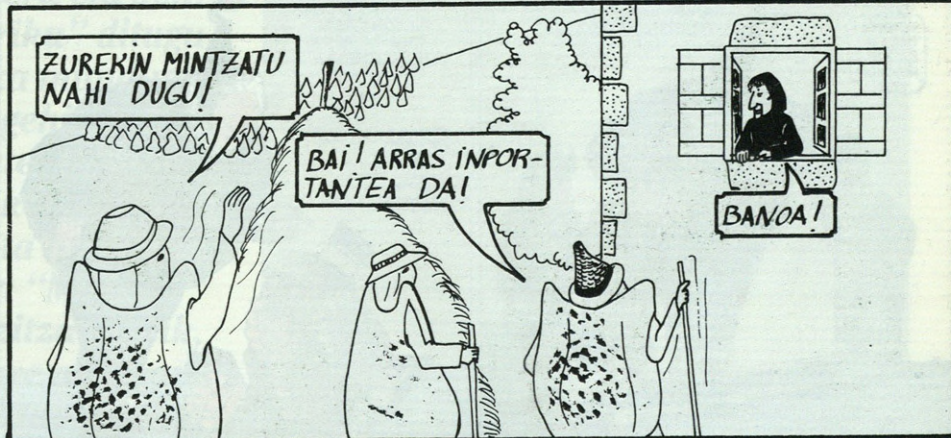
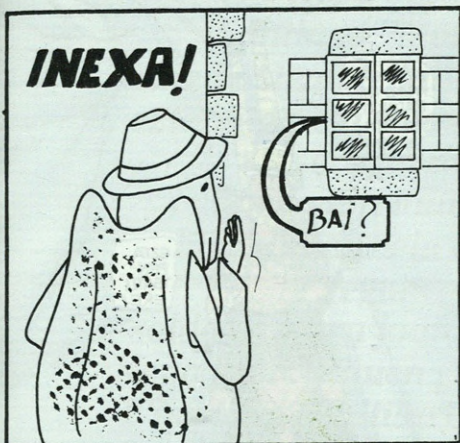

BIHARAMUNEAN BERTAN ABIATU ZIREN TELLEGI BASERRIRA.

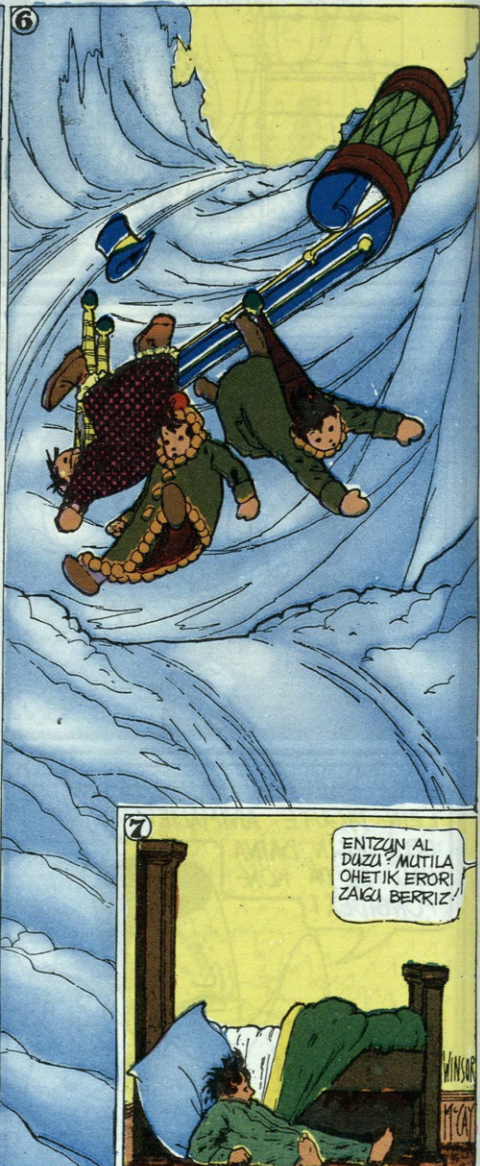
HAN DAGO TELLEGI!
BAZEN TENOREA!

AITATXIREN KONTAKIZUNAK

1 LITTLE NEMO IN SLUMBERLAND

Kepa Junkera eta J.M. Santiago "Motriku" ditugu azken astean trikitixa munduan eztabaida eta solas gehientsuen eragin duten bikotea. Txapelketan nahiko ezustean hirugarren egin eta hurrengo egunean "Motriku" soldaduskara joan zitzaiolarik, Kepa eseri genuen gure aurrean. 23 urteko trikitilari autodidakta bezain ikertzaile den honi familiatik datorkio sena, Bilboko Errelkaldeberrikoa izanik ere; ez alferrik ama dantzaria du eta aitona panderojolea zuen. 1986ko txapelketan ezagutarazi zuen molde berriz egindako trikitiak kolokan jarri zuen ordu arteko trikitiaren bilakaera. Gaur, besteak beste, kritika zorrotzak eta sintzeroak plazaratu dizkizu txapelketaren inguruan.

Kepa Junkera:

«Eskatzen dudan bakarra

gure lana errespetatzea da»

GALDERA: Esan liteke "suizidio" bat zela txapelketa honetan erabili dituzun doinuak...

ERANTZUNA: Ez inola ere. Nik nere errepertorioaren barruan bilatzen hasi nintzenean zerbait originala edota klasi-koagoa aukeratzen saiatu nintzen. Baina beti nere gustoari begira eta ez beste ezeri. Egia da irabaztera joan ginela eta konposatzerakoan entzulegoari gustatuko zaion ala ez begiratzen duzula baina kasu honetan bazterrean utzi ditut gehiago handiago bati laketa izango zitzazkion doinu zenbait.

GALDERA: Belodromora eraman zenuena, trikitixa edo porrusalda edo fandango direla esan liteke? Ezin omen dira dantzatu...

GALDERA: Neretzat bai. Erritmoz hala dira eta dantza litezke. Besterik da nik jendea dantzan jartzeko horiek joko nituzkeen... Ez, noski; beste era bateko doinuak joko nituzke.

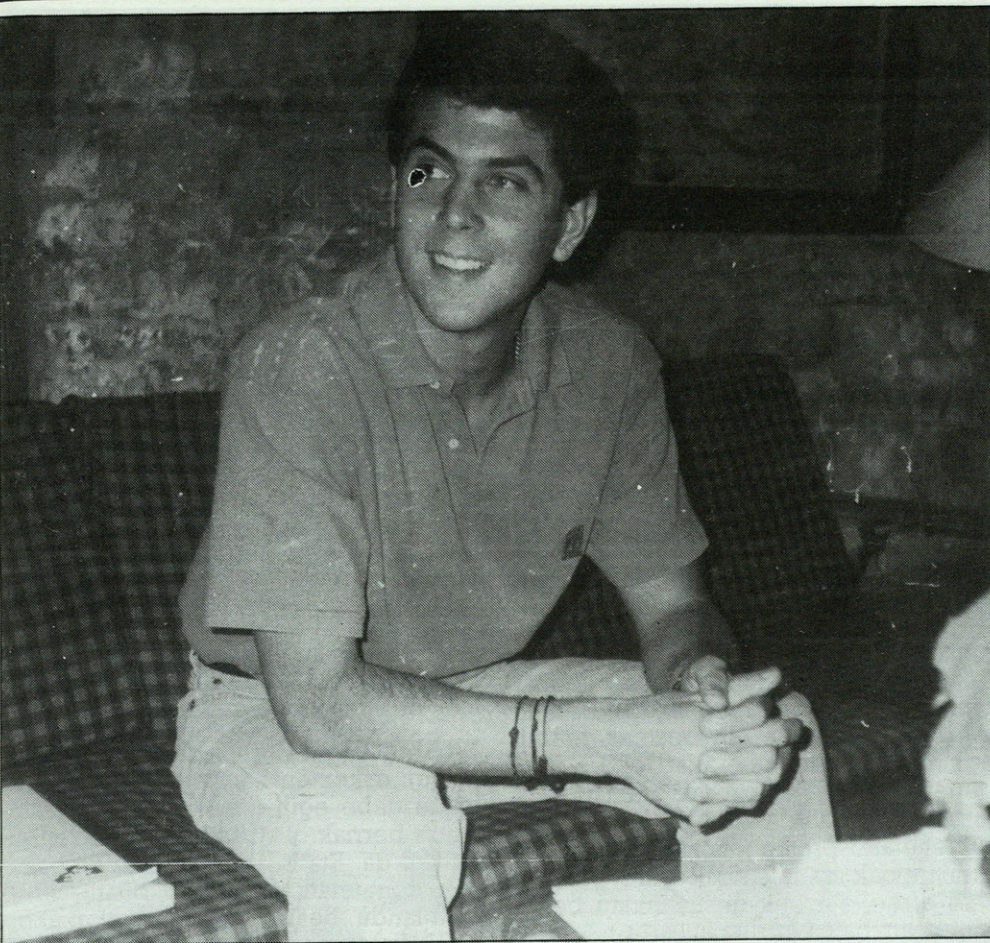
GALDERA: Trikiti doinuak badira ere zu zerbaitetan aldendu zara...

ERANTZUNA: Xehetasun batzuez gain (doinuak hiru kolpez bukatu ordez arpegio batzurekin edota kolpez bukatzea,

eta beste gauzatxo nabarmen batzuk), jendea erne jarri duena da fandangoen egituraketa desberdina, zeren erritmoa betikoa da: 3X4 trikitixa eta fandangoan, eta 2X4 porrusalda eta arin-arinean, 2 kantukoak kanturarekin eta beste biak gabe, nahiz eta fandangoa eta arin-arinean ere kantua sartzea posible izan.

Gero, beste aldaketak izan litezke, tonu eta akorde zenbait jendea oraindik entzuten ohituta ez dagoena, doinua eramateko era desberdina... Entzulegoaren artean oso errotuak daude era jakin bateko doinuak, ez baita izan orain dagoen hainbateko sortze lanik. Orain doinu, kantua eta kopia berri asko sartzen ari gara. Hori dena asimilatzea zail egiten da. Baina ez hainbeste... Nik 86an jo nituenak jadanik klasiko bihurtu dira; mundu guztiak entzun ditu eta gazte-txoek jo egiten dituzte. Asko eskatzea da 32 pieza entzun, horietarik asko berriak, eta jendea kantari ateratzea txapelketatik horiek ikasita. Gainera ez da lekuri egokiena ere ezer entzuteko. Nik hobeto onartzen dut disko baten kritika eta ez egun honetan, 8000 lagun dauden lekuan, sonorizazio akatsekin, aldamenekoa hizketan ari dela edo beste txistuka ari delarik; txapelketa giroa dago eta ez entzuketarakoa. Entzun on-

*«Lortu duten
"amigismoa"
zirkulo hori
pikutara joan
dabilekeela
ikusien dute»*

**«Pentsatu behar
duzu jotzen
dugunok ez
dakigula, eta
jotzen ez
dutenek
badakitela zer
den trikitixa...
Izugarria da!»**

dorengo egunetan egiten da, grabaketan, erromerietan. Orain arte publikoaren eztabaida zen ea zein zen hobe edo okerragoa, eta aurten berriz trikitixa zen ala ez. Neretzat argi dago trikitixa zela.

GALDERA: Entzuleak, zuek Belodromoan jotako guztia ondo harrapatzea zaila bada, epaimahaiaren lana ez da errezagoa izango.

ERANTZUNA: Artea ez dela zientzia kontsideratzetik abiatzen bagara, eta hori puntuatzen ausartzen direnez, lana erreztu egin behar zaie. Orain artekoan ordea, oso lan zaila izan dute; eta zergatia haxe da: 8 bikote eta 32 pieza dituzte aurrean; 32 pieza horiek hiru bat ataletan bana litezke: agian errepikatu egiten diren batzuk; egituraketa bera izanik doinu bakarrak direnak berriak; eta azkenik, beste batzuk, gutxienak, aurten esamesak sortu dituztenak eta juradua epaitzeko erizpide gabeen utzi dutenak. Berek, ez direla trikiti aireak esaten badidate ere ez dago inor hori esan diezadakeenik. Gustatuko litzaidake zergatik ez diren jakitea. Ez da nahikoa konpas bat jan duzula esatea —aitortzen dut akatsak egin ditudala—, kontua da, azken finen, edo zure piezak epaileen adina, ingurua edo beren gustoa kontutan

hartuta egiten dituzun, edota bestela zuri aisekin zaizuna egiten duzun. Zure gustoa ez badira epaileenak zergatik ez dira «trikitixa» pieza horiek? Aniztasunak edo ideia desberdinek ez al dute lekuri? Beti taldetxo baten ideiek agindu behar al dute? Ez al da zilegi aurrerakuntzak egitea? Zergatik ezin dira beste tonu batzuk erabili, edo pieza beste era batera hasi, edo dantzari begira ez dauden piezak jo, jendeak entzun besterik egin ez dezan?

GALDERA: Zergatik ez zaude gustora? Ez al duzue txapelketa antolatzen partetik izan?

ERANTZUNA: Pozik nago, egon, zenbat jende joan den ikusita eta entzuleari zenbateraino gustatzen zaion ikusita. Baina parte hartze aldetik, zero! Trikitilariok ez dugu ezertan parte hartzen, ez gara txapelketaren protagonista. Trikitixa beste zenbaitek erabiltzen du, sozial mailan bere burua agertzeko modu bezala, trikitilarion artean batasunik ez dagoela aprobetxatuz. Ikusi besterik ez sarien banaketan norena izan zen protagonismoa hainbeste gorapamenekin lehiakide ez zirenentzako. Aurten batu ez bagara —huts latza gure aldetik—, ea hurrengorako elkartzen garen behingoz eta argitzen dugun zer baloratuko den,

**«Ikerketa lan
bat egin
beharra dugu
gizarte maila
guztietan
dagoen
etengabeko
aldaketara
egokitze»**

zeren, geuk, trikitilariok dauzkagu ideia-rik argienak zer hartu behar den kontutan, alegia: erizpideak finkatu, sonorizazioa, bideoa, antolaketa, sarrerak, posterak, Gipuzkoatik beste herrialdeetara zabaldu... Garbi bait dago akats larriak izan direla, eta horietan okerrena trikitilariok parte ez hartzearena. Guri eskatu zaigun laguntza bakarra epaimahaia hautatzerakoan izan da; izen batzuk eman genitzan saiatu ziren baina hortik aurrera ezer ez. Zartagiaren kirtena beste batzuren eskutan zegoen. Honek ez du esan nahi antolatzaileek lana gaizki egin dutenik halere.

Bestalde, erizpideak zein diren ondo argitzen ez diren bitartean, eztabaida eta nahasmendua seguru! Ez dakit trikiti klasikoarentzat edota berriarentzat egin beharko den txapelketa; baina garbi dago biak pertsona berak irabaz litzakeela, oso jende konpletoa dago eta. Orduan zer esango lukete? Baina nik galdetzen dudana da zergatik gu eramaten saiatu diren, deskalifikatu egin behar gintuztela alde aurretik baldin bazekiten? Gu eta Tapia eta besteak erabili egin gaituzte jendea erakartzeko, —ahal izanez gero Laja etabar ere eramango zituzten— bai bait dakite trikitilariok garaile benetako protagonistak, eta gero ez dira irekiak izan. Jakinik gure gustoak zein diren, aurretik deskalifikatu behar gintuzten, baina ez dira ausartu.

Horrezaz gain, zera usaindu dugu: alde batetik, azken urteotako trikitixa gustoen arabera joaz joan beharra geneukala eta, aldiz, joaten ez baginen entzulegoarekin izugarritzko zorra izango genuela. Anoetakoaren aurkezpenean bazirudien garbi zekitela zer den trikitixa, trikitixaren sustraiak, eta hortik ez aldentzeko esan zitzaigun. Gure jotzeko era zer den jakinda, beren ustetan trikitixa ez dena, zergatik nahi zuten gu joatea? Nik eskatzen dudana bakarra gure lana errespetatzea da. Orduan pentsatu behar duzu jotzen dugunok ez dakigula, eta jotzen ez dutenek badakitela zer den trikitixa... Izugarria da!

Esan liteke epaimahaiaren tartean bazela gure ideia musikalen aurkako joera bat. Ez hori bakarrik orde; trikitixak suposatzen duen mugimendu hori ideia berriei antolatzeke zenbaitek dugun gogoaren kontra ere joan dira gu deskalifikatzean, zer orain artean montatzea lortu duten "amigismozko" zirkulo hori pikutara joan dakiekeela ikusten bait dute. Batzuk ditugun ideia progresista horiek ez zaizkie gehiegi gustatzen.

GALDERA: Txapelketa ahaztuta, jotzen duzuenaren aurkako erreakzioa ez ote da arriskutan ikusten dela trikitixa, galtzera doan dantza eta erromeria mundu baten ispilu bezala?

ERANTZUNA: Ez dut uste ezer galduko denik. Hori bai, aldaketa bat gertatuko da gizarte guztian bezala. Guk betikoa jotzen jarraituko dugu baina gauza berriak ere bai, eta baliapide tekniko berrietara egokitzen saiatuko gara: ekipoa, argiak, erritmo kutxa, diskoetan beste musika tresnak... Ikerketa lan bat egin behar dugu gizarte maila guztietan dagoen etengabeko aldaketara egokitze-ko.

GALDERA: Bestaldetik, erreakzio hori, ez da trikilarion arteko konpetentziaren isladapena?

ERANTZUNA: Hor gustoak agintzen du. Beti izango da, bat gehiago gustatzen delako gehiago deitua izatea. Baina hori ere oso aldakorra da; lan aldiak izaten diren bezelaxe geldialdiak ere izaten dira kontratatzen zaituenaren gustoen arabera.

GALDERA: Zuen berrikuntzak ez al dira adibidez Laja edo Martin baten estiloak ez duelako gehiagorako ematen?

ERANTZUNA: Hori ez da horrela. Estilo horren eskemen barruan doinu berriak muga gabe egin litezke. Gure kasuan, gauza berriak bilatzea hala gustatzenaizgulako da. Eta bilaketa hori ez da bakarrik doinuetan; akordeak bilatu, erritmoa landu, beste instrumentoekin akordeoi diatonikoa elkartzen saiatu, beste erritmo batzuetan frogak egin...

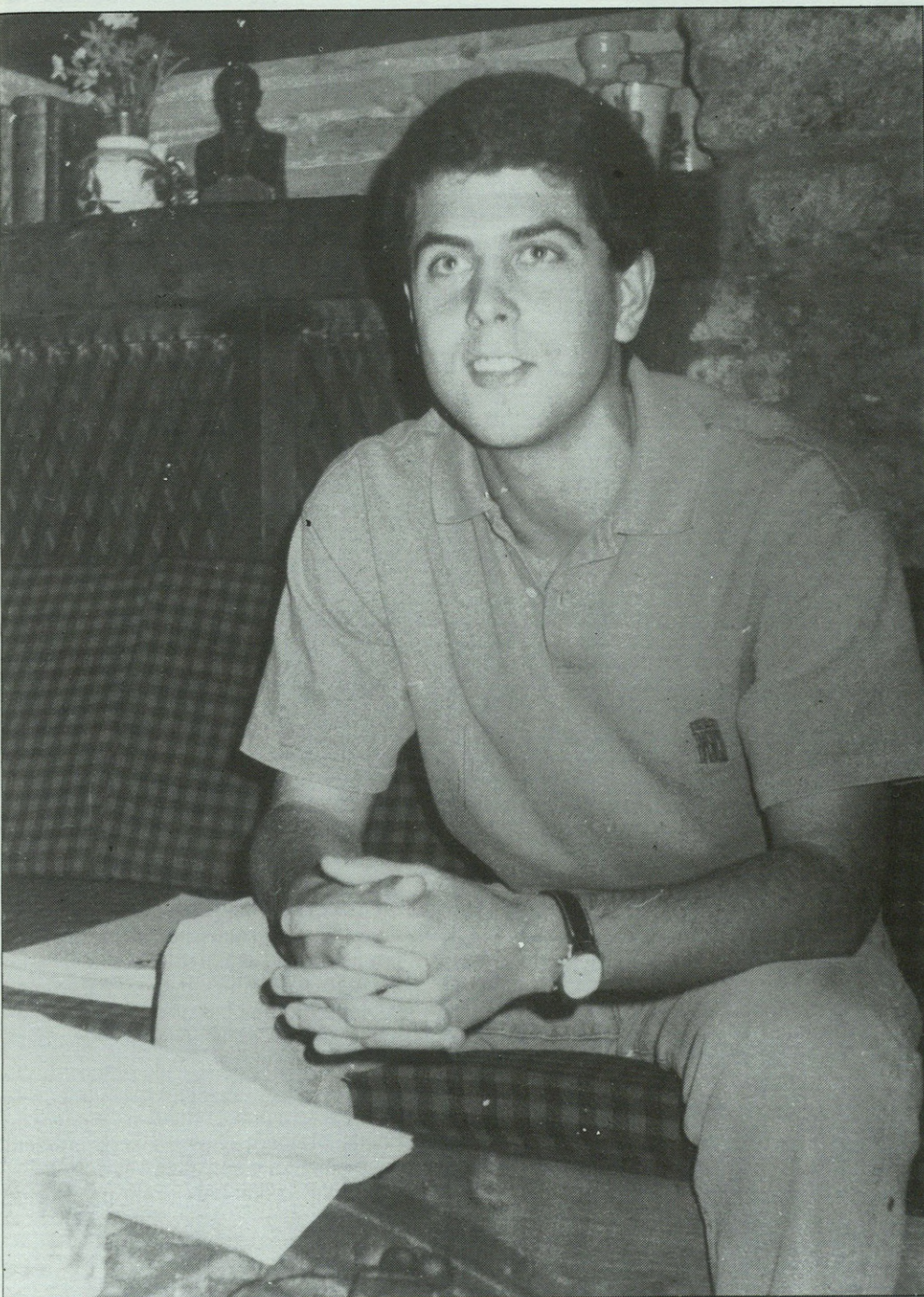
GALDERA: Berrikuntza horiek, benetan berriak dira musika mailan, hala gaur egungo musikara hurbiltzea besterik ez dira?

ERANTZUNA: Garbia da beste musiken eragina. Oso zaila da benetako musika berria asmatzea, ez dakit inbentatzeke ezer gelditzen den ala ez; baditut nere zalantzak.

GALDERA: Zure musika egiterakoan zeren kutsua egon liteke azpitik?

ERANTZUNA: Esate baterako, Astor Piazzolarena, nerea, musika klasikoarena, jazzarena... Zaila egiten zait jakiten. Neri era guztietako musika entzutea eta aztertzea gustatzen zait. Eskuetara etortzen zaidan disko orori errepasoa eman gabe ez naiz gelditzen.

Gero, entzuten duzun musikaz gain, eguneroko bizitzak, aldarteak, zure ideiek, gertaerek... izan dezakete zer esanik sortze lanean. Horretaz gain, gainetik estruktura batzuk ezartzen zaizkizu batez ere jendeak nahi duenaren aldetik. Neri, halabaina, gustatuko ez litzaidékana da pieza egiterakoan, adibidez, erromerian dantzatu behar denarekin pentsatu behar izatea; hori ere egin liteke baina beste era bateko gazte batekin

**«Lortu duten
“amigismozko”
zirkulo hori
pikutara joan
dakiekeela
ikusten dute»**

ere berdin pentsa liteke... Beti gainetik presio izugarria dabilkizu zuk gustoko duzun hura ez egiteko, esate batera txapelketa honetan gertatu den bezala. Azkenean, horrek ere eragina du zuregan, entzuten duzun musikak, txapelak, klaxon batek, kaleko zaratak, itsasoko murmurioak, bakardadeak edo lagunak ere eragiten zaituen moduan.

Aztertu beharko dut zer neurritan, musika, faktore horien menpean egon daitekeen; dokumentatu beharko dut hemendik aintzina; egon behar dute ikerketak nonbait faktore anitz horiek zer nolako eragina duten frogatzeko, zeren eraginak, izan, badute, ziur.

GALDERA: Soinu txikiaren posibilitate teknikoak hemengo trikitixa entzunez bakarrik atera al dituzu?

ERANTZUNA: Akordeoi diatonikoa, trikitixaz aparte, mundu guztian jotzen da, eta horiek entzuteak laguntzen dizu. Irlandan, Frantzian, Colombian jotzen diren erak hemen ere erabil litezkeela ikusten duzu. Beti dago zer ikasia haietarik.

Badugu asmoa mundu mailako soinu txiki jaialdia antolatzeke, beste estilo eta posibilitateak jendeak ikus ditzan.

**ARTASO
MIELANJEL HARANA**

Ikastolari eustea erabaki Lesakan euskaltzaleek

Nafarroa Oinez

legeak lehen urtez itoa

Onenean ez gara oroituko igandean bestaren erdigunean egoki, aurtengoa dela Vascuencearen Legea ezartzen den lehendabiziko Nafarroa Oinez, baina zenbat eta burutxu gehiago han, hainbat hobe, kasu emateko bada gero ere asti.

Igandekoan euskal eskola nazionalera bidean zuzen Lesaka

Nornahi kontura daitekeenez, aurtengo Nafarroa Oinez ez da joan den urtean Zangotzan egin zena bezain

etsia eta dramatikoa, alde handia baitago Lesakatik hara euskararendako herriak eskaintzen duen laguntzan. Baina

halarik ere aurtengoa bestelako eragile makurra lotu zaio festa egunari, Nafar Gobernuak eman ohi duen diru laguntza berezia ukatu izana. Izan ere, Lesakako ikastola legez kanpo utzi nahi du Nafar Gobernuak herri bereko eskola publikoko eskaintza euskalduna aski dela dioen argudioa medio. Ez da ahan-tzi behar aurtengo irailean hasi dela ad-ministrazioa Vascuencearen Legea hez-kuntza sailean ezartzen, eta Tantirumairu izeneko Lesakako ikastola ez du-te gogozko sail horretako arduradunek. Baina, oraingo egoerara zerk eraman duen aditzera eman aitzin, egin diezaio-gun leku pixka bat Tantirumairu-ren historiari.

Frankismoko hondar garaian sortua

Duela 14 urte sortua, ezin berez dai-teke Euskal Herriak bizi zuen frankis-moko azken urteetako inguru politiko eta kulturaletik. Euskal senaren biztial-diarekin bat eraikia, 7 haurrek urratu zuten bidea, gobernuaren eta herriko jende multso baten eragozpenak gain-dituz. Emeki emekia aitzinera eginez, 78 urterako herriko haurren %50a ikas-tolan zegoen. Kultur elkarte bezala le-galitartearen barne baldin bezegoen ere, ikastetxe bezala ez, administrazioaren baldintzak ezin beterik. Udal hautes-kundeetako giro nahasiak ez zion hatik bat ere mesederik egingen eta auton-o-mia eta nortasun akademikoa bilatu na-hian ibili zen.

1985. urtean Nafar Gobernuak ardura-
tzen hasten da pixla bat ikastolez, bai-
men akademikorik gabe daudenak nor-
malizazio bidean sarrerazteko, eta
86.ean ikastolari eskaintzen diote Irain
ikastetxe publikoarekiko bateratzea, es-
kolaurretik 8. maila arte D eredu-
ko adar euskalduna bertan sortuz eta ikas-
tolako irakasle titulodunak aintzat har-
tuz. Ikastolaren erantzuna ere zehatza
izan zen, Irain ikastetxe guztia euskal-
duntzeko plangintza garatuz gero,
baietz, hots: Iraingo irakaslego erdaldu-
na euskaldunduz eta Nafar Gobernu-
ko Heziketa Zuzendaritzak Euskara depar-
tamenduaren bidez, euskarazko irakas-
kuntzarekiko zituen arau orokorrak
azalduz gero. Hau, nonbait, sobera zen
Nafar Gobernuarendako eta elkar hiz-
ketak bere hartan utzi ziren dindilizka.

Gobernuaren arrazoiek irakurkera anitza

Ikus dezagun ixtant batez kopurua
nola banatzen den Lesakan gaur egun:
2-3 urteko haurrak 17; 4-5ekoak 19; 1.
eta 2. mailan 21; 3. ta 4. mailan 15;
5.ean 21; 6.ean 20; 7.ean 18 eta 8.ean
16. Irakasleak orotara 9, denak titulo-
dun eta orain arte ikastolatik atera den
haur kopurua 37. Orotara ikastolara
doazenak herriko %40 genuke behe
mailetan oraino gehiago delarik. Bi
ikastetxe baliatzen dituzte, biak zaha-
rrak eta bestek utzirik. Urriak 9 igan-
dean bilduko den dirua bi ikastetxe ho-
riek txukuntzeko erabili nahi da.

Gobernuak ez du orain artean Lesa-
kako ikastola legez barne sartu nahi
izan ikastetxeen jabetza eta baldintzak
medio, horretan oinarritzen da eskola
publikoarekiko batasunaren beharra
azaltzeko, eta horrelaxe egiten du Na-
farroa guztiko ikastola anitzekin. Eus-
kaltzale jendeak berriz, bestelako ira-
kurkera egiten du honetan guztian.
Garbi ikusirik leku anitzetan ikastolak
kompetentzia egiten diola eskola publi-
koko adar euskaldunari (Sakana, Lei-
tza, Bortziri), eta bestetik ikastola dela
egun Nafarroan euskal eskola naziona-
la litzatekeenaren oinarri gisa dagoen
esperientzia bakarra, gobernuari inter-
eres handikoa zaio ikastolaren indarra
suntsitzea, banatuz eta administrazioa-
ren eskolekin bateratuz. Atzetik dagoe-
na, bistan dena, ikuspegi politikoa du-
gu. Nola ulertu bestela eskola publikoe-
tan euskara sartzeko administrazioak
egin dituen saio bakarrak ikastola haur
kopuruz aski indartsu dabilen herrietan
gertatzea? Legalitatearen barnean sartu
nahi ez duten ikastolek badakite zer du-
ten aurrerantzean, subentziona mozke-
ta erabatekoa, etorkizunik ia bat ere
gabeko bidea, eta kontestu horretxetan
behar ulertu igandekoa bezalako besta
egun bat.

INAKI CAMINO

Hiruerri: Vascuencearen Legeak lehen hezur gogorra aurkitu

Hiruerri, intrantsijentziaren kantu samina

Eman dezagun llabur bada ere ara-
zoaren berri: Hiruerri, Burlata, Atarra-
bia-Villava eta Uharte herriek batera
daukaten ikastola da. Nafarroako Go-
bernuak Vascuencearen Legeari dago-
kion ikastoletarako dekretua aurtengo
irailean indarrean jarri du, eta bere iri-
tziz Hiruerri ikastola legez kanpo da-
go, ondorioz, ikastola horrek herri ho-
rietako eskola publikoetan dauden
adar elebidunetan integratzea beste
erremediorik ez du, Lesaka eta Leitza-
ko ikastolekin egin nahi den bezala.
Legalitateak erabiltzen diren erizpi-
deen artean, haur kopurua taldeko,
ikastetxearen jabetza, ikastetxearen
baldintzak e.a. hartzen dira kontutan.

Ikastolak ez du integrazioaren bidea
onartzen begien bistako arrazoi batzu-
rengatik: batetik, haur erdaldunekin
nahasteak ikastolaren pedagogia eriz-
pideak zangoz goiti uzten dituelako,
integrazio horrek ikastolak funtziona-
mendurako duen gestiobidea desegi-
ten duelako, ikastolako irakasle guz-
tiek ez bait zaie inondik inora lana
ziurtatzen. Arrazoi gehiago ere badira
baina aski lekuri ez.

Egoerak istilua ekarri du, ikastola
erdi deseginda dago, haur batzuk bes-
te ikastolara ihes egin dute, beste
batzu herri bereko sare publiko elebi-
dunetan integratu dira, eta ikastolak

berriz, haurrak sare publikoan izen
emanda baditu ere, haur erdaldunekin
elkartu gabe segitzen du zentro publi-
kotik kanpoko beste udal lokaletan,
Atarrabia-Villavan egin den bezala.
Burlatan berriz, haurrak eskola publi-
koan integratu dira, nahiz ikastola
ahantzi ez duten eta gurasoek ikasto-
lako bileretara joaten jarraitzen duten.
Baina, istiluak aitzina segitzen du, Ata-
rrabia-Villavako PSOEek ez bait du na-
hi funtzionabide independentea daram-
an ikastola udal lokalean egon da-
din, baina jakina, ikastolak aurtengo
bere plangintza egin daukanez ezin
joanen da orain eskola publikora dena
kilin kolon utzirik. Horretaz landa, in-
tegrazioak haurrak herritik mugitu be-
harra dakar, 5. ta 6. mailako uharte-
rrek Burlata joan beharra daukate
sare elebiduna nahi baldin badute. Zi-
kloak aski sakabanaturik ezarri ditu
Nafar Gobernuak.

Nafar Gobernuak bere erdua eratu
du ikastolaren iritzia ezertarako kon-
tutan hartu gabe. Azken finean, ikas-
tolari Nafarroan datorkion erasoaren
lehen orrialdea besterik ez den afera
hau, Nafarroako hezkuntza eta politi-
karen ataletarik bat gehiago dugu, el-
karren segidan etorriko diren anitzen
aitzindari.

Kirolaren munduan dirua nagusitzen ari delarik

Dopinga, marka guztiak hausten

**Seul 88. Mundu guztia Lewis eta Johnsonen arteko lehia-
ren zai. Azkenean Kanadiarra garaile, 9.79ko errekorra
ezarriz. Ordu gutxi barru, berriro ere begirada guztiak
Johnsonengan: dopingaren neurketak baiezko emaitza
eman du. Une honetatik aurrera, dopingaren arazoa guz-
tiok aho tartean darabilgun zerbait da. Guk, arazo honi
buruz hitzegiteko, EUTSI medikuntza elkarteko partaidea
den Antxon Gorrotxategirengan jo dugu.**

**Kirolariei informazioa ematea oso garrantzitsua da, botika horiek hartuaz
horrenbestearainoko hobekuntza ez dagoela ulertu arazi behar zaie.**

Dopina zer den esatea, ez da batere erraza, «azken finean legezko definizio-
ra jotzen dugu, hau da, debekatua da-
goen botika horietako bat hartzea da
dopinga» dio Antxonek. Lau sailetan
bereizi daitezke doping gisa erabiliak
izan diren botikak: estimulanteak, beta-

blokeanteak, anabolizanteak eta diure-
tikoak. Botika hauezaz gain, badira bes-
te hainbat sistema, oraindik nabaritu
ezin daitezkeenak, «transfusioak adibi-
dez, oraindik ezin dira harrapatu, bai-
na etika aldetik behintzat, jakin beha-
rra daukagu hori debekatua dagoela».

Azken honetan badirudi anabolizan-
teak direla leku gehiena hartzen ari di-
renak.

Kirol medikuntzaren garrantzia

Botika edo sistema hauen eragina neur-
tzea, ez da batere gauza erraza, «iker-
keta gutxi dago honi buruz, ez dakigu
ziur anabolizanteak hartzeagatik entrea-
namenduak egiteko aukerak gehitzen
diren, edo berez entrenamendu berak,
eragin handiagoa duen. Seguruenik
biak nahastuko dira».

Goi mailako kirolean, eta behe mailako
kirolean neurri handi batean ere, gero
eta garrantzi handiagoa dauka medi-
kuak, «hor ere, mediku mota desberdi-
nak daude, gauza bat da hortaz jakitea
eta bestea sartzea. Dena dela hori ho-
rrrela da, nere iritziz kirolariak %70eko
garrantzia du, eta beste %30a entrea-
ntzailea, medikua eta inguruko giroaren
artean zatitu behar da». Medikua duen
garrantzian, azken honetan dopinga es-
taltzea izan daiteke lanik garrantzitsu-
tako bat, «bai hori horrela izan daiteke,
baina ez da zehazki estaltzea, baizik
eta jakitea zer eman diezaiokezun kirola-
riari momentu bakoitzean gero baiez-
koa ez emateko». Aurrerakuntza han-
dia egin du beraz kirol medikuntzak az-
ken urte hauetan, «bai lehen kirol medi-
kuntza traumatologia zen, eta gaur
egun kirol medikuntzaren barruan
adar desberdinak daude, eta gero eta
garrantzi gehiago ematen zaio kirol
farmakologia dei dakiokenari, hemen
barruan botiken erabilera neurtuko de-
larik».

Badirudi beraz, botikak ere garrantzi
handia hartzen ari direla kirolaren

mundu zabal honetan, «goi mailako kirolari batetan, bitaminak eta beste hinbat botika beharrezkoak dira. Konturatu behar gara, mota honetako kirolari batek egunero egiten dituela saioak, eta hori oso zaila da elikadura orekatu baten bitartez kontrolatzea. Esan beharra dago gainera, bitaminak ezin dutela inolako kalterik sortu, beste gauza bat da behar ez duen zerbaite ematen badiotzu gorputzari».

Profesionaltasunaren arazoa

Puntu honetara ailegatuz gero, pentsa daiteke goi mailako kirolak gizakia gainditu duela, eta dirua dela nagusi mundu honetan, «kirola maila horretan, nahiko politizatua dago, ekonomia-aren menpean dago. Honen eraginez, beste helburu eta arazo batzuk sortzen dira. Guk pentsatu beharko genuke, gure lanean, dasterina bat hartuz soldata bikoizteko aukera edukiko genuela, ziur nago bat baino gehiago eroriko ginela». Baina hori ezin da izan arrazoi bakarra, goi mailako kirolari baten arriskua oso handia bait da, bestela galde diezaiotela Ben Johnsoni: «bai gizarteak eta bai zuek baduzue kulpak piskat, gero eta gehiago eskatzen zaie kirolariari. Niri momentu honetan Pello Ruiz Cabestanyren kasua datorkit burura, duela hiru urte asko zebilen, eta orain jendeak gehiago eskatzen dio, honekin ez dut esan nahi, Pello mundu horretan sartua dagoenik. Nera ustez beraz, nahiz eta ez ados egon, botika hauek erabiltzen dituztenak ulertzen ditut».

Baita ere aipatu daiteke, kirola, kirol mailaren aldetik muga batetara aillatu dela, eta hau gainditze nahiak dopinga ekarri dezakela, «bai hori horrela da, errekorrak egitea gero eta zailagoa izango da, eta dopingarekin agian hori lortzen da. Dopinik gabe ere lortuko zen, baina denbora gehiago beharko litzateke, zailago izango da, baina posibleztat jo behar da, kasu hauetan beti, hipotesi mailan hitzegin behar delarik». Badirudi, dagoeneko ez duela inorrek zalantzan jartzen goi mailako kirolean botikak erabiliak direla, eta medikuen lana hauen estaltzea dela, «nik ez nuke onartua izango, egia da batzuen lana hori dela, baina nere lana adibidez ez da hori. Nik esan behar dudana da, alde batetik dopinga ez dagoela ondo, horren aurka joan beharra daukagula, baina bestalde baita ere esan behar da, ez garela eskandalizatu behar, Johnsoni jarritako zigorra adibidez, gehiegizkoa iruditzen zait».

Dopina, gaitzen sortzaile?

Badirudi behe mailatan ere, sartua da goela dopingaren arazo hau, kirolari

Kasu famatu bat gertatzen ez den bitartean, hemen jende gutxi arduratzen da arazo honetaz.

gazteenak ere mundu honetan murgilduak daudelarik, «dana behe-raka doa, goi mailan profesionalizatua dagoen kirol batean, profesionaltasun hori behe-raka doa, nahiz eta horrenbeste diru ez egon. Txirrindularitzaren kasuan adibidez, alde batetik profesionalak dauzkagu, eta gainontzeko txirrindularien artean, nahiz eta profesionalak ez izan, badaude batzuk, «pseudo-profesionalak» deitu daitezkeenak, hauek ere, goikoen bidea jarraituz, haiek zerbaite hartzen badute, hartuko dutelarik». Gazteen arazo honek noski, arrisku maila handiagoa suposatzen du, kirolari gazte hauen atzean ez bait dago, gehienetan behintzat, inolako medikurik, honek lu-

zarora, gaitza sor dezakelarik, «bai noski, horrek kalte handia sor dezake. Goi mailan dopingak kaltea sor dezake, horregatik daude botika horiek zerrenda horretan, eta gainera inolako segimendurik gabe egiten baldin bada, arriskua askoz ere handiagoa da». Gaitz edo arriskuei dagokienez, kasu guztiak desberdinak dira, denbora, kantitatea eta pertsona beraren ezaugarriak kontutan hartu behar bait dira, «anabolizanteei dagokienez, gaitzak bi sailetan bereiz daitezke, epe labur batetan azaldu daitezkeen gaitzak batetik, eta epe luzerakoak bestetik. Epe laburreko gaitzen artean, esterilitatea eta gibe-leko gaitzak aipa daitezke, eta epe luzeago batean minbizia eta bihotzeko gaitzak sortzea aillatu daitekeela aipatu izan da, dena dela ikerketa oso atzeratuak daudenez, hipotesien munduan mugitu beharra daukagu».

Informazio eza nagusi

Dakusagunez, oso arriskutsua izan daiteke botika hauen erabilera, neurriak hartzen ez baldin badira behe mailara iritsi daitezke arazo hau, «kasu famatu bat gertatzen ez den bitartean, hemen jende gutxi arduratzen da arazo honetaz. Euskadin ez daukagu inolako azpiegiturarik guzti hau aurrera eramateko: Gasteizko Jaur-laritzatik ez da inolako paperik atera hau kontrolatzeko, Euskadi osoan ez dago zentru egokirik mota honetako azterketarik egiteko...». Txirrindularitza eta atletismoa dira dopingaren mundu honetan kirol zigor-tuenak, «Euskadiko txirrindularitza elkarte-*an* nahiko lan egiten ari gara —ni bertako partaide bait naiz— arazo honen inguruan. Nahiz eta oso fidagarriak ez izan, kategoria guztietan neurketak egiten ditugularik». Salbuespenak alde batetara utziaz, orokorrean gauzak nahiko gaizki daude Euskal Herrian arazo honen inguruan, «bai hori horrela da, akats handiak daude, baina nere ustez arazoa agintarien aldetik dator. Kirolari-*ari* informazioa ematea oso garrantzitsua da, botika horiek hartuaz horrenbestearinoko hobekuntza ez da goela ulertu arazi behar zaie».

I.GOIKOETXEA

TELESFORO MONZON

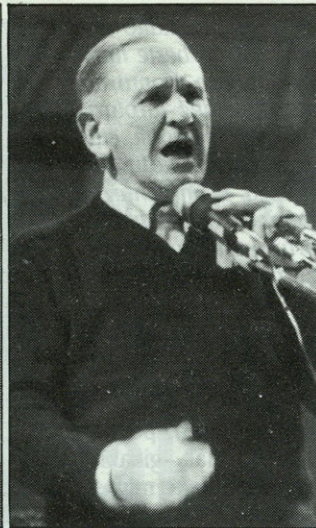
Hitzak eta Idazkiak

«Nere bizian, asko gizon balio haundiko ezagutu ditut. Gutik naute, Monzonek bezanbat lagundu, nere biziko jokabideen garbiki ikusten eta sakontzen» (Piarres Larzabal).

«Ez nuen behin ere ikusi edo entzun murmurika edota esamesa gaiztotan, nahiz eta gizagaixoak gorri-gorriak aditu eta irentsi. Horra hor egiazko gizatasuna» (Julen Madariaga).

Monzon egiazko askatasunaren izpiritua da; lau haizetara zabaltzekoa, erosotasun eta atsedenarekiko loturak apurtzekoa, gaur egungo borroka gazteei dagokielako peñtsakera galgarrian lokartzea urteen poderioz...» (Alfonso Sastre).

«Nik, benetako politika egitasunean oinarritzen dela sinisten dut»

«Biharko Euskal Herria euskalduntzen ez badugu, Euskal Herriaren hizkuntza, mintzaira, hizkera, bene benetan, beheko mailetik hasi eta goiko mailetaraino egiten ez baldin badugu, esan dezakegu hori ez dela Euskal Herria».

«Kultur arloan, non dihardudan lanean, kolaboratzaile kementsua izandu da Telesforo Monzon, giza mailan bihotz handiko gizona zen bezalaxe» (Jose Migel Barandiaran).

«Neretzat, bere lanaren merezimendu garrantzitsuena ez datza poetika teknikan, Monzonek ematen duen bere izpiritu egoeraren aitormenean baizik, gure herriak nozituriko astindu gogorretan, XX. mendearen lehen erdikadaren azkenetan suertatutako gertakarien kausaz. Orduan dator bere ahotsa beste poetenekin tartekatzerara, eta beraiekin batera, gure herriarren ahots bihurtzen da» (Jesus Maria Leizaola).

INFORMAZIO GEHIAGO NAHI BADUZU
BETE EZAZU TXARTEL HAU ETA
HELBIDE HONETARA BIDALI:

JAIZKIBEL KULTUR ZERBITZUAK
Posta-kutxatila 3.175
DONOSTIA

Izena
Abizenak
Kalea Znb.
Herria Herrialdea
Telefonoa

Bertsolari Txapelketa: aldaketak epaimahaietan

Nahiz eta oraindik Bertsolarien Elkartek ezagutzera eman ez, jakin dugu 1989ko udazken eta negua bitartean burutuko den Bertsolari Txapelketa Nagusirako epaimahai dagokionez zenbait formula aldaketa izan direla, zeinak Gipuzkoako kanporaketekin ipiniko diren praktikan azaroatik aurrera.

Berrogei bertsolari gipuzkoar dira datorren hilabetetik hasita Txapelketa Nagusirako txartelaren bila lehian aritzekoak, horietarik 8 klasifikatzeko. Bost taldetan banatuta beste hainbeste herrietan ihardungo dute asteburueroko bi saiotan: Lazkao, Hondarribia, Zumaia, Urnieta, Elgoibar, Billabona, Ormaiztegi, Errenteria, Antzuola eta Lizartza (azken saioa abenduaren 4ean).

Gogoratu, 22 gipuzkoar, 11 Araba eta Bizkaitik eta 7 Iparralde eta Nafarroatik beharko dutela izan Txapelketa Nagusian.

Aste honetan

Bideo amerikanoak
euskaraz bikoiztuta
merkatura zabaldu
(46. orrialdea)

Maritxu Barriola,
gerraondoko
liburugintza bultzatuz
(48. orrialdea)

Alemana euskaraz
ikasteko tandem-a
(50. orrialdea)

«Gogoa ibiltari»,
J. Kortabarriaren
lehen nobela
(51. orrialdea)

Munduaren zabaletik
kultura
(53. orrialdea)

TXINGUDI IKASTOLAK ANTOLATURIK, SESAKA ETA NAFAR IKASTOLEN ALDE Azken urteotan gertatu bezala, jendetza Irungo Kilometroak-en

*Irunen, Gipuzkoako herririk
erdaldunenean burutu zen joan den
igandean Kilometroak 88 ikastolen festa
eguna. Berriro ere antolatzaileen
prebisioak gainditu zituen hurbildutako
munduak.*

Urtero geratzen ari den antzera, aurtengoan ere —hamabigarren edizioan— Kilometroak egunak gainezka egin du jendez Irunen, Txingudi ikastolak aipailaturiko ia bederatzi kilometroko zirkuitoan zehar: ehun mila lagun baino gehiago, «Euskara eta Euskal Herriari mugarik ez» lemapean.

Seaska eta nafar ikastolen beharrak babesteko erabiliko da bertan jasotako diruan parte bat, bestalde erdal hiztunak diren haurrak euskalduntzeko plangintza baten ikerketa burutzeko ere baliatuko baldin bada. Seaskakideek, hain zuzen, Hendaiatik barrenako ibilbidea

egin zuten Irungo zirkuitoa bitartean, eta nafar ordezkariak ere ez ziren faltatu igandean honetako Nafarroa Oinez-erako deialdia egiteko.

Eguraldi aproposak giroari lagundu ziola, euskaltzaileen erantzunak antolatzaileek eginiko prebisioak gainditu zituzten, eguerdia baino lehen hainbat materialen eskasiaz suertatuz.

Aipatu gainera, eskubide linguistikoei buruzko aldarrikapenekin batera, errefuxiatu eta presoan aldekoak ere ugari izan zirela, Udalean paraturiko ikurriñaren itzalpean.

Iparraldea Astea burutu Tolosan

Irailaren 24ean hasi eta iragan den larunbata bitartean Iparraldeari buruzko egitaraua moldatu zuen Tolosako Kultur Etxeak. Euskal Herriko Artisten erakusketarekin eman zitaion zabalpena asteari (lehen aldiz Hegoaldean), non kasik hogeitaz artisten pintura lanak ikusgai paratu ziren, aldamenean zirela halaber liburu erakusketa eta bideoak.

Egunotan zehar hainbat mahainguru egin zen, horien artean, besteak beste, Txomin Peillen eta Lucien Etxezaharretak parte hartu zuten literaturazkoa. Iparragirre aretoan berriz, kantaldiak eta antzerki emanaldi bat izan ziren: azken hau Bordaxuri taldeak taularatutako «Bidean, hitz bat edo bi...», eta musikari lotuak Anje Duhalde, Martikorena, Minxoriak eta Euskal Kamerataren saioak.

JAURLARITZAK IA 24 MILIOI PEZETAKO LAGUNTZA BANATU DIE BIKOIZKETETARAKO, WARNER H. VIDEO ETA GRUPO AGUILAR-I

Bideo filme amerikanoak merkatura euskaraz hedatu

Batek baino gehiagok erreparatuko zuen honez gero hainbat bideo klubetako erakustoki apaletan euskarazko azalarekiko bideo kasetak badaudela. Amerikar filme batzu bizkoituak izan dira jadanik —gutxitxo alokatzen baldin badira ere—, eta beste zenbait gehiago merkaturatzear dago oraindik.

Burutik jotako polizien ahotsak K-2000 etxeak bikoiztu ondoren, ekainean zabaldu ziren bideo-klubetara.

Duela urte pare bat Eusko Jaurlaritzako Kultur Sailak hartutako erabakiz, bideo komertzialak euskaratzeko asmoak aurrera dihardu, iragan den ekainean kaleratu ziren 10 filmeen ondotik, urriaren azken alderako beste 6 titulu izango bait dira eskuragai, eta aurrerago bai eta 3 gehiago ere. VHSko formatuzkoak guztiok.

Dirulaguntza bereziak baliatuz, madrildar bideo etxeek ekarri dituzte merkatura: Warner Video Home delakoak aurkeztu dituenak orain artekoak, eta Grupo Aguilarek eskainiko dituenak hemendik aurrera, azken honen, Hernanin sortutako *Distribuciones Ilgora* taldearen eskutik.

Jaurlaritzako Kultur Saila-

ren laguntzek bikoizketa gastu ororen kontu egiten dute, bideo entresak beren aldetik filmeen kopiak gauzatu eta zabalkundeaz besterik arduratzen ez direla. Gisa honetan, Gasteizko Gobernutik patrikaratutako diruz, etxe bakoitzak bere gogoko bikoizketa entresarekin egin du euskaratze lanetarako kontratua, jakina, galeretarako arriskurik batere gabe. Ezin borobilago negozi-zioa!

Stallone eta polizia eroak

Warner etxeak ekainerako ipini zuen bideo dendetan bere filme lote komertzialena. Eskaintzaren arauera hamar pelikula famatu bezain zaztar ikus ditzakezu zure etxeko pantailan: hasi Silvester Stallone-ren «Kobra» eta «Rocky IV», arekin, eta segi «Purpura kolorea», «Goonietarrak», «Gremlindarrak», «Espiak gu bezala», «Mad Max» eta «Poli-zi Akademia Eroa» bat, bi eta hirugarrenarekin.

Aipatutako zinta hauen itzulpen, bikoizketa eta iragarkiak burutzeko 12 milioi pezetatoko partida eskuratu zuen Warner Video Home-k, Galdakaoko K-2000 kontratatuz lanaren lotzeko.

Hala eta guztiz, itxuraz Warner-ek ez dio espero hainbateko etekina aterahal izan operazioari, nahia-go izan omen duelarik tanke-ra honetakoei orain artekoekin finikito eman.

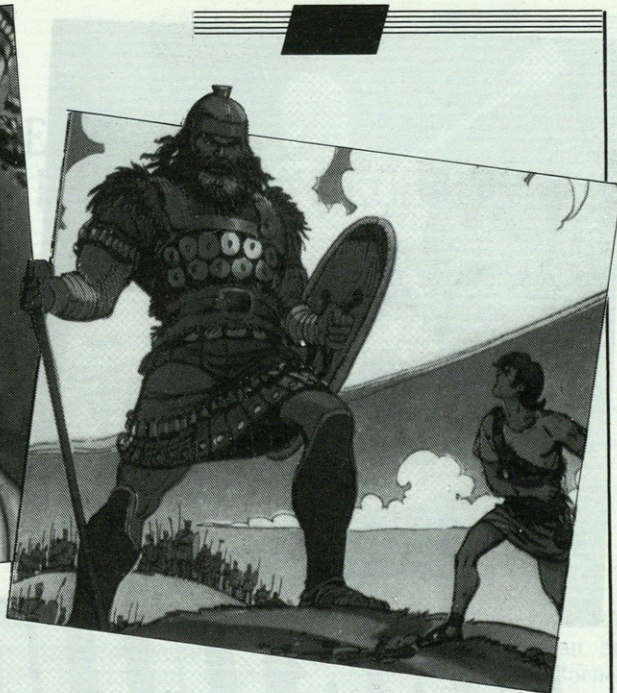
Marrazki bizidunak hilaren azkenetarako

Bigarren bilduma, urriaren amaiera aldera ipiniko du merkaturan Grupo Aguilar etxeak. Horretarako, madrildar hauek Euskal Herriko bere taldekide batzu jarri ditu martxan: Hernaniko *Irudi* klubaren jabe diren sozioak, *Distribuciones Ilgora* izeneko zabaldunde entpresa sortu berri dutenak, dirulaguntza ren eskaria egin, bikoizketa martxan jarri eta banaketaz arduratzeko.

Hauek berriz, hamaika milioi eta piku pezetatoko dirulaguntza erdietsi dute —11.685.000, zenbakiak zehaztuz—, marrazki bizidunetako 6 zinta eta 3 luzemetraia euskaratuak kaleratzeko, bakoitzetik 200 ale besterik izango ez baldin badira ere. Bikoizketa entpresa aukeratua Eresoina izan da, zeina egunotan lan horien azken ukituak egiten ari den.

Hanna-Barbera bikotearen ekoizpena

Grupo Aguilar-ek bideo-klubetara zabalduko dituen marrazki bizidunetako zintak William Hanna eta Joseph Barbera amerikar famatuen ekoizpenak dira. Go-goan izango dituzu bikote honen dibujoetatik sortutako pertsonaiak, «Tom eta Jerry», «Yogi artza» edo eta «Pikapietra sendia»koak kasu, zenbait oscar eta guztiz sarituak izan direnak.

Testamendu Zaharrean oinarritutako abenturen artean, «Dabid eta Goliath», «Sanson eta Dalila» eta «Moises» marrazkietan.

Bada, kalifornianook, Testamendu Zaharreko kontakizunetan oinarritutako marrazki bizidunak egin zituzten orain urte batzu bideo merkaturako: «Abenturarik Gorenena» izenburupean biltzen direnak, hain zuzen, Amerikako Estatu Batuetan salmenta markak hautsi dituztenak: «Noeren untzia», «Moises», «Josue eta Jerikoko gatazka», «Daniel eta lehoien zuloa», «Sanson eta Dalila» eta «Dabid eta Goliath». 30 minutuko iraupenekoak dira seirot, nahiz eta beste 15 minutu gehitu behar zaizkion bakoitzari... publizitatean!

Abenturak gaur egungo hiru arkeologo gazteren andan-tzekin abiatzen dira, nolabait-eko piramide batetako ate sekretu bat zabaltzea lortzen dutelarik, 'denboraren tunel' delakoan murgilduta iragane-ra jauzia eginaz. Ondorioz datozkigu istorioak.

Hauetz gain, hiru luzemeta-iraia ere bikoiztuko ei dira, helduentzako eskaintza antzera (90 bat minutukoak): «Gauguin el salvaje», «El Zorro gris» eta «Tiempo de indiferencia», tituloak.

Salmenta eta alokairua

Bikoizketaren jabegoa Distribuciones Ilgora-rena izango da —eta ez Jaurlaritzako

Kultur Sailarena—, bere eskutan geratuko da-eta master deitu ohi den zinta euskaratu nagusia, betiere nahi ahala kopia atera eta komertzializatzeko paradaz, baldin eta argitara emango diren 200 bideoak agortzen badira egunen batetan.

Marrakzi bizidunetako pelikulak erosiz besterik ezin izango dira ikusi, kasete bat 3.000 pezetaren truke eramateko aukeraz.

Jakin dugunez, Hernaniko distribuidora honek ohizkoa dena baino 100 bat pezeta merkeago salduko die bideo-klubetako saltzaileei filme bakoitza —diru publikoaren laguntza jaso izanagatik—, gero denda ezarriko diola bere iduriko kalerako salneurri egokia.

Eta hiru luzemetraiei dagokionez aldiz, alokairuz ikuskatuko dira, egundaino Warner etxeko pelikulekin jokatu den gisa berean (350 pezeta inguruko kantitatez).

Euskarazko bideo merkatuak, antza, bere zerbitzu kate bereziari ekin dio dagoneko.

G.A.

Atrebentzia ez bada

Gringoak etxean!

ZINEMAGINTZA amerikarrak ez du merkaturatu estropozu egiteko inolako mugarik aurkitzen. Hobe esanda, denak zabaltzen zaizkio, eta sukalderaino gainera. Euskal instituzioetako politikak kanpotik datorkion guztiaren aurrean amen-amen egiteko ohiturari jarraikiz, oraingo honetan pantaila txikiaren bitartez sartzen utzi zaie, bideoa dela medio.

Jaurlaritzako Kultur Sailak orain bi urteko erabakiz, dirulaguntza bereziak banatzeari ekin dio bideoaren merkaturan —birjina izan nahi ez-eta— euskarak nolabaitetako presentzia izan dezan. Ostera, ikusentzutekoen alorrean erizpide erratuak darabiltzan aspaldiko trazak marka guztiak hautsi berri ditu: bideo filme amerikanoetara jo dute, euskal zinemagintzak pantailara ekarri dituen luze nahiz laburmetraiekiko begirunerik gabe.

Zirkuitoetan ateak ezin zabaldurik daukagun zinema ikusteko berez aukerak apurak direlarik, gutxienik euskal produkzioak bideoratzeko paradan ez erreparatu izanak merezi du makilazo galantik. Dena den, Warner eta Aguilar enpresek diru publikoaren bizkarretik aterako duten txanpon etekina aparte, maniobrarekin behinik behin asmatu dute bikoizketan gastutako sosa PNVko patriketara eramaten: K-2000 eta Eresoinkara.

Eta beti bezala, gu konturatu orduko... berriro gringoak etxean!

GORKA ARRESE

GOAZ ANTZERKI TALDEA

KONTRATUETARAKO: (943) 60 18 54

**HAR EZAZU
ASTERO
ZURE ETXEAN
BETE
TXARTELA
LEHENBAIT
LEHEN**

NIK ERE HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

IZEN-DEITURAK.....
HELBIDEA.....
HERRIA..... D.P.....
HERRIALDEA..... TLF.....

KOBRAKETARAKO DATUAK

BANKU/AURREZKI KUTXA.....
SUKURTSALA.....
KONTUAREN ZENBAKIA.....

ARGIA. Ametzagaña, 19—20012 DONOSTIA

ANTZESLE, POXPOLIÑ, EMAKUME ABERTZALE BATZAKO PARTAIDE;
ORIXEREN ERLIJIOZKO LAN ZENBAIT EMAN ZITUEN ARGITARA

Maritxu Barriola, emakume abertzale baten politika eta kulturgintzarekiko kezkak

Gerrate Zibilaren urteetan eta ostean beregain hartutako ardura eta lanengatik egin zen ezagun Maritxu Barriola, garaiko abertzaleen inguruan batik bat. Abelino Barriola antzerkigilearen alaba, laurogei urte zituela zendu zen pasatu den hilabetean.

Maritxu Barriolak zituen gordeak bere aitaren diarioak.

1907. urteko abenduan jaio zen Donostian. Aita zuen Abelino Barriola, zapatagina, antzerkigilea, Udaleko zinegotzia eta Gipuzku Buru Batzarreko idazkaria. Eta aitaren gisa berean, umoretsua bezain jenioz bizia, Maritxu

Barriolak bere bizitzan zehar beti aurkitu zuen zer egiteko premiarik heriotza heldu zitzaion bezpera arte, hasi euskal kulturgintzarekin loturiko edozerekin eta segi erlijio, arazo sozial eta politikoeekin. Emakume Abertzale Ba-

tzako militantea izan zen Urreta, Azkue, Soroeta eta beste hainbatekin. Gogoan daukagu Zeruko ARGIAN Mikel Atxagag behinola Emakumearen Nazioarteko Urtea zela-eta luzatutako galderari erantzundakoa: «Erraz darabilkizute elkar hizketa guztietan galdera hau. Urte egokia niretzat adierazteko, gizonetzkoek zuen gidaritza emakumeekin erdi banatzen jakin dezazun».

1936an baforez Iparralde-
ra alde eginda (Azkaine eta Pabe), bere etxean gorde zituen hainbat pertsonalitate gerrate garaian eta ondoan, Ajuriagerra kasu. Halaber, ezin ahan-tzi Jatsuko Lurdes Eusko Aur Etxean zuzendari bezala gudarien semeen zaindaritza lana.

Poxpoliñak

Abelino Barriolak bultzatu eta Toribio Altzagak zuzendariko «Escuela de Lengua y Declamación Euskaras» en egin zituen ikasketak, eta aitaren taldeko komeriatan hartu zuen parte antzesle gisan (*Maitasuna, Goi-Argi, Lagun txar bat*). Halaxe, Poxpoliñen sorreran izan zen, Andone Aranbarrekin batera, Kursaal beheko egoitzetan abesti eta dantzak iraskaten, Donostiako erromerietan ez ezezik, herriz-herri ere zabalduz.

Galeuzca taldean ere ihardun zuen Bartzelonako bile-retan eta. Orduko kontuak omen dira Aitzolek irakurke-

ta liburuak gomendatzen zizkione-koak. Gerraostean ber-
riz, euskarazko argitalpenen eskazia somatzen zuela, erli-
jiozko liburuak kaleratzeari ekingo zion klandestinita-tean.

Orixeren lan zenbait argitara eman

Nikolas Ormaetxearekin hartuemanetan jarrita, *Urte guziko meza bezperak* (1949) izen hartuko zuen liburua molda zezan eskatu zion, Tours-en inprimatu behar izan zena eta eskuz-esku saldu gero. Ondoren ailegatuko ziren gehiago, *Kempis* eta *Mamutxak* bezala, bere aitak Aldapetan eraikitako etxea-
ren izena ipiniz argitaratzai-
leari: «Anai-Etxe»; eta Unzu-
rrunzagaren eskutik moldiz-
tegia. Antza denez, auzirik ere izan zuen euskal argital-
pen hauen propaganda egi-
ten harrapatua izaki.

Orixeren jaiotzaren men-
deurrena aurtien oroitzen de-
la-eta, aipatu nahi izan zigun bere ahizpa Koro Barriolak, idazlea hil zenean Añorgan ehortzi zutenekoa. Maritxu-
ren kezka, harentzat hilobi-
rik ez ukana izan nonbait, eta merezi adinakoa behar zuela. Lagun eta herritarren artean diru bilketa eginaren poderioz, Polloen paratu ze-
din lortu zuen azkenik.

Donostiako hilerri berean datza M. Barriola.

DABID ZUAZALDE

KULTUR ELKARTE HONEN IKASTAROEN BITARTEZ ALEMANIAREKIN TRUKAKETA BULTZATU ASMOZ

Alemanera euskaraz ikasteko «Tandem» proposa egokitu da

Erdal hizkuntzak ikasteko gero eta eskakizun handiagoa nabari da biztanlegoan, antza denez, urtetik urtera areagotzen joango dena. Eta horrekin batera, hizkuntzen irakaskuntzan euskararen erabilera saioek aurrera dagite, oraingoz eskazia nagusitzen baldin bada ere.

«Tandem» izeneko kultur-arteko elkarteak bi urte daramatza Donostian alemaneraren irakaskuntzan. Estatuan zehar Madril eta Bartzelonan ekin zioten hasiera batean, orain laupabost urte. Hala ere egoitza bakoitzak bere autonomia berezia erakusten du, Europan zehar zabaltzen den egiturako partaideekin bezalatsu, betiere Mendebaldeko Alemaniarekin elkar trukaketa zuzenez, Berlin, Bielefeld, Bremen, Göttingen, München edo eta Hamburg kasu.

Donostiako Tandem-ek ere egitura propioa eta bitxia aurkeztzen du, kutsu alternatibo samarraz, berez ez bait da ezagunak diren akademien modukoa, kultur elkarte bat baizik, metodologiari eta barne egiturari mailan nabari dena hain zuzen.

Bertako irakasle den Jürgen-ek egungo akademia gehientsuenen kutsu enpresarial eta diruzalea ukatzen zigu: «Kultur elkarte bat osatzen dugu, diru etekinik ateratzeko helbururik gabe jo-

Eta alemanek ikasiko ote dute euskaraz?

tan arazo berezirik aurkitu klaseak euskalduntzeko mentuan. Badirudi euskaldunak erraztasun handiagoa duela alemanera ikasteko orduan: «linguistikoki ez da zailago; areago esango nuke, zenbait gauza beretsu dituzte euskarak eta alemanak. Eta ikasleagoak aisago ikasten duela somatu dugu, ahazkerak kontutan batez ere».

Irakaslegoan ez du aldatarik suposatu metodologian, «hizkuntza zuzenean irakasten bait dugu, hau da, itzulpenaren erabilera zuzenik gabe, esanahiak irudien bitartez azaltzen saiatzen gaitzen duena. Ez gara koperatiba bat eta guztiok gara enpleguak, baina koperatibetan ez bezala ez dugu irabazirik. Azken batean autoenplegu sistema bat da, oster, jendea enpresario txi-

ra-eta. Irakaslearekin suertatzen diren hartuemanetarako erabiltzen dugu, kasu honetan, euskara. Eta ikastorduko elkarrizketak alemanera bakarrik mugatzen saiatu».

Ikasle gaztea da Tandem-era hurreratzen dena, irakasle eta estudiantek nolabait esateko. Ez dago arrazoi berezirik alemana ikasteko, lanera beharri erantzunaz dihardutenak salbu. Jendea, aberastasun kulturalak bultzatzen du batik bat, azken aldian *squatterekiko* interes berezia dutelako, adibidez.

Ikasle kopuruak gora egin du, iazkoan 85 izan bazituzten ere, aurtengoan 120 izatera helduko direlakoan dau dela. «Hazkunde honek ez du esan nahi derrigorrez eskaria hasi egin denik», aipatzen zigu Petrak; «egia esan, ez dakigu zergatik izan daitekeen, baliteke gero eta ezagunagoak bihurtzen ari garela, nahiz eta lanean denbora gutxi daramagun».

Alemaniera bidaiak

Beste zenbait zerbitzuren artean, Tandem-ek Alemaniara bidaiak merke egiteko aukerak errazten ditu: alde batetik, Europako erdikaldean ikastaroak burutzeko, eta bestalde, uda partean Alemaniara abiatzen diren autoak baliatu ahal izateko. Azken finean Euskal Herria Alemaniatik gertuago egon dadin dute helburutzat.

I. MARTIARENA

BERE LEHEN ELABERRIA KALERATU BERRIA DA,
«GOGOA IBILTARI», ELKAR ETXEAREN ESKUTIK

Jaime Kortabarria: «Lengoaia fikzio bat moldatu dut, hizkuntzaren oinarrien bila»

Iazko Azkue Saria eskuratu zuen Jaime Kortabarriak «Gogoa ibiltari» bere lehendabiziko nobelarekin. Bitxia berau, ez bertan sortzen duen munduagatik bakarrik, bai eta kontakizuna eraikitzeko baliatu duen lengoaiaagatik ere.

Bikoizketa etxe batetan itzulpengintza du lanbide Jaime Kortabarriak gaur egun, lehendik euskararen irakasle izan eta UZEIren hiztegin-tzan ere ihardun eta gero. Gernikaldeko Arratzu herrikoa jaiotzez, duela hamar bat urte ekin omen zion estraineko ipuinen idazketari, kalera-tu berri den nobela hau berri-z, orain hiru urte hasi zue-larik. «Gogoa ibiltari» eskuiz-kribuak XIII. Azkue Elaberri Saria jaso zuen, Jon Kortar-zar, Iñaki Sarriugarte eta Juan Luis Goikoetxea epai-mahaikideek hobetsita.

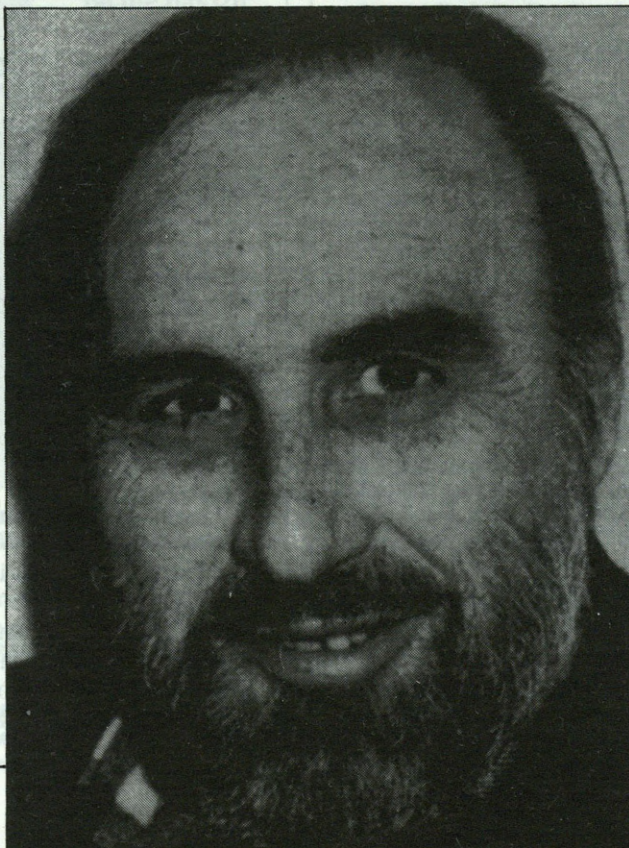
«Euskara hobetzeko saioan hasi nintzen idazten. Liburuari dagokionez, orain dela hiru urte-edo, nere buruari esan nion ea gai naizen ta-juzko zer edo zer idazteko, eta horrela ekin nion, apur-ka-apurka bi urtetako udal-dietako lanez».

Kontzeptuak pertsonaia direnean

«Nik ez nuke esango nobe-la bat denik. Nobela gizar-tean kokatu ohi da —nahiz animaliak nahiz gizakiak izan—. Nire liburuko kontae-

ra gizartetik ate kokatzen de-nez, elaberri-edo deituko nio-ke; elea bait da darabilkida-na. Narrazio luze honetako pertsonaiak ez dira gizakiak, gogoak baizik, hizkuntza be-rezitsua dutenak. Ingurunea

J. Kortabarriak hizkuntza hartu du gaitzat bere estraine-ko elaberri honetan.

beraz, ez da gizartea, hiz-kuntza bera baino, gogoek gogoetak egiten dituztela».

Berrehun eta piku orrial-deetan jorratutako kontaki-zuna heriotzarekin abiatzen da. Norbait, hil ostean, gogoa edo izpirituan bilakatzen da, gogoen erresuman suertatuz; bertan, beste hainbat gogore-kin egingo du topo, euren in-gurunea mintzaira dutela. Gogo-herrian galduta dabilen hori jaio berria da gogoa be-zala, gizon zenak zekiena besterik ez dakiela, bere ki-deko batzurekin solastatzea-ren poderioz heldutasuna er-dieste bidean.

Pertsonaiak hizkuntzaren oinarriaren bila dabiltza «Go-goa ibiltari»n. Hamaika kapi-tuluetan banatuta, bakoitzak bere izenburu berezia dara-ma, hizkiez moldatua: 'aba', 'beha', 'da', 'fain', 'gi' eta bes-te. «'Aba' esate baterako, Sa-bino Aranaren teoriaz, arba-so kontzeptua adierazten duen morfemak dira: asaba, osaba, izeba... Horregatik du izenburutzat 'aba' lehen pa-sarteak. Azken batean, hiz-kuntzaren aiton-amonen bila dabil gogoa, amaierarako zientzia eta logia guztiak ika-siz».

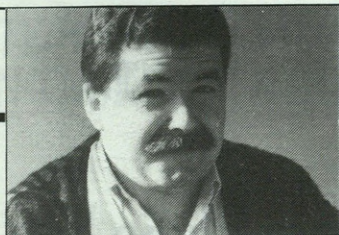
Fikzioz sortutako mintzaira

Zientzia-fikzio moduko narrazioa Kortabarriak izkiria-turikoa, non hitz eta hizkie-kin jolasean diharduen, kon-tzeptu berriak nahiz hitz be-rriak sortuz. Euskararen eta mintzairaren bitartez mundu ikuskera baten azalpena egi-ten saiatu bide da, akzioa eta errealitatea alde batera. Fik-zio literarioaren bitartez morfemei eta hitzei esangura kontzeptualen bilaketan.

Linguistek badakite balio fonikoaren eta adierazten den errealitatearen artean lo-turarik ez dagoela; arbitra-rioak direla, alegia, erabili ohi ditugun soinuak objektuak eta errealitatea adierazteko. «Baina tira, euskarari errepa-ratuta egin dudana lengoaia fikzio bat moldatu dut; hau ez da, inolaz ere, tratadu bat».

PERU UNTZUETA

Paperetan idatzia

Harpok bakarrik ikasi nahi du euskaraz

DONOSTIA txartel, poster eta iragarki erraldoiez betetzen ohi da Zinemaldian, kultura dastatu ez baina kontsumi dezagun eta kontsumogaiak kultura bezala dasta ditzagun, multinazionalak urtero egiten duten ahaleginean. Aurten ordea, Donostian ez ezik Euskal Herri osoan ageri zaigu, etxe bazter, bidegurutze eta plazetako kiosko guztietan zinemak eman duen aurpegiarik goangarrietako bat: Harpo Marx irrifartsu, «Euskaraz eta kitto» kanpainaren irudia. Eta gure artean, noski Grouchoaren anaia mutua pronto egonen litzatekeela euskaraz ikasteko, goseak dagoenak pentzua ere janen bailuke gatzaz askorik gabe. Ordea kinka da hemen ez ditugula hitzun egin behar mutuak, baizik eta euskaldun erdaldunak. Eta lerdokeriak esateko mihin bat duenak nekez hartzen die nazka bere hitzei. Alegiaitsuak argitzea eta mutuak askatzea ez dela milagro. Ikustunei erakutsi behar zaie (gure) mundua, hitzunei erakutsi behar zaizkie (hemengo hitzak).

Sarrera luze dator eta hel diezaiozun gaiari: euskaldunok ez dugula inoiz zinema muturik izan. **El Mayorazgo de Basterreche** antzesleek ere erdaraz egiten zuten soinurik gabe, eta egun, euskal zineman dabilen jendea ere ez da mutua, hala frogatzen digute aktoreek, gidoilariak, zuzendariak eta produktoreak. Adibidez, «*El cine realizado en Euskadi tiene que encontrar un camino para que, mostrando su identidad nacional, se hable en castellano*», **Tasio** eta **27 Horas** filmeen produktore jaunak esana. Hemen jendea soluzioekin baitator, inor ez da mutu. Edo beste hau: «*Todos los guiones que se han presentado este año han sido muy malos...*», Jaurilaritzako Kultur Sustapenerako Zuzendariak esana ETB-2an. Eta idazten ikas dezagun, ikastaro batera gonbidatuko omen gaitu. Ez naiz hasiko Zuzendari jaunaren ausardiaz, oportunitate-senik ezaz eta kristalezko teilatueta zabar xamar ibilteko ohituraz. Beharbada ez dugu gaitasun azterketa gaudituko eta ezin sartuko gara ikastaro horretan, baina beldur naiz, edo egia esan, ziur nago, txiskero matxuratu baten posibilitate dramatikoak aztertuko dituztela hartan guretzat zinemaz asko dakitenek, edo asto batek josi ditzakeen adabakiak (gaizo astoa, bonba anker batek erahila, ala a ze astaburua, ez-tenda ederra hartu dik, ja,ja...? Ala biak batera? Ikuslegoa 'heldu' egin behar!...).

Nik badakit, euskaldunok badakigu, zinema egiteko ez dela nahikoa zinemaz asko jakitea, zinema ona egiteko bizitzaz ikasteko kuraia izan behar dela, eta ausardia izan behar dela filme erratuak egiteko, eta ez filme mediokreen kopia txarrak (Adibidez, Azpeitiako zine-klubekoek ezinen dituzte filme txarrak egin Jaurilaritzak subentziaz ustelduta ere).

Nik uste dut, euskaldunok badakigu, errealtatea aztertu behar dela gidoi onak egiteko, eta ez gidoi onak egiten ikasi trukoz betetako filmeak egiteko. Erorka bakarrik ikasten baita oinez. Errealtatearen konplexutasuna nola aztertzen den, hori ezin digute irakatsi zinemaz asko dakitenek.

Euskal zinema zoritxarrez, ez da mutua. Eta Harpo bakarrik dago ikasteko prest. Mundutxo hau Groucho higuinarriz bete dago.

KOLDO IZAGIRRE
«Festival de Cine», 10. zenbakia.

Jesus Mari Zalakainek puntua jarrita

Jose Luis Ibañezi

(Irakasle eta ikertzailea)

— ETBren osasuna neurtzeko audientziaz jakitea garrantzitsua bada, are interesgarriago deritzogu produkzio propioa kontutan hartzeari. Azken asteotako polemika izan dela-eta, zuk gai hauek ikertzen dituzularik, esaiguzu arazo hau konponitzeko Berlusconi-rekin tratatu egitea biderik egokiena den ala ez.

PRODUZIO propioak telebista bat definitzen du, egia da. Baina ez soilik programazio propioak. Eman daiteke ere kalitatezko kanpoko programazioa eta gainera interesgarria. Hori ETBko zuzendaritzaren eskuetan dago eta bere erosketa sailean. Hala ere, betiko galderak sortzen dira: zertarako nahi dute ETB?, zein da bere helburua? Nire ustean hor dago kokka. Eta hori Berlusconi-k ez du konponduko. Berlusconi-k ETBkoei publizitate gehiago emango die, eta seguru aski kalitate teknikoa lortzen lagunduko. Besterik ez.

Gero Fininvest-ek ETBkoei salduko dizkien programak, beste arazo bat da. Berlusconi-k Italian egiten duena ez da kultura, hain zuzen. Soilik koproduzioari dagokionean konbenio hau positiboa izan daiteke ETBk bere kriterioak inposatzen baldin baditu. Baina ETBko zuzendaritzak bere helburua bilatzen duen bitartean, Berlusconi-rentzat dira abantaila guztiak. Batez ere ekonomikoak eta ideologikoak, noski.

Puntako argitalpenak

Bilboko «Verdes» liburudendak emandako datuak.

Literatur liburuak:

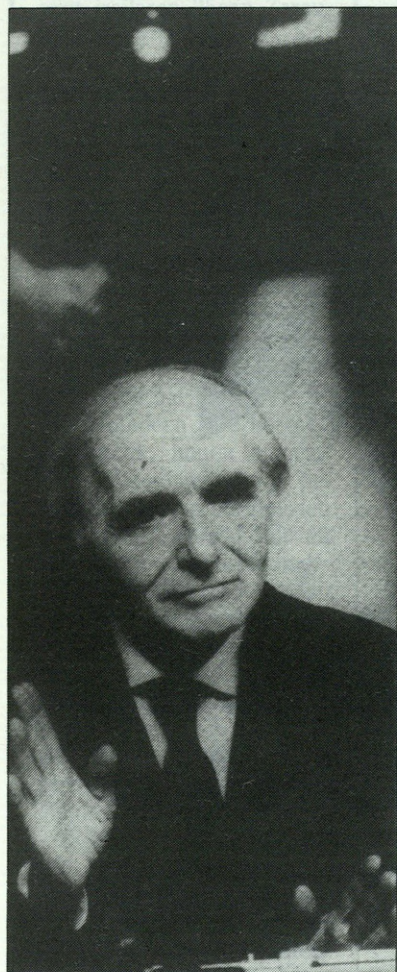
- 1.— «Obabakoak», Bernardo Atxaga. Erein.
- 2.— «Marginalia», Joseba Sarrionandia. Elkar.
- 3.— «Exkixu», Txillardegi. Elkar.
- 4.— «Intzentsua lurrean bezala», F. Juaristi. Baroja.
- 5.— «Narrastien mintzoa», Xabier Montoia. Susa.

Orotarikoak:

- 1.— «Euskal Gramatika Praktikoa», J. Butron eta J. de Pedro. Erein.
- 2.— «Juduak, agotak eta ijitoak Euskal Herrian», Alizia Stürztze. Txalaparta.
- 3.— «Erderakadak», Gotzon Garate. Mensajero.
- 4.— «Zakilixut», Antton Olariaga. Erein.
- 5.— «Ia guztientzako ekonomi gidaliburua», Galbraith / Salinger, J. Tobar Arbulu. UEU.

«Hotel Terminus»: Barbie nazia dokumental batean

Lau ordu t'erdiko dokumentala egin du Marcel Ophuls zinegile-kazetariak Klaus Barbie 'Lyongo harakina' ren historian oinarrituta. «Hotel Terminus» izena du BBCK laister eskainiko duen zeluloideak. Marcel Ophuls mintzo da hemen.

— Barbie-z esan den guztia ren ondoren, zergatik lau ordu t'erdiko filma berari buruz?

— Barbie aitzakia da. Barbie da errudun tzarra, famaduna mundu osoan, baina filmak darakusana zera da, Barbie-ak ez direla hutsetik sortzen.

— Kazetari azterketa oso bat egin duzu lekukotasunak lortzeko. Zein da 'Hotel Terminus' eta TBko erre-

portaia baten arteko ezberdintasuna?

— Materiala topatzeko azterketak egin beharra dago. Kazetaritza egin beharra dago. Nik ordea film kasik klasiko bat egin nahi izan dut. Historia bat kontatzen duena. Polizi istorio bat suspense eta guzti. Hitzegin nahi ez duen jendea. Filmatzen uzten ez didana.

— Telebistan jende gehiagok ikusiko luke. Zergatik zinema?

— Nahiago dut zinema: jendeak lau ordu baino gehiago onartzen badu sala batean eserita egotea seguru konzentratuago egongo direla. Telebistan aise galtzen da detaileak.

'Ba ote dakizu zer den nazi bat?'

— Frase laburrak jaso dituzu el-karrizketatan. Ikuslea ez al da galtzen hainbeste pertsonaiaren testigantzen aurrean?

— Kontrako ezarrian bezala nabil dokumentalean. Zinema handira hurbiltzen ahalegintzen naiz. Pertsonaiak eta beren esanak kontrajarri ditut hemen, era polemiko batean. Komikoa da batzutan. Barbie-k, Boliviatik espul-tsatutakoan, abioian kazetariari begiratu eta zera galdetzen dio: *Esplika ahal izango zenidake nazie bat zer den?* Edota Barbie-ren alabak: *Nazi esan duzu, baina nik ez dut sekula jakin zer esan nahi duen horrek justu justu. Kaka! Barbie-ren alabak ez jakitea zer den nazi bat...*

— Ezin zenuen laburrago egin?

— Ez. Ez dut uste. Alderantziz. Irudi-pena daukat ordu laurden bat falta zaiola. Bukaera, Lyongoa, laburturik dago. Saiatu egin naiz laburtzen. Kontratuan hala ageri zen.

J.M. HERITZ

Siouxsie berriro plazan Banshees taldearekin

Hamabi bat urte izango dira London-en Siouxsie-k lehen kantaldia eman zuela London-go pub batean Sid Vicious-en ondoan. 1977. urtean hasi zen maizago. Handik urtebetera Banshees taldearekin juntatu eta horiekin arituko da. Urtebete pasa da ordea Banshees taldea geldirik egon dela. Bederatzigarren diskoa atera dute orain eta arrakasta handia izan du Londonen eman berri duten kontzertuak. Punkie zahar guztiak ez dira oraino hilt!

Papa Dee Allen tronpetista zendu da Californian

Thomas Silvester izena zuen eta Papa Dee Allen deitzen zioten. Tronpetista, kantantea, perkusionista... baina bereziki War taldearen sortzaile. Eric Burdon-ekin pare bat disko egin ondoren, soul-jazzaren munduan egin zen eza-guna 70. hamarkadan. Papa Dee Allen gira batean hil da Vallejon (California) garun odol-jario baten ondoren. Berrogeita hamazazpi urte zeuzkan.

Bernard-Henri Lévy-k bigarren nobela argitaratu

Filosofu berrien paladina izan zenaren bigarren nobela atera berri da Frantzian. *Charles Baudelaire-ren azken egunak* izena du. Levy-k Bruselas-en harrapatzen du Baudelaire. Baudelaire akitu bat. Aphasiak jotako Baudelaire bat. Erori ondoko genioa. Hurbilgarriagoa. Idazle izan nahi du Levy-k. Idazle handia. Frantzian dudatan omen dira Goncourt saria eskuratuko duen ala...

Auch-eko lhardunaldietan Vandekeybus erakargarri

Wim Vandekeybus flamandarrak Auch-eko lhardunaldietan eskainitako ikuskizunak bati baino gehiagori ireki dizkio izan da lhardunaldi horietako ikuskizunik erakargarriena. *Gorputzean bai ez dela gogoratzen* izena du ikuskizunak. Auch-eko lhardunaldietan dantza eta musika kontenporaneoak edo gaurkoak eskaintzen dira.

IOKIN ZAITEGI

II. Itzulpen laburren II. sariketa

**AEDk
antolatuta
UDALAren
laguntzaz**

Arrasate 88

SARIAK

1. saria: 250.000 pzt.
Akzesitak: 50.000 pzt.koak

EPEA

1988ko Azaroaren 1a.

INFORMAZIOA

(943) 795446

HELBIDEA

AED Elkartea
Iokin Zaitegi Sariketa
Pablo Uranga kalea 4, Etxebehea
ARRASATE (GIPUZKOA)

Kristau Elkarte Herritarraren gutuna

Euskal Herriko Oinarrizko Kristau Elkarte Herritarrak, gaur irailaren 25ean Zarautzen bildurik, honako hau adierazi nahi genioke gure Herriari:

Asteburu honetan gertatu diren bi gertaera mingarriren aurrean, gure ahotsa entzun arazi nahi dugu. Lehenengo gertakizuna Mikel Kastresana militantearen hilketa da. Hilketa honetan ikusten ditugun puntu ilun batzuk erreflexio batetara garamatzate: Berririo hil digute mutil bat Euskal Herriko eskubideen alde borroka egiteagatik; honen antzeko beste hilketetan bezala, hemen ere familia eta polizien bertsio kontrajarriak ikusten ditugu, eta zoritxarrez badakigu gure Herrian, halako egoeratan zer gertatzen den eta normalki zeini sinisten diogun. Honen aurrean eta gure Herriak behin betirako bere askatasun eta pakea lordezan elkarriketa baten premia larria berriz ikusten dugu.

Bigarren gertakizuna Pedro Casaldaligari gertatutakoa dugu. Brasil-en pobreen aldeko konprometituriko eliza baten barruan, profeta baten oihua berririo ere isilarazi nahi dutela ikusten dugu, honen errudunak Vatikanoa eta goi mailako elizierarkiak direlarik. Hala eta guztiz ere gure herriaren aldeko apostua egin dugun kristauok, mundu juxtuago baten itxaropena, Jainkoa-

ren Erreinura eramango gaituena mantentzen dugu, egun batean Erreinu hori gure Herrian eta munduko Herri zapaldu guztietan gauzatu delakoan,

Zarautzen, 1988ko irailaren 25ean.

EUSKAL HERRIKO
KRISTAU ELKARTEA,
APAIZ
KOORDINAKUNDEA
HERRIAREKIN

Arzallusek esanak europarrak izateko

«Europarrak izateko zer egin behar dugu?», galdetzen zioten Xabier Arzallusi Euskadi Irratian. Besteren artean holandarren adibidea ematen zuen, herritar guzti hauek ingelesa dakitela esanaz. Esan ez duena (komeni ez baizitzaion), holandar denek beren hizkuntza, nederlandera, ongi dakitela eta hitz egiten dutela beren Herrian; eta joaten diren Herrietako hizkuntzak ikasi eta hitz egiten saiatzen direla lekukoekin. Zainak sakonak bait dituzte. Euskaldunak berriz, beren gobernatzaileetatik hasi eta gehienak analfabetoak dira beren Hizkuntzan, menderatzaileen morroiak eta aurrera ere morrontzan saio ederrak egingo dituzte Arzallus eta bere kideen gidaritzapean.

ARROTZA

Gazteon bideGURUTZEA: SOLDADUSKA ala objezioa

Bakezaleok ez dugu soldaduskara joan nahi, ez beldurak eraginda, gerrarako ez dugulako prestatu nahi baizik, uste dugu bertan ereiten diren baloreak Justizia eta Bakearekin bat ez datozela, hala nola: indarkeria, gerra eta erahilketa gurtzen direla.

Era berean, bidegabekeria handia da ejertzitoak mantentzea eta karrera armamentista sendotzea, bloke militarren dinamika beldurgarri honek holokausto nuklear batetara garamatza. Guk gizarte baketsu bat erai ki nahi dugu: Bizitza kentzeko (heriotzarako) inbertitzen diren errekurtsu guztiak (tanke, tiro-poligono, bonba nuklear e.a.). Bizitza emateko erabili nahi (gosea eta langabeziarekin bukatzeko eta hondamen ekologikoak konpontzeko).

Ez al da hau bidezkoa?

Zergatik milioia gizon-emakume eta haur gosez hil behar dira, miseriari gorriean, hauek salbatzeko baliabideak ditugularik?

Zergatik ehundaka gerrate justifikatu eta indartzen dituzte, bakeaz hipokritiki hitz egiten dutenek?

Gobernuak, soldaduskaren orde ezarri nahi duen zerbitzu soziala objetoreoi ez da bidezkoa, zerbitzu hau arautzeko indarrean jarri duen «Kontzientzi Objezio Legea» (LOC) diskriminatzaile eta zigortzat jotzen dugu, soldaduska ez egin nahi izateagatik zigortu nahi gaituzte! Objezioa, irteerarik gabeko bide antzu batetan bihurtu nahi dute. Guk berriz, objezioa, soldaduska desegin dezakeen tresna bakarra dela irizten diogu.

Egoera honen aurrean, gure erantzuna gogorra izango da: soldaduskara ez joateaz gain, ez dugu lege

hau beteko, honek pentsa ezinezko ondorioak ekar ditzazkeelarik ere: klandestinitatea, espetxeratuak edo herbesterratuak izatea...

Hemen gaude milaka objetore legeari aurre egiteko prest. Jakin bezatela, beren indar, botere eta arma guztiak ez gaituztela izutzen!

JOXE JABIER SEGUROLA
Kontzientzi Eragozpen
Mugimenduko kidea.

«Medius»en urtebetetzean

(Mungia-Atxuriko Jose Antonio Torre Altonaga, «Medius», hamar urtez gartzelan dagoenari)

1

Landa izkinan, Atxuri;
bi emakume, urduri:
hamar urtetan, bihotz xamurrez,
opilak igortzen zuri.

2

Zorrotz mendian arantza,
begira gaude horrantza:
hamar urtetan, gure Medius,
umotu da esperantza.

3

Ba daukagu esparrua,
zein gaitza dugun larrua:
hamar urtetan higitu dela
inguru honen barrua.

4

Barruan da espetsea,
azpian Minos-etsea:
haitz tinkoetan oinarriturik
gu baitan euskal-etsea.

5

Etse-zuritze, kareaz;
arrantzan, itsas bareaz:
izpirituen preso-lekuak
ito ditzagun hareaz.

6

Hare horia hondartzan,
musker berdea bedartzan:
txantxangorriak, kaiolan deino,
ai!, zein artega gakartzan.

7

Txantxangorrien malura;
zein den luzea padura:
nahikoa al da zaurientzako
Kantauriko kresal-ura.

8

Itsas-uraren kresala,
urdin-urdina azala:
gure bizitza, zeru azpian,
ez da batere masala.

9

Zeru azpian bizitza,
ifar-orratza, haritza:
azaroetan landatu eta
balelor mardul garitza!

10

Gariz betea lur-saila,
zelan den haxe lur-zaila:
itsas-neskatxak laztandu dio
Medius-eri masaila.

ANJEL ZELAIETA

ARRATE IRRATIA

FM — 101,5
Eibar

Goizeko 9etatik gaueko 11ak arte

Irratsaio denak euskaraz

ARRATE IRRATIA EUSKAL SINTONIA

Ikusi-makusi, zer ikusi?— Ikusten dut —diotso eskumakoak—, ikusten dut... dirua!!! Ez! —ezker aldekoak—. Ez?; nola ezetz?! Ezetz bada! Tira, hi, ez diadala dirua besterik ikusten, errekontxo! Txo, nik ikusten diat bada dirua ez den beste zer edo zer. Jode, hi, betaurrekoengatik izango duk agian! Egia esan, antiajurik gabe ere ikusteko modukoa duk.

Ea berriro..., ikusten dut —etsi nahi ez duen eskumakoak—, ikusten dut: kea!!! Ez! —ezkerrekoak—, kea baino gorputz gehixeago duenik ikusten diat nik! Nik ez ba! nik, zigarreta madarikatu honetatik begira sartzen ari zaidan kea besterik ez! Hirezat bada kalte, ez dakik-eta zer nolako izter pareta galtzen ari haizen, motell! Zer?, nola?, non?

Zuk, irakurle, ez dakit zer arraio ikusten duzun; baina, Banka mundiala eta FMLren arteko bilera zela kausa, Berlinen manifestatu ziren 40.000 pertsonatarik bi gorbatahun hauek ikusi zutena galdu duzu...

MARTIN ARANA

ZINEMALDIAN

Zinemaldia zela eta Donostiara hurbildu nintzen pelikula bat ikustera. Sarrerak erosteko itxoiten ari nintzela honako esaldia entzun nion nire aurrean zegoen emakume heldu bati:

— Hauek ere baditun ba lanak, e? Hogeitamar urte pasa dizkinat 'pelikula' hitza nola esan behar den eta orain 'film' esaten diote.

SUTE ERDIAN

Udan gertatu ohi diren sute horietako batetan istorio hau jazo omen zen.

Toledo inguruan edo abiatu dira suhiltzaileak baso aldera eta sua itzaltzen ari direla basoerdetik sumarinista bat agertzen zaie. Mundu guztia zur eta lur geratzen da. Halako batetan suhiltzaileetan buru egiten zuenak zera galdetzen dio:

— Baina zertan ari zara zu hemen?

— Ez dakit! Ni Zarauzko hondartzan ari nintzen sumarinismoa egiten... ur gainean abioi antzeko zerbait gelditzen zela somatuen... zurrup egin zuen, eta handik ordu batera edo hemen aurkitu naiz.

NEGURITARRA ZERUAN

Hil omen da gure Neguritarra, eta harritzekoa bada ere, zerura joateko adina meriturabaziak omen zituen munduan.

Iritsi da zeruko ateraino, aldaba jo eta San Pedro aterara:

— Egunon! Zu ere hona al zatoz?

— Bai jauna! Hona etortzeko esan didate, behintzat.

— Eta nongoa zara?

— Neguritarra.

— Neguritarra? Kontxo, ba ez dakit asko gustatuko zaizun.

OSASUNAREN ARDURAZ

Belarrak buru soileraren kontra

ILEAREN hazkundera estimulatzeko errezeta britainiar zahar batek, duela 85 urte belarrez osatua eta orain zazpi urtetik erabiltzen denak, arrakasta handia eduki du Islandian, Alemaniako Errepublika Federalean, Holandan, Suitzan eta Eskandinabian.

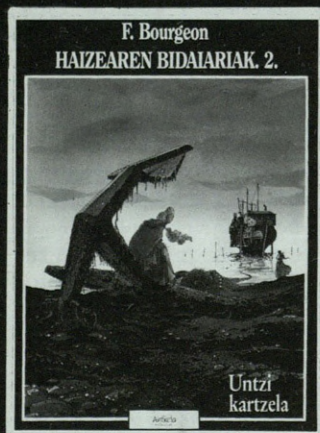
Dorothy Gleave irakasleak, bere senide batek Lancashire-n, Ingalaterrako iparraldean, gordeta zuen errezeta-liburu zahar bat aurkitu zuen. Sukaldeko errezeten artean ilearen hazkundera estimulatzeko batekin egin zuen topo. Kimikari baten laguntzaz, Gleave-k erabili beharreko belar-kopurua mugatu zuen eta kaska-zuritzen hasia zegoen bere senarrarekin probatu zuen errezeta. Bere hitzetan «ilea atera zitzaion berriro; horregatik lagunei ere luzatu nien errezeta; baina eskariak gehitzen hasi eta jarraitu zuten».

Hori 1980ean gertatu zen. Eta gaur egun Gleave-k produkzio unitate bat dauka, preparatu hori esportatu egiten duela «The Hair Cream» izenez. Askok dira jendea kaska-zuritzeko arrazoiak, eta krema horrek ile-folikulua elikatu besterik ez du egiten. Ez du errezeta medikurik behar, ez bait dauka drogarik eta itxuraz eragin kaltegarririk gabekoa da.

Normalean, jendea oso fidakaitz izaten da horrelako produktu berrien aurrean. Urteetan hainbat produktu atera dira soluzio miresgarria eskainiz, kasurik gehienetan ezertxo ere lortu gabe. Ikusiko dugu honekin zer gertatzen den!

XABIER AGIRRE

KOMIKIA : LITERATURA IRUDITAN

Abenturak jarraitzen du ...

... sar zaitez abenturan !

Antxeta
Argitaletxea

POSTAZ MANATU ETA ESKURATU

ANTXETAK zerbitzu berri bat martxan ematen du:
korrespondantziako salmentarena.

Nola egin ? Errexa da:

- behereko fitxa bete ta moztu,
- ANTXETARA bidal: 14 Pannecau karrika
64100BAJONA

- 2zpa3 aste berantago liburuak etxean jasoko dituzu

Zer abantaila du sistema honek ?

- merkeago ordainduko duzu (% 10)
- liburuak etxean bertan hartuko dituzu
- erregulariki ANTXETAren argitalpenen berri bidaliko dizugu

Hori guziaz bestelako engaiamendurik gabe !

ESKAERA (garraio gastuak kitorik, dohainik)

HAIZEAREN BIDAIRIAK . T1 . "Neska bat untzian".....40 lib/800 p.....

HAIZEAREN BIDAIRIAK . T2 . "Untzi kartzela".....40 lib/800 p.....

JAUNES . T1 . "Errealitatearen mugetan".....40 lib/800p.....

JAUNES . T2 . "Gerard Deabrua".....40 lib/800 p.....

CORTO . "ETHIOPIKOAK".....43 lib/850 p.....

GUZTIRA.....

zenbat ale	ordain beharrekoa

ORDAINKETA MOLDEA (aukera ezazu)

Fitxa honekin batera txeki bat igortzen dut ANTXETAren izenean *

libera/pezetakoa

ANTXETA argitaletxearen kondura * pezetatoko diru ixurketa egitea

agintzen diot neure bankuari:

- nire bankua/aurrezki kutxa:

- sukurtsala:

- nire kontu zenbakia:

- SINADURA:

IZENA*..... DEITURA*.....
HELBIDEA*.....

HERRIA*.....
PROBINTZIA*.....

(* hizki handitan bete otoi)

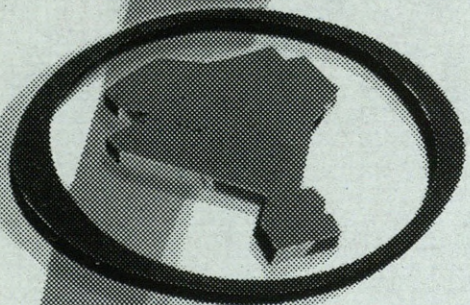
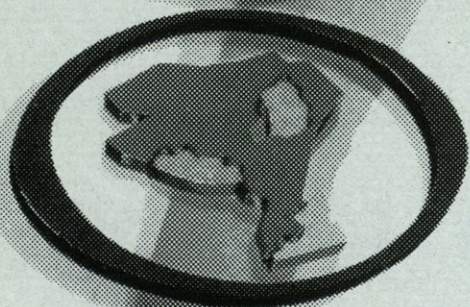
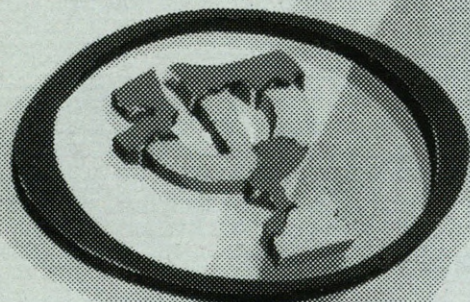
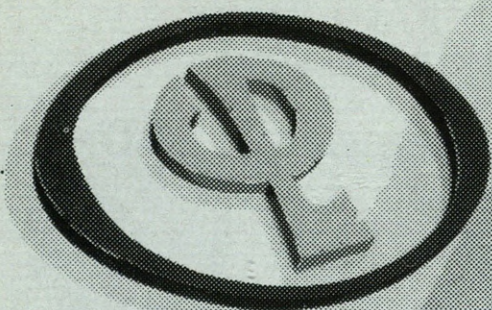
GK:

GIPUZKOAKO KUTXA • • • • • CAJA DE GUIPUZCOA

● Hauxe da Gipuzkoako Aurrezki Kutxa
Probintzialaren irudi berria. Eta gure izen berria
Gipuzkoako Kutxa da.
Gu garen eta izan nahi dugun guztiaren sinboloa.
Iritsi bait da etorkizunari adarretik heltzeko ordua.
Eta gure esperientziak erakutsitako onena bilduko
dugu, aro berri bati esperantzaz beteta ekiteko. Guk
ez dugu atzera begiratzen eta saiatuko gara, jo ta ke,
Gipuzkoak aurrera egin dezan.
Gu garelako Gipuzkoako Kutxa.

**Gipuzkoar guztiekin gaude
etorkizunari begira**

CAJA LABORAL POPULAR LAN KIDE AURREZKIA

- Euskal Herri osoan ordezkaturik dagoen Kutxa bakarra gara.
- Euskal Lehen Enpresa-Taldearen bul-tzatzaile garen Entitatea.
- Eta gainera... hona gure gaztetasuna:

1959
1988

Lehen Bulegoa	190 Bulego
Lehen Bezeroa	725.000 Bezero
Lehen Milioia	221.000 Milioiko aurrezkia

...29 urtetan soilik.

- Zatoz elkarlanean parte hartzera.

**Horrexegatik,
Lan Kide Aurrezkia
"Euskadiko Kutxa" da**

**CAJA LABORAL POPULAR
LAN KIDE AURREZKIA**

Euskadiko Kutxa